

Capitolul 1 „NOȚIUNI ȘI PRINCIPII GENERALE

<p align="center">Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)</p>	<p align="center">Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă</p>	<p align="center">Recomandări Promo-LEX</p>	<p align="center">Argumentare Promo-LEX</p>
<p>Articolul 1. Noțiuni generale În sensul prezentului cod se definesc următoarele noțiuni generale: <i>afișe electorale</i> – apeluri, declarații, fotografii și alte materiale utilizate de concurenții electorali în scop de agitație electorală; <i>agitație electorală</i> – acțiuni de pregătire și difuzare a informațiilor ce conțin îndemnul la vot în vederea determinării alegătorilor să voteze pentru unii sau pentru alți concurenți electorali; <i>alegător</i> – cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot; <i>Registrul de stat al alegătorilor</i> – sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor din Republica Moldova, realizat în baza Registrului de stat al populației, destinat colectării, stocării, actualizării și analizei informației despre cetățenii Republicii Moldova, inclusiv despre cei din străinătate, care au atins vârsta de 18 ani și nu au interdicții legale de a alege; <i>alegeri</i> – în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile în Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și referendumurile. Aceeași noțiune vizează acțiunile cetățenilor, partidelor și altor organizații social-politice, blocurilor electorale, organelor electorale și altor organe de stat, orientate spre întocmirea listelor electorale, desemnarea și înregistrarea candidaților, efectuarea agitației electorale, votarea și constatarea</p>	<p>Articolul 1. Noțiuni generale În sensul prezentului cod se definesc următoarele noțiuni generale: <i>afișe electorale</i> – fotografii și alte materiale utilizate de concurenții electorali, candidați, persoanele de încredere și/sau de participării la referendum în scop de agitație electorală sau de grupurile de inițiativă și candidații desemnați în scop de agitație extraelectorală; <i>agitație electorală</i> - apeluri, declarații, precum și acțiuni de pregătire și difuzare a informației, care au scopul de a-i determina pe alegători să-și dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali sau pentru una dintre opțiunile la referendum; <i>agitație extraelectorală</i> - apeluri, declarații, acțiuni de desemnare a candidaților în alegeri, pregătirea și colectarea semnăturilor pentru susținerea acestora, inclusiv toate aceste acțiuni întreprinse de însuși candidatul desemnat, precum și acțiunile de pregătire și colectare a semnăturilor pentru inițierea unui referendum; <i>alegător</i> – cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot; <i>alegeri</i> – în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile în Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și referendumurile; <i>alegeri generale</i> – orice tip de alegeri care au loc, de regulă, într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării;</p>	<p align="center"><i>Privind noțiunea “agitație extraelectorală”</i></p> <p>Recomandăm <i>reexaminarea necesității includerii termenului de “agitație extraelectorală”.</i></p> <p align="center"><i>Privind noțiunea „alegeri generale”</i></p> <p>Recomandăm redactarea noțiunii, după cum urmează: <i>Alegeri generale - orice tip de alegeri ordinare sau anticipate, care au loc pe întreg teritoriul țării.</i></p>	<p align="center"><i>Privind noțiunea “agitație extraelectorală”</i></p> <p>Nu este clară necesitatea includerii acestei definiții la art. 1, deoarece în tot cuprinsul Codului electoral se operează doar cu noțiunea de agitație electorală. Prin urmare această noțiune nu va fi utilizată decât pentru explicarea noțiunii de afișe electorale.</p> <p align="center"><i>Privind noțiunea „alegeri generale”</i></p> <p>Considerăm că desfășurarea alegerilor în mai multe tururi de scrutin ridică problema unei singure zile. Aceasta deoarece turul doi reprezintă o parte componentă a scrutinului, nu sunt alegeri separate. Respectiv, alegerile se pot desfășura cel puțin 2 zile, conform numărului de tururi.</p>

<p>rezultatelor votării, precum și alte acțiuni electorale întreprinse în conformitate cu legislația în vigoare;</p> <p><i>alegeri generale</i> – orice tip de alegeri care au loc într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării;</p> <p><i>alegeri anticipate</i> – alegerea organului electiv în cazul încetării înainte de termen a mandatului sau dizolvării acestuia ori în cazul reorganizării administrativ-teritoriale;</p> <p><i>bloc electoral</i> – uniune benevolă a 2 sau mai multe partide și/sau a altor organizații social-politice, constituită în scopul participării în comun la alegeri, care este înregistrată, respectiv, de Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și alegerilor locale generale, ori de consiliile electorale de circumscripție, în cazul alegerilor locale noi;</p> <p><i>campanie electorală</i> – perioadă de activitate care se desfășoară cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unui sau altui concurent electoral și care începe, pentru fiecare concurent electoral, la data înregistrării acestuia de către Comisia Electorală Centrală sau de consiliul electoral de circumscripție și se încheie la data excluderii concurentului electoral din alegeri sau în ziua votării;</p> <p><i>candidat</i> – persoană care candidează pentru ocuparea unei funcții publice eligibile din partea partidelor, a altor organizații social-politice, a blocurilor electorale;</p> <p><i>candidat independent</i> – persoană care își desemnează candidatura pentru ocuparea unei funcții publice eligibile independent de partide, de alte organizații social-politice și de blocurile electorale;</p>	<p><i>alegeri anticipate</i> – alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova ori în cazul reorganizării administrativ-teritoriale la nivel de țară;</p> <p><i>alegeri nevalabile</i> – alegeri declarate astfel prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul în care:</p> <ul style="list-style-type: none"> -au participat mai puțin de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale în cazul alegerilor parlamentare, la primul tur de scrutin în cazul alegerilor prezidențiale sau în cazul referendumurilor; -în anumite circumscripții au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale în cazul alegerilor locale; <p><i>alegeri noi</i> – alte alegeri decât alegerile anticipate și cele parțiale;</p> <p><i>alegeri nule</i> – alegeri declarate astfel de Curtea Constituțională, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane sau de Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor și referendumurilor locale dacă în procesul alegerilor și/sau al numărării voturilor, au fost comise încălcări ale prezentului cod care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor.</p> <p><i>alegeri parțiale</i> – alegeri organizate în cazul în care, în urma alegerilor locale generale, nu au fost aleși primarii sau numărul stabilit de consilieri într-o singură sau în mai multe circumscripții;</p> <p><i>bloc electoral</i> – uniune benevolă a 2 sau mai multe partide politice constituită în scopul participării în comun la alegeri și care este înregistrată de Comisia Electorală Centrală, în cazul oricărui tip de scrutin;</p> <p><i>campanie electorală</i> – perioadă de activitate care se desfășoară, în condițiile prezentului cod, cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unui</p>	<p><i>Privind noțiunea „alegeri anticipate”</i></p> <p>Recomandăm excluderea din definiția “alegeri anticipate” a textului “ori în cazul reorganizării administrativ- teritoriale la nivel de țară”</p> <p><i>Privind noțiunea “alegeri nevalabile”</i></p> <p>Recomandăm includerea în definiția alegerilor nevalabile după textul „în anumite circumscripții” a textului „ la primul tur de scrutin”.</p> <p><i>Privind noțiunea „alegeri parțiale”</i></p> <p>Recomandăm revizuirea noțiunii propuse.</p>	<p><i>Privind noțiunea „alegeri anticipate”</i></p> <p>Evidențiem că Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra imposibilității reorganizării administrativ teritoriale în perioada exercitării mandatului aleșilor locali.</p> <p><i>Privind noțiunea “alegeri nevalabile”</i></p> <p>În lipsa specificării pentru alegerile locale că prevederea respectivă se aplică doar „la primul tur de scrutin”, aceasta induce riscul ca prevederile privind nevalabilitatea alegerilor locale atât de la art. 1, cât și de la art. 175 poată fi interpretate ca fiind valabile și pentru turul doi, respectiv și la turul doi s-ar cere o prezență de ¼ pentru a declara alegerile valabile.</p> <p>Asociația Promo-LEX este împotriva introducerii unei rate minime de participare pentru turul doi, or turul doi este o prelungire a aceluiași proces electoral, care a fost declarat deja valabil.</p> <p><i>Privind noțiunea „alegeri parțiale”</i></p> <p>Din coroborarea noțiunii propuse la art. 1 cu prevederile incluse la art. 179 se observă câteva diferențe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - în cazul noțiunii de la art. 1 alegeri parțiale se organizează doar după alegerile locale generale, iar în cazul art. 179 - este menționat în urma alegerilor. Prin urmare s-ar înțelege că și după alegerile locale noi, ar putea fi organizate alegeri parțiale. - în cazul noțiunii de la art. 1 este stipulat că alegeri parțiale se organizează dacă nu au fost aleși primarii sau numărul stabilit de consilieri într-o singură circumscripție, iar
--	--	--	---

<p><i>Centrul de instruire continuă în domeniul electoral</i> – subdiviziune specializată, instituită în cadrul Comisiei Electorale Centrale în scopul sporirii calificării funcționarilor electorali, perfecționării profesionale continue a acestora, precum și a altor subiecți implicați în procesul electoral;</p> <p><i>circumscripție electorală</i> – unitate electorală administrativă în care se organizează și se desfășoară alegerile și referendumurile;</p> <p><i>circumscripție națională</i> – circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerile deputaților în Parlament în baza votului reprezentării proporționale pe listele de partid;</p> <p><i>Cod de conduită</i> – convenție încheiată între concurenții electorali și reprezentanții mass-media privind modul de desfășurare și de reflectare a campaniei electorale care exclude lezarea demnității și imaginii concurenților electorali;</p> <p><i>concurenți electorali:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – candidații independenți, înregistrați de Comisia Electorală Centrală, precum și partidele, alte organizații social-politice și blocurile electorale ale căror liste de candidați au fost înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare; – candidații pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, înregistrați de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor prezidențiale; – partidele, alte organizații social-politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și care sînt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale. 	<p>sau altui concurent electoral sau pentru exprimarea unei sau altei opțiuni la referendum;</p> <p><i>candidat</i> – persoană care este desemnată pentru ocuparea unei funcții publice eligibile din partea partidelor politice sau blocurilor electorale;</p> <p><i>candidat desemnat</i> - persoană care își înaintează candidatura sau este propus de partidele politice, blocurile electorale sau grupurile de inițiativă în vederea înregistrării în calitate de concurent electoral sau candidat pe listă;</p> <p><i>candidat independent</i> – persoană care își desemnează candidatura pentru ocuparea unei funcții publice eligibile independent de partidele politice și de blocurile electorale;</p> <p><i>certificarea formării/specializării în domeniul electoral</i> – procedură de atestare a cunoștințelor și competențelor în domeniul electoral realizată de Centrul de instruire continuă în domeniul electoral în conformitate cu regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală, confirmată prin certificatul de calificare corespunzător.</p> <p><i>circumscripție electorală</i> – unitate electorală administrativă în care se organizează și se desfășoară alegerile și referendumurile;</p> <p><i>circumscripție națională</i> – circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerea Președintelui Republicii Moldova, deputaților în Parlament și referendumul republican;</p> <p><i>Cod de conduită</i> – convenție încheiată între concurenții electorali și reprezentanții instituțiilor mass-media privind modul de desfășurare și de reflectare a campaniei electorale care exclude lezarea demnității și imaginii concurenților electorali;</p> <p><i>colector</i> - membru al grupului de inițiativă care colectează semnături în susținerea</p>	<p>în art. 179 este stipulată doar condiția privind nealegerea numărului stabilit de consilieri.</p> <p>Corespunzător, considerăm că aceste divergențe necesită a fi excluse.</p>
---	--	---

<p><i>contestație</i> – cerere de anulare sau revizuire a unui act, a unei hotărâri sau acțiuni;</p> <p><i>Comisia Electorală Centrală</i> – organ de stat independent, înființat pentru realizarea politicii electorale în scopul unei bune desfășurări a alegerilor, pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;</p> <p><i>desemnarea candidaților</i> – procedură de adoptare de către partide și alte organizații social-politice, de către blocurile electorale a deciziilor asupra candidaturilor pentru funcțiile electivă, desfășurată în cadrul ședințelor organelor de conducere ale partidelor și altor organizații social-politice, ale blocurilor electorale, în conformitate cu statutele lor, după anunțarea datei alegerilor;</p> <p><i>domiciliu</i> – loc de trai permanent al unei persoane, confirmat în buletinul de identitate;</p> <p><i>declarație de ședere</i> – procedură prin care cetățeanul cu drept de vot declară locul aflării sale în ziua alegerilor;</p> <p><i>drept electoral</i> – drept constituțional al cetățeanului de a alege, de a fi ales și de a-și exprima prin vot atitudinea privind cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu și/sau în probleme locale de interes deosebit;</p> <p><i>educație electorală</i> - activitate cu caracter educativ, apolitică, realizată de organizații și grupuri ale societății civile, de instituții de educație, de mass-media și alte părți interesate, menită să sporească gradul de cunoștințe ale cetățenilor privind procesele politice și electorale, pentru exercitarea votului conștient și liber exprimat. Educația electorală poate fi desfășurată liber de subiecții interesați, prin intermediul seminarelor, cursurilor de instruire,</p>	<p>candidatului desemnat la o funcție electivă, inclusiv în susținerea propriei candidaturi, sau în vederea inițierii unui referendum;</p> <p><i>competitori electorali</i> – partidele politice, blocurile electorale, concurenții electorali, candidații desemnați, grupurile de inițiativă, precum și participanții la referendum care participă și/sau beneficiază de susținerea financiară (materială) a campaniei electorale și/sau a activității acestora, inclusiv care desfășoară doar activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare;</p> <p><i>concurenți electorali:</i></p> <p>a) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și care sunt înregistrate de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor parlamentare;</p> <p>b) candidații pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și partidele politice și blocurile electorale care i-au desemnat, înregistrați de Comisia Electorală Centrală – în cazul alegerilor prezidențiale;</p> <p>c) partidele politice, blocurile electorale și persoanele care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și care sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale.</p> <p><i>Comisia Electorală Centrală</i> - autoritate publică independentă și apolitică, înființată pentru realizarea politicii electorale în scopul unei bune organizări și desfășurări a alegerilor (referendumurilor), pentru supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;</p> <p><i>contestatar</i> – subiect cu drept de a depune contestații în condițiile prezentului cod;</p> <p><i>contestație</i> – cerere în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, depusă de contestatar în condițiile prezentului cod;</p>	<p><i>Privind noțiunea „contestație”</i> Recomandăm redactarea noțiunii, după cum urmează: <i>contestație</i> – orice cerere, petiție sau sesizare de anulare sau revizuire a unui act,</p>	<p><i>Privind noțiunea „contestație”</i> Evidențiem că Manualul OSCE/ ODIHR de observare a litigiilor electorale menționează că o contestație este o comunicare oficială către o autoritate</p>
--	--	---	--

<p>meselor rotunde, campaniilor informaționale, dezbaterilor publice electorale și altor acțiuni educaționale nereglementate de Comisia Electorală Centrală sau de alte autorități;</p> <p><i>finanțarea campaniilor electorale</i> – finanțarea directă și/sau indirectă, precum și susținerea materială prin alte forme a concurențelor electorale de către stat, persoane fizice și/sau juridice;</p> <p><i>finanțarea partidelor politice</i> – finanțarea directă și/sau indirectă, adică oferirea, alocarea sau transmiterea în beneficiul partidelor politice a mijloacelor financiare, materiale sau de alt tip de către stat, persoane fizice și/sau juridice;</p> <p><i>funcționar electoral</i> – persoană fizică care activează sau a activat, în condițiile prezentului cod, în calitate de membru al consiliului electoral al circumscripției electorale sau al biroului electoral al secției de votare;</p> <p><i>grup de inițiativă</i> – grup constituit din cetățeni cu drept de vot și înregistrat în condițiile prezentului cod de către Comisia Electorală Centrală pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului;</p> <p><i>listă de candidați</i> – listă a candidaților desemnați de partide, de alte organizații social-politice, de blocurile electorale pentru a participa la alegeri;</p> <p><i>listă electorală</i> – listă ce cuprinde toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază sau își au reședința în raza unei secții de votare;</p> <p><i>listă electorală suplimentară</i> – listă electorală întocmită de organul electoral, în care se înscriu persoanele care nu au fost înscrise în listele electorale principale;</p> <p><i>listă de subscripție</i> – listă cu semnături ale alegătorilor care susțin un oarecare</p>	<p><i>declarație de ședere</i> – procedură prin care cetățeanul cu drept de vot declară locul aflării sale în ziua alegerilor pentru a fi inclus în lista electorală de bază;</p> <p><i>degrevare</i> - atragere în calitate de funcționar electoral în cadrul activității organelor electorale, prin reducerea parțială a sarcinilor și atribuțiilor la locul de muncă, cu menținerea salariului la locul de muncă permanent, în condițiile legislației muncii și al prezentului cod;</p> <p><i>desemnarea candidaților</i> – procedură de adoptare de către partidele politice, de către blocurile electorale a deciziilor asupra candidaturilor pentru funcțiile electivă, desfășurată în cadrul ședințelor organelor competente ale partidelor politice, ale blocurilor electorale, în conformitate cu statutele lor sau acordurilor de constituire, precum și în condițiile stabilite de prezentul cod;</p> <p><i>domiciliu</i> – locul unde persoana fizică își are reședința obișnuită, confirmat în actul de identitate;</p> <p><i>drept electoral</i> – drept constituțional al cetățeanului de a alege, de a fi ales și de a-și exprima prin vot atitudinea privind cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu și/sau în probleme locale de interes deosebit;</p> <p><i>echipament electoral</i> – cabine, urne de vot, calculatoare și alte bunuri cu care se dotează localul secției de votare;</p> <p><i>educație electorală</i> - activitate cu caracter educativ, apolitică, realizată de organizații și grupuri ale societății civile, de instituții de educație, de mass-media și alte părți interesate, menită să sporească gradul de cunoștințe ale cetățenilor privind procesele politice și electorale, pentru exercitarea votului conștient și liber exprimat. Educația electorală poate fi desfășurată liber de subiecții interesați, prin intermediul</p>	<p><i>a unei hotărâri, acțiuni sau inacțiuni, și care invocă încălcarea unei prevederi electorale;</i></p> <p><i>Privind noțiunea "degrevare"</i></p> <p>Recomandăm revizuirea noțiunii</p>	<p>competentă care solicită acțiuni de la această autoritate cu privire la o chestiune electorală contencioasă. Iar acest termen cuprinde toate comunicările indiferent de numele lor (cerere, petiție, cerere etc.).</p> <p><i>Privind noțiunea "degrevare"</i></p> <p>Evidențiem că din sensul etimologic al cuvântului „degrevare” rezultă doar reducerea parțială a sarcinilor și atribuțiilor la locul de muncă, nu și atragerea/implicarea în calitate de funcționar electoral.</p> <p>De cealaltă parte, „convocare” presupune „venirea într-un anumit loc a unei persoane, a unui grup de persoane etc., cu un anumit scop (oficial)”.</p> <p>În acest sens, propunem inclusiv revizuirea/ redactarea art .45 în mod coresunzător pentru a acoperi atât sensul de degrevare, cât și de convocare..</p>
--	--	---	--

<p>candidat la alegeri sau inițierea referendumului;</p> <p><i>localitate</i> – unitate administrativ-teritorială organizată conform legii (raion, municipiu, oraș, sector, sat (comună), unitate administrativ-teritorială cu statut special);</p> <p><i>minim de locuri speciale de afișaj electoral</i> – locuri special amenajate pentru afișaj electoral, amplasate într-o localitate. Panourile de afișaj electoral se amplasează uniform pe întreg teritoriul localității. Suprafața minimă acordată unui concurent electoral pe un panou este de 1 m2. Spațiul de afișaj electoral oferit concurenților electorali trebuie să fie egal pentru toți;</p> <p><i>observatori naționali</i> – reprezentanți ai asociațiilor obștești calificate din Republica Moldova sau reprezentanți ai concurenților electorali, acreditați de organele electorale în condițiile prezentului cod;</p> <p><i>observatori internaționali</i> – reprezentanți ai organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate, precum și experți internaționali în domeniul electoral, acreditați de Comisia Electorală Centrală;</p> <p><i>Oficiul de protocol al observatorilor internaționali</i> – organ constituit pe lângă Comisia Electorală Centrală în perioada electorală în scopul acordării de asistență necesară observatorilor internaționali pentru buna desfășurare a procesului de monitorizare a alegerilor;</p> <p><i>organe electorale</i> – organe care organizează desfășurarea alegerilor Parlamentului, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și desfășurarea referendumurilor;</p> <p><i>organizații social-politice</i> – partide, fronturi, ligi, mișcări politice de masă, înregistrate în</p>	<p>seminarelor, cursurilor de instruire, meselor rotunde, campaniilor informaționale, dezbaterilor publice electorale și altor acțiuni educaționale nereglementate de Comisia Electorală Centrală sau de alte autorități;</p> <p><i>finanțarea campaniilor electorale</i> – finanțarea directă și/sau indirectă, precum și susținerea materială prin alte forme a concurenților electorali (participanților la referendum), inclusiv acțiunile de voluntariat și serviciile prestate gratuit concurenților electorali (participanților la referendum) de către persoane fizice și/sau juridice, după caz, de către stat;</p> <p><i>finanțarea grupurilor de inițiativă</i> – finanțarea directă și/sau indirectă, precum și susținerea materială prin alte forme a grupurilor de inițiativă, inclusiv acțiunile de voluntariat și serviciile prestate gratuit grupurilor de inițiativă de către persoane fizice și/sau juridice;</p> <p><i>finanțarea partidelor politice</i> – finanțarea directă și/sau indirectă, adică oferirea, alocarea sau transmiterea în beneficiul partidelor politice a mijloacelor financiare, materiale sau de alt tip, inclusiv acțiunile de voluntariat și serviciile prestate gratuit partidelor politice de către persoane fizice și/sau juridice, precum și acordarea mijloacelor financiare sub formă de alocații (subvenții) de la bugetul de stat;</p> <p><i>funcție publică eligibilă (electivă)</i> – funcție de demnitate publică sau calitatea de ales local ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, în condițiile prezentului cod. Regimul general al funcției de demnitate publică sau de ales local, statutul juridic al persoanelor care ocupă aceste funcții, precum și alte raporturi ce decurg din exercitarea funcțiilor respective sunt reglementate de legile speciale;</p> <p><i>funcționar electoral</i> – persoană fizică care activează sau a activat, în condițiile</p>		
--	---	--	--

<p>condițiile Legii privind partidele și alte organizații social-politice;</p> <p><i>partide</i> – asociații benevole ale cetățenilor, constituite și înregistrate în condițiile Legii privind partidele și alte organizații social-politice;</p> <p><i>periodă electorală</i> – perioadă de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele alegerilor sînt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 90 de zile;</p> <p><i>persoane autorizate să asiste la operațiile electorale</i> – reprezentanți și observatori ai concurenților electorali în organele electorale, observatori acreditați de consiliile electorale de circumscripție, observatori acreditați de Comisia Electorală Centrală, precum și reprezentanți ai mijloacelor de informare în masă;</p> <p><i>rapoarte privind finanțarea campaniilor electorale</i> – rapoartele concurentului electoral privind fluxul mijloacelor bănești, inclusiv mijloacele financiare acumulate, sursele de proveniență a acestora și cheltuielile efectuate în campania electorală;</p> <p><i>referendum</i> – scrutin prin care poporul își exprimă opțiunea în cele mai importante probleme ale statului și societății în ansamblu, avînd drept scop soluționarea acestora, precum și consultare a cetățenilor în probleme locale de interes deosebit;</p> <p><i>Registrul funcționarilor electorali</i> – sistem de evidență (bază de date personale) la nivel național a funcționarilor electorali, întocmit de Comisia Electorală Centrală, în care se indică numele și prenumele acestora, anul nașterii, profesia (ocupația), funcția, locul de muncă, telefonul de contact, domiciliul, cine i-a desemnat, iar în cazul participării la alegeri, se indică data</p>	<p>prezentului cod, în calitate de membru al organului electoral, de angajat în cadrul aparatului organului electoral și/sau de angajat în cadrul instituțiilor publice și altor structuri organizaționale fondate (constituite) de Comisia Electorală Centrală;</p> <p><i>grup de inițiativă</i> – grup constituit din cetățeni cu drept de vot, înregistrat în condițiile prezentului cod, pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului;</p> <p><i>listă de candidați</i> – listă a candidaților desemnați de partidele politice sau de blocurile electorale pentru a participa la alegeri;</p> <p><i>listă de subscripție</i> – listă cu semnături ale alegătorilor care susțin candidatul desemnat la o funcție publică eligibilă sau în vederea inițierii unui referendum, în condițiile prezentului cod;</p> <p><i>listă electorală de bază</i> – listă ce cuprinde toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază sau își au reședința temporară în raza unei secții de votare;</p> <p><i>listă electorală suplimentară</i> – listă electorală în care se înscriu alegătorii care au dreptul să voteze la secția de votare respectivă, dar nu au fost înscriși în lista electorală de bază a acesteia;</p> <p><i>localitate</i> – unitate administrativ-teritorială organizată conform legii (raion, municipiu, oraș, sector, sat (comună), unitate administrativ-teritorială cu statut special);</p> <p><i>localul secției de votare</i> – spațiu în care alegătorii își exercită dreptul de vot și în care, de regulă, își are sediul biroul electoral al secției de votare;</p> <p><i>minim de locuri speciale de afișaj electoral</i> – locuri special amenajate pentru afișaj electoral, amplasate într-o localitate. Panourile de afișaj electoral se amplasează uniform pe întreg teritoriul</p>		
--	---	--	--

<p>desfășurării alegerilor și calitatea deținută în organele electorale;</p> <p><i>resurse administrative</i> – resurse umane, financiare și materiale, de care dispun în egală măsură persoanele cu funcție de demnitate publică, persoanele cu funcție de răspundere și funcționarii publici și care derivă din controlul acestora asupra personalului, a resurselor financiare și a alocațiilor din bugetul public, din accesul la facilitățile publice sau din administrarea de către aceștia a bunurilor mobile și imobile ce fac parte din domeniul public al statului ori al unităților administrativ-teritoriale;</p> <p><i>reședință</i> – loc de trai temporar, confirmat în buletinul de identitate;</p> <p><i>revocare</i> – retragere de către instanța de judecată a mandatului persoanei care ocupa o funcție publică eligibilă, precum și retragere a mandatului primarului prin referendum local.</p>	<p>localității. Spațiul de afișaj electoral oferit concurenților electorali (participanților la referendum) trebuie să fie egal pentru toți;</p> <p><i>observator</i> - persoană autorizată în modul stabilit de prezentul cod, care poate reprezenta organizații sau instituții interne, străine sau internaționale și care îndeplinește misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor și referendumurilor;</p> <p><i>operator al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”</i> – persoană autorizată în modul stabilit pentru a prelucra datele personale ale alegătorului care s-a prezentat fizic la secția de votare în ziua alegerilor și pentru a înregistra faptul participării la votare a acestuia, în vederea neadmiterii votării multiple;</p> <p><i>organe electorale</i> – organe care organizează desfășurarea alegerilor Parlamentului, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și desfășurarea referendumurilor;</p> <p><i>participant la referendum</i> – partidele politice, blocurile electorale, Președintele Republicii Moldova sau primarul în privința căruia a fost inițiat referendumul pentru demiterea (revocarea) acestuia, care se înregistrează la organul electoral respectiv, în vederea participării la campania electorală pentru referendum;</p> <p><i>partide politice</i> – asociații benevole ale cetățenilor, constituite și înregistrate în condițiile Legii nr. 294/2007 privind partidele politice;</p> <p><i>perioadă electorală</i> – perioadă de timp cuprinsă între ziua adoptării actului cu privire la stabilirea datei scrutinului și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 120 de zile;</p>	<p><i>Privind noțiunea „observator”</i></p> <p>Recomandăm redactarea noțiunii, după cum urmează:</p> <p><i>observator – persoană autorizată în modul stabilit de prezentul cod, care poate reprezenta concurenții electorali, organizații sau instituții interne, străine sau internaționale și care îndeplinește misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor și referendumurilor;</i></p> <p><i>Privind noțiunea participant la referendum</i></p> <p>Recomandăm includerea grupului de inițiativă în calitate de participant la referendum.</p>	<p><i>Privind noțiunea „observator”</i></p> <p>Insistăm pe ideea că și concurenții electorali trebuie să dispună de dreptul de a propune observatori pentru acreditare.</p> <p><i>Privind noțiunea participant la referendum</i></p> <p>Reiterăm poziția Promo-LEX ca și grupurile de inițiativă care au inițiat referendumul să fie înregistrate în calitate de participanți, deoarece ei trebuie să aibă posibilitatea de a-și promova opțiunea pentru care au colectat semnături.</p>
--	--	--	---

	<p><i>persoane autorizate să asiste la operațiunile electorale</i> – funcționari electorali, reprezentanți ai concurenților electorali (participanților la referendum) în organele electorale, observatori acreditați de organele electorale, după caz, interpreții acestora, precum și jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media și confirmați ulterior de Comisia Electorală Centrală;</p> <p><i>rapoarte privind finanțarea activității grupului de inițiativă</i> – rapoartele grupului de inițiativă privind fluxul mijloacelor bănești, precum și privind toate serviciile și acțiunile prestate cu titlu gratuit de persoane fizice și juridice și toate acțiunile de voluntariat în perioada de colectare a semnăturilor, precum și alte informații relevante;</p> <p><i>rapoarte privind finanțarea campaniilor electorale</i> – rapoartele concurentului electoral (participantului la referendum) privind fluxul mijloacelor bănești, inclusiv mijloacele financiare acumulate, sursele de proveniență a acestora și cheltuielile efectuate în campania electorală, inclusiv toate serviciile și acțiunile prestate cu titlu gratuit de persoane fizice și juridice și toate acțiunile de voluntariat, precum și alte informații relevante;</p> <p><i>rapoarte privind gestiunea financiară</i> – rapoartele partidului politic privind veniturile obținute în condițiile regulamentului privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat de Comisia Electorală Centrală și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, sursa de proveniență a acestora, cheltuielile efectuate în perioada de gestiune, precum și alte informații relevante;</p> <p><i>referendum</i> – scrutin prin care poporul își exprimă opțiunea în cele mai importante probleme ale statului și societății în ansamblu, având drept scop soluționarea acestora, sau consultare a cetățenilor în</p>	<p><i>Privind noțiunea persoane autorizate să asiste la operațiunile electorale</i></p> <p>De completat lista de „<i>persoane autorizate să asiste la operațiunile electorale</i>” cu - operatori SIAS Alegeri.</p>	<p><i>Privind noțiunea persoane autorizate să asiste la operațiunile electorale</i></p> <p>Chiar dacă cadrul normativ al CEC include această categorie de participanți la procesul electoral în lista persoanelor autorizate să asiste la operațiunile electorale, considerăm că în Codul electoral, la fel trebuie să existe astfel de prevederi.</p>
--	--	---	--

	<p>probleme locale de interes deosebit, precum și asupra demiterii Președintelui Republicii Moldova ori revocarea primarului unei localități;</p> <p><i>Registrul de stat al alegătorilor</i> – sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor, parte integrantă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, destinat colectării, stocării, actualizării și analizei informației referitoare la cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta pentru a alege;</p> <p><i>Registrul funcționarilor electorali</i> – bază de date pentru evidența la nivel național a funcționarilor electorali, parte componentă a Sistemului Informațional Automatizat de Stat „Alegeri”, gestionat de Comisia Electorală Centrală, în care se indică numele și prenumele acestora, anul nașterii, profesia (ocupația), funcția, locul de muncă, telefonul de contact, domiciliul (reședința temporară), subiectul care l-a desemnat/numit, iar în cazul participării la alegeri, se indică data și tipul acestor alegeri, precum și calitatea deținută în organele electorale sau aparatele de lucru ale acestora. Modul de completare și evidență a datelor în registru se stabilește prin regulamentul Comisiei Electorale Centrale;</p> <p><i>resurse administrative</i> – resurse umane, financiare și materiale de care dispun în egală măsură persoanele cu funcții de demnitate publică, persoanele cu funcții de răspundere, funcționarii publici și care derivă din controlul acestor persoane asupra personalului, resurselor financiare și alocațiilor din bugetul public, din accesul la facilitățile publice sau din administrarea de către aceste persoane a bunurilor mobile și imobile ce fac parte din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale;</p>		
--	---	--	--

	<p><i>reședință temporară</i> – locul unde persoana fizică își are locuința temporară sau secundară, confirmat în actul de identitate;</p> <p><i>revocare</i> – încetare înainte de termen a mandatului de demnitar prin referendum în condițiile prezentului cod sau retragere de către instanța de judecată a mandatului persoanei care ocupă o funcție publică eligibilă, precum și cazurile de încetare a calității de membru al organului electoral.</p> <p><i>secție de votare</i> – fiecare dintre unitățile electorale în care se împarte o circumscripție electorală (în raport cu numărul alegătorilor), și care se constituie de către organele electorale în condițiile prezentului cod;</p> <p><i>Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”</i> - sistem informațional gestionat de Comisia Electorală Centrală și destinat automatizării procesului electoral;</p> <p><i>trezorier</i> - persoană responsabilă de finanțele concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă;</p> <p><i>votarea repetată</i> – alegeri organizate de Comisia Electorală Centrală, în cazul în care alegerile (referendumurile) au fost declarate nevalabile sau nule, în termenele și condițiile prevăzute de prezentul cod.</p>		
<p>Articolul 8. Ziua alegerilor Alegerile au loc într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării sau al localității respective.</p>	<p>Articolul 8. Ziua alegerilor (1) Alegerile au loc într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării sau al localității respective. (2) Prin derogare de la alin. (1), alegerile în unele circumscripții electorale sau secții de votare pot fi desfășurate, din motive obiective, pe parcursul a două zile (sâmbătă și duminică), fapt ce se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor. (3) Procedurile electorale detaliate ce vizează securizarea votării, păstrarea și</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i> Promo-LEX a recomandat de fiecare dată, desfășurarea alegerilor în aceleași condiții în toate secțiile de votare, or dreptul de a alege și a fi ales trebuie asigurat în mod egal tuturor.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i> Considerăm că sintagma “<i>motive obiective</i>” este una interpretabilă, iar norma legală trebuie să fie clară, precisă și previzibilă. În acest sens, recomandăm fie includerea unei liste exhaustive de motive obiective pentru care se permite derogarea de la alin. (1).</p>

	asigurarea integrității pe parcursul a două zile a buletinelor de vot utilizate și a celor neutilizate, regulile privind asigurarea confidențialității informației din listele electorale cu privire la participarea alegătorilor la votare, monitorizarea video etc. se stabilesc prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.		
Nu există în Codul electoral	<p>Articolul 11. Principiul stabilității raporturilor electorale</p> <p>(1) Sistemul electoral și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale nu pot fi modificate decât cel puțin cu un an înainte de scrutinul național.</p> <p>(2) Proiectele actelor normative pentru modificarea Codului electoral se transmit spre avizare Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție: <i>(1) Sistemul electoral, componența comisiei electorale și modalitatea de constituire și delimitare a circumscripțiilor electorale nu pot fi modificate decât cel puțin cu un an înainte de scrutinul național.</i></p> <p><i>Privind completarea conținutului art. 11</i></p> <p>Recomandăm completarea capitolului cu un alineat nou (2) în următoarea redacție: <i>(2) Modificările elementelor nefundamentale efectuate în perioada electorală nu sunt aplicabile în alegerile în curs de desfășurare.</i></p> <p>În cazul completării articolului cu alineatul propus, alin. (2) devine alin. (3).</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Potrivit Codului bunelor practici în materie electorală „Elementele fundamentale ale dreptului electoral, în special, sistemul electoral propriu zis, componența comisiilor electorale și constituirea circumscripțiilor electorale, nu trebuie amendate decât cel puțin cu un an înainte de alegeri, sau trebuie înscrise în constituție sau formulate în formă de document cu un statut mai înalt decât cel al unei legi ordinare”.</p> <p><i>Privind completarea conținutului art. 11</i></p> <p>Principiul stabilității dreptului electoral este unul important pentru procesele din Republica Moldova. Exemplul contextului organizării alegerilor locale generale din 2019 a fost unul concludent, când chiar dacă modificările legale în esență au fost pozitive, adoptarea la început de perioadă electorală a creat impedimente în organizarea și desfășurarea alegerilor.</p>
Nu există în Codul electoral	<p>Articolul 13. Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”</p> <p>(1) Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” este destinat automatizării procesului electoral în scopul:</p> <p>a) asigurării transparenței procedurilor și acțiunilor electorale efectuate de organele electorale;</p> <p>b) oferirii posibilității alternative de a vota;</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm completarea alineatului cu următoarele scopuri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - raportarea financiară în modulul „Control financiar”; - verificarea semnăturilor colectate; - evidența observatorilor acreditați. <p><i>Privind propuneri de completare articol</i></p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Scopurile prevăzute la art. 13 alin. (1) Cod electoral nu încadrează și raportarea financiară în modulul „Control financiar”, verificarea semnăturilor colectate, includerea evidenței observatorilor acreditați.</p>

	<p>c) evidenței participării la votare și contracararea votului multiplu;</p> <p>d) obținerii operative a datelor veridice privind rezultatele votării;</p> <p>e) eficientizării proceselor de colectare, distribuire și transmitere a informațiilor și datelor privind procedurile electorale realizate;</p> <p>f) reducerii cheltuielilor bugetare și optimizarea utilizării resurselor umane pentru organizarea și desfășurarea alegerilor și a referendumurilor;</p> <p>g) dezvoltării și uniformizarea proceselor electorale aferente realizării atribuțiilor organelor electorale.</p> <p>(2) Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri” interacționează cu alte sisteme informaționale gestionate de alte autorități și instituții publice, fiind constituit din subsisteme informatice (blocuri de funcții) ale căror cerințe tehnice, funcționalități și etape de implementare sunt reglementate prin acte administrative interne.</p> <p>(3) În procesul de implementare și dezvoltare a subsistemelor informatice, părți componente ale Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, Comisia Electorală Centrală conlucrează cu alte entități publice, de competența și obligația cărora ține oferirea suportului informațional, tehnico-material, organizațional, normativ și de alt tip, conform cadrului normativ aferent.</p> <p>(4) În condițiile alin. (3), Comisia Electorală Centrală poate beneficia de asistența și suportul organizațiilor internaționale în domeniul electoral.</p>	<p>De asemenea, considerăm important instituirea unei norme legale prin care, datele furnizate de SIAS Alegeri, să poată fi contestate sau verificate manual, dacă din cauza acestor date s-ar putea încălca drepturile de a alege și a fi ales.</p>	<p><i>Privind propuneri de completare articol</i></p> <p>Dacă se inițiază și dezvoltarea unui modul privind contestațiile electorale în cadrul SIAS, considerăm că și acest aspect urmează a fi menționat în calitate de scop la alin. (1).</p> <p>Amintim că în procesul de verificare a semnăturilor colectate, datele furnizate de sistem conțineau erori, care au dus sau au putut duce la neînregistrarea unor concurenți electorali.</p>
--	---	--	--

Capitolul 2 „DREPTUL DE A ALEGE ȘI A FI ALES. RESTRICȚII”

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 11. Dreptul de a alege Dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept în modul stabilit de lege.</p>	<p>Articolul 14. Dreptul de a alege Dreptul de a alege îl au cetățenii Republicii Moldova care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani, cu excepția celor privați de acest drept prin hotărârea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judiciară.</p>	<p>Recomandăm excluderea textului „cu excepția celor privați de acest drept prin hotărârea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire judiciară”.</p>	<p>Propunem excluderea posibilității de privare de drepturi de vot pe motiv de dezabilitate mentală prin decizia instanței de judecată. Amintim că misiunile OSCE/ ODIHR în repetate rânduri au recomandat revizuirea posibilității de privare de drepturi de vot pe motiv de dezabilitate mentală, deoarece contrar standardelor internaționale, o instanță de judecată încă mai poate priva o persoană de dreptul la vot, inclusiv pe cei cu dezabilități mentale.</p>
<p>Articolul 13. Restricții (1) Nu au dreptul de a alege persoanele: a) care nu întrunesc condițiile prevăzute la art.11; b) lipsite de dreptul la vot prin hotărârea definitivă a instanței de judecată. (2) Nu pot fi aleși: a) militarii cu serviciul în termen; b) persoanele menționate la alin.(1); c) persoanele care sînt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă și își ispășesc pedeapsa în instituții penitenciare, precum și persoanele care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție. Organele electorale sînt informate despre existența antecedentelor penale de către organele Ministerului Afacerilor Interne și/sau de către Autoritatea Națională de Integritate;</p>	<p>Articolul 16. Restricții privind exercitarea drepturilor electorale (1) Nu au dreptul de a alege persoanele care nu întrunesc condițiile prevăzute la art. 14. (2) Nu pot fi alese: a) persoanele care îndeplinesc serviciul militar în termen (militarii); b) persoanele menționate la alin. (1); c) persoanele care sunt condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă și își ispășesc pedeapsa în instituții penitenciare, precum și persoanele care au antecedente penale nestinse pentru infracțiuni săvârșite cu intenție. Organele electorale sunt informate despre existența antecedentelor penale de către organele Ministerului Afacerilor Interne și/sau de către Autoritatea Națională de Integritate; d) persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2), litera d)</i> Recomandăm explicarea în detalii a mecanismului respectiv în cadrul regulamentelor / instrucțiunilor CEC.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2), litera d)</i> Atragem atenția asupra eventualelor dificultăți de implementare a prevederilor „Organele electorale sunt informate despre existența antecedentelor penale de către organele Ministerului Afacerilor Interne și/sau de către Autoritatea Națională de Integritate” pentru cazul alegerilor locale.</p>

<p>d) persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere prin hotărâre judecătorească definitivă. Organele electorale sînt informate despre existența interdicției de către Ministerul Justiției, Autoritatea Națională de Integritate și/sau de către Ministerul Afacerilor Interne.</p> <p>(3) Cetățenii Republicii Moldova care, în virtutea funcției pe care o dețin, nu au dreptul să fie membri ai partidelor sau ai altor organizații social-politice, precum și persoanele cu înaltă funcție de răspundere al căror mod de numire sau de alegere este reglementat de Constituția Republicii Moldova și/sau de legile organice, din momentul înregistrării lor în calitate de concurenți electorali, își suspendă activitatea în funcția pe care o dețin. Persoanele care cad sub incidența acestor prevederi sînt:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) viceprim-miniștrii, miniștrii și membrii din oficiu ai Guvernului; b) conducătorii autorităților publice centrale; c) președinții și vicepreședinții raioanelor; d) primarii și viceprimarii; e) pretorii și vicepretorii. 	<p>judecătorească definitivă. Organele electorale sunt informate despre existența interdicției de către Ministerul Justiției, Autoritatea Națională de Integritate și/sau de către Ministerul Afacerilor Interne.</p> <p>(3) În cazul cetățenilor Republicii Moldova care, în virtutea funcției pe care o dețin, precum și în vederea respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, a altor restricții și limitări prevăzute de normele juridice speciale, inclusiv în scopul prevenirii utilizării ilicite a resurselor administrative în perioada electorală, activitatea acestora în funcția pe care o dețin se suspendă din momentul începerii campaniei electorale. Persoanele care cad sub incidența acestor prevederi sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) viceprim-miniștrii, miniștrii și membrii din oficiu ai Guvernului; b) secretarul general al Guvernului, secretarii generali adjuncți ai Guvernului, secretarii de stat, secretarii generali ai ministerelor; c) conducătorii și adjuncții conducătorilor autorităților publice centrale și ai structurilor organizaționale din sfera lor de competență; d) președinții și vicepreședinții raioanelor; e) primarii și viceprimarii; f) pretorii și vicepretorii; g) secretarii consiliilor locale; h) funcționarii/angajații care au obligația de a-și suspenda raporturile de serviciu/muncă, potrivit normelor juridice speciale ce reglementează activitatea acestora. 	<p><i>Privind conținutul alin. (3)</i></p> <p>Recomandăm păstrarea textului „nu au dreptul să fie membri ai partidelor”</p> <p>Propunem înlocuirea textului “din momentul începerii campaniei electorale” cu textul “din momentul desemnării în calitate de candidat”.</p> <p>Totodată, recomandăm instituirea unei norme care să asigure egalitatea de șanse în cadrul alegerilor prezidențiale, în situația în care Președintele Republicii Moldova nu-și poate suspenda activitatea pentru participarea în campania electorală.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (3)</i></p> <p>Nu este clar de ce a fost exclusă mențiunea privind cetățenii care în virtutea funcției pe care o dețin, <i>nu au dreptul să fie membri ai partidelor</i>, în condițiile în care anumiți funcționari/angajați cu statut special, menționați la litera h), de exemplu, polițiștii, nu pot fi membri de partid.</p> <p>Considerăm necesar ca norma să întrunească condițiile de claritate și precizie, cu argumentarea corespunzătoare a necesității excluderii textului menționat.</p> <p>Reiterăm că utilizarea resurselor administrative are loc inclusiv în perioada de colectare a semnăturilor, sau din momentul desemnării în calitate de candidat.</p>
--	---	--	--

Capitolul 3 ORGANELE ELECTORALE

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus pentru republicare	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 14. Sistemul organelor electorale</p> <p>(1) În scopul organizării și desfășurării alegerilor se constituie:</p> <p>a) Comisia Electorală Centrală;</p> <p>b) consiliile electorale de circumscripție;</p> <p>c) birourile electorale ale secțiilor de votare.</p>	<p>Articolul 17. Sistemul organelor electorale</p> <p>(1) În scopul organizării și desfășurării alegerilor și referendumurilor se constituie:</p> <p>a) Comisia Electorală Centrală;</p> <p>b) consiliile electorale de circumscripție de nivelurile al doilea și întâi;</p> <p>c) birourile electorale ale secțiilor de votare;</p> <p>(2) În sistemul organelor electorale, Comisia Electorală Centrală este organul electoral ierarhic superior care activează permanent.</p> <p>(3) Consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea sunt organele electorale care activează permanent, de regulă, în cadrul circumscripțiilor electorale de nivelul al doilea. Activitatea permanentă a consiliilor electorale de nivelul al doilea este asigurată în condițiile art. 35 alin. (3).</p> <p>(4) Consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi și birourile electorale ale secțiilor de votare sunt organele electorale care se constituie și activează doar în perioada electorală.</p> <p>(5) La constituirea organelor electorale, precum și în cadrul procedurii de desemnare a membrilor și al procedurii de alegere a președintelui și secretarului, se va urmări respectarea principiului egalității de gen.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>Alin. (4) de completat cu textul: „Consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi se constituie în cazul alegerilor primarilor și consilierilor în consiliile locale, precum și pentru efectuarea referendumului local în unitățile administrativ teritoriale de nivelul întâi”.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>CEC a ținut cont parțial de recomandarea Promo-LEX de a delimita mai clar atribuțiile organelor electorale în cadrul articolului.</p> <p>În același timp, în continuare, atragem atenția asupra necesității clarificării mai explicite a sistemului de relații între nivelurile sistemului de organe electorale, inclusiv în baza diferitor tipuri de scrutin: când e vorba de trei niveluri, și când e vorba de patru? Or de exemplu consiliile de nivelul întâi nu se constituie la toate tipurile de alegeri, pe când de nivelul doi – în toate cazurile, iar din varianta actuală a articolului nu este clar acest fapt.</p> <p>În plus, atragem atenția autorilor proiectului că „permanentizarea” organelor electorale de nivelul II va necesita cheltuieli suplimentare care la nici o etapă a consultărilor nu au fost evaluate și prezentate publicului.</p>
-	<p>TITLUL VII</p> <p>DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII</p> <p>Articolul 246. Dispoziții tranzitorii</p> <p>(3) Nu se admite formarea și funcționarea de organe electorale neprevăzute de prezentul cod.</p>	<p>De a reglementa relațiile / natura relațiilor dintre CEC și organul electoral responsabil de organizarea alegerilor pentru Adunarea populară și Guvernatorul UTAG.</p>	<p>Considerăm că în Codul electoral al Republicii Moldova trebuie să fie clarificată situația organelor electorale care reglementează alegerile din UTAG. Or, reieșind și din prevederile Codului electoral propus pentru republicare se păstrează situația, când pe teritoriul Republicii</p>

			Moldova se desfășoară alegeri, care nu sunt reglementate de legislația electorală națională. Mai mult, reieșind din prevederile propuse în art. 246 nu este clar dacă organele electorale care organizează alegerile pentru Adunarea Populară sau Guvernator activează în limite legale.
<p>Articolul 16. Constituirea Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală este constituită din 9 membri: un membru este desemnat de către Președintele Republicii Moldova, ceilalți 8 membri sînt desemnați de către Parlament, cu respectarea reprezentării proporționale a majorității și a opoziției. Componența nominală a Comisiei se confirmă prin hotărîre a Parlamentului, cu votul majorității deputaților aleși.</p>	<p>Articolul 20. Constituirea, componența și mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(1) Membrii comisiei sunt numiți în funcție după cum urmează:</p> <p>a) un membru este numit de către Președintele Republicii Moldova;</p> <p>b) doi membri sunt numiți de către Consiliul Superior al Magistraturii;</p> <p>c) doi membri sunt numiți de către Guvern;</p> <p>d) doi membri sunt numiți de către Parlament, cu respectarea reprezentării proporționale a majorității și a opoziției.</p>	<p>Recomandăm</p> <p>completarea alin. (1) lit. b) cu textul „un membru desemnat de Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să dețină titlul de doctor în drept”.</p> <p>completarea alin. (1) lit. c) cu textul „Un membru desemnat de Guvern trebuie să reprezinte organizații ale societății civile”.</p>	<p>În sensul propunerii de la alin. (1) lit. c) atragem atenția asupra faptului că Guvernul este numit prin voința politica a unei majorități parlamentare, astfel existînd riscul ca membrii CEC numiți de Guvern să reprezinte doar majoritatea parlamentară. Considerăm că, modalitatea nouă de creare a CEC nu trebui să prezinte, nici măcar la nivel de percepție, vreun dubiu de subordonare politică a instituției.</p> <p>În general, subliniem că, amendamentele propuse facilitează posibilitatea ca cea mai mare parte a membrilor CEC să fie numiți de majoritatea de guvernământ, în special, dacă aceasta deține atât majoritatea în parlament, cât și sprijinul Președintelui țării. Această observație este susținută și de numărul relativ mic de membri.</p>
<p>Articolul 17. Componența și mandatul Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(6) Mandatul Comisiei Electorale Centrale este de 5 ani. La expirarea acestui termen, componența comisiei poate fi modificată. În cazul în care mandatul Comisiei Electorale Centrale expiră în cursul perioadei electorale, mandatul se prelungește de drept pînă la finele acestei perioade și intrarea ulterioară în funcție a noilor membri, dar cu cel mult 90 de zile.</p>	<p>Articolul 20. Constituirea, componența și mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(5) Mandatul membrului Comisiei Electorale Centrale este de 7 ani, care începe la data intrării în vigoare a actului administrativ de numire în funcție, dar nu anterior depunerii jurămîntului de către acesta. Fiecare membru al comisiei are dreptul la două mandate consecutive.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (5)</i></p> <p>Recomandăm modificarea prevederilor cu privire la numărul de mandate. În acest sens propunem două soluții, ca deja legislatorul să decidă care să o accepte. Astfel, ultima propoziție din alineat, cu privire la numărul de mandate, ar urma să fie în următoarea redacție:</p> <p>- „Fiecare membru al comisiei are dreptul la un singur mandat.”</p> <p>Sau:</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (5)</i></p> <p>Modificările de la alin. (5) prevăd creșterea duratei mandatului CEC de la cinci la șapte ani. Deși nu există standarde internaționale specifice privind durata mandatului organelor de conducere a alegerilor, Asociația Promo-LEX este de părere că în condițiile majorării duratei mandatului de la 5 la 7 ani trebuie luată în considerare ideea de reducere a numărului de mandate de la 2 la 1 sau de excludere a cuvîntului „consecutive”. Considerăm că 14 ani este o</p>

	(6) După expirarea termenului stabilit la alin. (5), membrii comisiei pot fi substituiți sau reconfirmați pentru un nou mandat. În cazul în care mandatul membrilor Comisiei Electorale Centrale expiră în cursul perioadei electorale, mandatul se prelungește de drept până la finele acestei perioade.	- „Fiecare membru al comisiei are dreptul la două mandate.” <i>Privind conținutul alin. (6)</i> Recomandăm excluderea primului enunț din alineat.	perioadă destul de îndelungată pentru aflarea într-o funcție de acest gen. <i>Privind conținutul alin. (6)</i> Deoarece acesta prevede oportunitățile de decizie a autorităților abilitate de a desemna membri în componența Comisiei, și nicidecum o condiție/circumstanță de activitate după expirarea mandatului membrilor.
	Articolul 21. Procedura de alegere în funcție a președintelui și secretarului Comisiei Electorale Centrale (5) În cazul în care, la prima votare, candidatul la funcția de președinte sau de secretar al Comisiei Electorale Centrale nu a întrunit majoritatea absolută de voturi, se organizează votarea repetată la care pot participa și membrii care au candidat la aceeași funcție la prima votare.	<i>Privind conținutul alin. (5)</i> Recomandăm expunerea mai explicită a situației cu participarea la vot a candidaților pentru funcția de președinte și secretar, în ambele etape ale votării. De asemenea, recomandăm clarificarea situației când în cadrul votării repetate este paritate de voturi. Care sunt pașii de mai departe?	
Articolul 19. Statutul membrilor Comisiei Electorale Centrale (1) În calitate de membri ai Comisiei Electorale Centrale pot fi propuse persoane care dețin cetățenia Republicii Moldova, au domiciliul în țară, au o reputație ireproșabilă și aptitudini pentru exercitarea activităților electorale, nu au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate, precum și nu au în ultimii 5 ani, în cazierul privind integritatea profesională, înscrisuri cu privire la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale.	Articolul 22. Statutul membrilor Comisiei Electorale Centrale (1) În calitate de membru al Comisiei Electorale Centrale poate fi numită persoana care îndeplinește cumulativ următoarele condiții: a) deține cetățenia Republicii Moldova; b) are o experiență profesională de cel puțin 5 ani în domeniul electoral sau 10 ani în domeniul juridic sau al administrației publice; c) are o reputație ireproșabilă; d) nu are interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, ce derivă dintr-un act de constatare al Autorității Naționale de Integritate; e) în ultimii 5 ani, nu are în cazierul privind integritatea profesională înscrisuri cu	<i>Privind prevederile alin. (1) lit. c)</i> Recomandăm „descifrarea” criteriilor de identificare a condiției „reputației ireproșabile” al statutului membrului CEC sau reconsiderarea utilizării acestuia.	Considerăm că este vorba despre o prevedere neclară care poate determina decizii arbitrare. Deținerea unei astfel de condiții este dificil de evaluat și deschide ușa interpretărilor arbitrare. Totodată, atragem atenția că la litera d) a alin. (1) deja se conțin criterii clare care s-ar include în ideea de „reputație profesională ireproșabilă”.

	<p>privire la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale.</p>		
<p>Articolul 20. Încetarea calității de membru al Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(2) Membrul Comisiei Electorale Centrale este demis de către autoritatea care l-a desemnat în caz de:</p> <p>a) adoptare în privința lui a hotărârii judecătorești definitive de condamnare pentru infracțiune săvârșită;</p> <p>b) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;</p> <p>c) aplicare a unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;</p> <p>d) încălcare gravă a Constituției Republicii Moldova și a prezentului cod;</p> <p>e) rămânere definitivă a actului de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către acesta a unui act administrativ, încheierea directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luarea sau participarea la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;</p> <p>f) aflare în incompatibilitate, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv;</p> <p>g) nedeplinere a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune, în condițiile art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;</p> <p>h) dispunere de către instanța de judecată, prin hotărâre irevocabilă, a confiscării averii nejustificate.</p> <p>(3) În cazul nerespectării condițiilor menționate la art.19 alin.(2), precum și în cazul comiterii unor fapte incompatibile cu</p>	<p>Articolul 23. Încetarea calității de membru al Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(2) Membrul Comisiei Electorale Centrale este eliberat din funcție de către autoritatea care l-a numit, în caz de:</p> <p>a) adoptare în privința lui a hotărârii judecătorești definitive de condamnare pentru infracțiune săvârșită cu intenție;</p> <p>b) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;</p> <p>c) aplicare a unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma tutelei;</p> <p>d) rămânere definitivă a actului de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către acesta a unui act administrativ, încheierea directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luarea sau participarea la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;</p> <p>e) aflare în incompatibilitate, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv;</p> <p>f) nedeplinere a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune, în condițiile art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;</p> <p>g) dispunere de către instanța de judecată, prin hotărâre irevocabilă, a confiscării averii nejustificate;</p> <p>h) constatare a incompetenței profesionale grave și evidente;</p> <p>i) săvârșire a faptelor incompatibile cu funcția deținută;</p> <p>î) nerespectare a cerințelor stabilite la art. 22 alin. (2);</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (2)</i></p> <p>Recomandăm legislatorului să revadă suplimentar lista motivelor de revocare a membrilor CEC pentru a exclude orice prevederi „vagi” și interpretabile.</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (2)</i></p> <p>Atragem atenția că potrivit Codului bunelor practici în materie electorală (pct.77), în special cu referință la cazul democrațiilor neconsolidate încă, „în general, revocarea membrilor comisiilor electorale de către organele care i-au numit în funcție trebuie evitată, deoarece pune la îndoială independența lor.” Potrivit aceluiași document „Revocarea discreționară este inadmisibilă, însă este admisibilă revocarea pentru culpă disciplinară sau pentru incompetență. În acest caz, motivele revocării trebuie să fie formulate în mod clar și expres în lege (spre exemplu, referință vagă la „acțiuni ce discreditează comisia” nu este admisibilă).</p> <p>În condițiile noilor prevederi ce propun ca mandatul membrilor CEC să fie de 7 ani, este important să fie asigurat un mecanism de protecție a membrilor CEC din perspectiva eventualelor schimbări de configurație politică ca urmare a alegerilor care ar urma să aibă loc o dată la 4 ani.</p> <p>Trebuie exclusă „tentația” din partea politicului, odată cu eventuala modificare a majorității parlamentare, de a modifica și componența CEC. Prin urmare, este important să ca mecanismele de protecție care să protejeze mandatul membrilor CEC să fie clare, suficiente și stabilite prin lege.</p>

<p>calitatea pe care o au, membrii Comisiei Electorale Centrale pot fi demisi. Sesizarea privind nerespectarea condițiilor prevăzute la art. 19 alin. (2) sau privind comiterea unor fapte incompatibile cu calitatea pe care o au se depune la autoritatea care i-a desemnat sau i-a confirmat pe membrii Comisiei.</p>	<p>j) constatare a imposibilității exercitării atribuțiilor în condițiile alin. (1) lit. d).</p> <p>(3) În condițiile alin. (2), autoritatea care a numit membrul Comisiei Electorale Centrale inițiază, din oficiu sau la sesizarea entităților responsabile, procedura cu privire la eliberarea lui din funcție, cu emiterea unui act administrativ în acest sens.</p>		
<p>Articolul 21. Degrevarea de atribuțiile de serviciu. Remunerarea</p> <p>(1) Pentru perioada electorală, membrii Comisiei Electorale Centrale care nu activează permanent sînt degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent printr-o hotărîre a acesteia.</p> <p>(2) În perioada electorală (alegeri parlamentare, alegeri prezidențiale, alegeri locale generale, alegeri noi sau referendum republican), membrilor permanenți ai Comisiei Electorale Centrale li se stabilește o indemnizație de 35 la sută din salariul mediu. Membrii Comisiei care nu activează permanent primesc, în perioada electorală, un salariu echivalent cu salariul secretarului Comisiei Electorale Centrale, stabilit pentru perioada respectivă, din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.</p> <p>(3) Între perioadele electorale, membrii Comisiei care nu activează permanent primesc o indemnizație în mărime de 35 la sută din salariul mediu pe economie pentru fiecare ședință a Comisiei.</p>	<p>Articolul 24. Remunerarea membrilor Comisiei Electorale Centrale</p> <p>(1) Remunerarea membrilor Comisiei Electorale Centrale se efectuează conform prevederilor cadrului normativ aferent, iar pentru perioada electorală, indiferent de tipul scrutinului, li se stabilește o indemnizație în mărime de 35 la sută din salariul mediu.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm includerea după sintagma „în mărime de” a textului „până la”.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Considerăm necesară analiza oportunității stabilirii unor indemnizații diferențiate pentru anumite tipuri de scrutine care necesită efort diferit din partea organelor electorale (ca de exemplu, locale generale versus locale noi).</p>
<p>-</p>	<p>Articolul 26. Atribuțiile Comisiei Electorale Centrale în domeniul supravegherii și controlului privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale</p> <p>(1) În calitate de organ independent de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală:</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (1)</i></p> <p>La art. 26 alin. (1) recomandăm completarea cu lit. h¹, cu următorul cuprins: „h¹) înregistrează organizații/ asociații obștești / mijloace de informare în masă cu drept de monitorizare a finanțelor</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (1)</i></p> <p>Evidențiem că monitorizarea finanțelor partidelor politice de organizațiile înregistrate la CEC, ar putea contribui la sporirea transparenței finanțării partidelor politice, la responsabilizarea lor, la</p>

	<p>h) cooperează și acordă asistență informațională la elaborarea unor studii independente de monitorizare a finanțării partidelor politice, a campaniilor electorale și a activității grupurilor de inițiativă;</p>	<p>partidelor politice și acreditează, la solicitarea acestora, monitorii ai finanțelor partidelor politice. Procedura și perioada de acreditare a monitorilor, drepturile și obligațiile acestora, se stabilește printr-un regulament aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale.”</p> <p>În același timp, considerăm că o varianta de alternativă ar fi înregistrarea de către CEC a organizațiilor respective cu drept de monitorizare a finanțelor partidelor politice iar acreditarea monitorilor să fie efectuată de organizația/ asociația obștească înregistrată de CEC.</p>	<p>identificarea încălcărilor în procesul finanțării partidelor politice. Drept urmare CEC ar putea să se autosesizeze și să sancționeze în mod eficient încălcările partidelor politice, inclusiv în urma constatărilor efectuate de monitorii.</p> <p>Amintim că Promo-LEX din anul 2016 monitorizează în baza unei metodologii, finanțarea partidelor politice, elaborează și prezintă rapoarte semestriale și anuale și formulează recomandări de îmbunătățire a cadrului normativ. Acordarea drepturilor speciale monitorilor ar spori gradul de exactitate a evaluărilor și constatărilor efectuate în acest proces.</p> <p>Drept exemplu de drepturi speciale pe care le-ar dobândi monitorii odată acreditați, menționăm accesul acestora în vederea analizei conținutului, în special, la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rapoartele financiare și alte acte relevante depuse la CEC de către partidele politice; - documentele deținute de partidele politice, fără a periclita activitatea partidului: documentele primare ale partidelor privind donațiile/cotizațiile colectate; contractele de achiziții semnate de partidele politice; registrele completate; datele despre membrii, contracte de locațiune, contracte de muncă etc.
<p>Articolul 27. Centrul de instruire continuă în domeniul electoral</p> <p>(1) Centrul de instruire continuă în domeniul electoral este o instituție publică fondată de Comisia Electorală Centrală, care realizează, la solicitarea partidelor politice sau a altor organizații social-politice, instruirea specializată a funcționarilor</p>	<p>Articolul 33. Centrul de instruire continuă în domeniul electoral</p> <p>(7) Remunerarea salariaților permanenți ai centrului se efectuează conform prevederilor cadrului normativ aferent, iar pentru perioada electorală, indiferent de tipul scrutinului, acestora li se stabilește o</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (7)</i></p> <p>Recomandăm includerea după sintagma „în mărime de” a textului „până la”.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (7)</i></p> <p>Considerăm necesară analiza oportunității stabilirii unor indemnizații diferențiate pentru anumite tipuri de scrutine care necesită efort diferit din partea CICDE.</p>

<p>electorali. La solicitare, instruirea poate fi acordată și altor subiecți implicați în procesul electoral (observatori, mass-media, autorități ale administrației publice locale etc.). Comisia Electorală Centrală poate decide degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent a persoanelor care urmează instruirea în domeniul electoral.</p> <p>(2) Centrul de instruire continuă în domeniul electoral este finanțat din mijloace prevăzute în bugetul Comisiei Electorale Centrale, precum și din mijloacele acordate ca asistență tehnică/financiară de organismele internaționale, de donatorii externi și interni.</p> <p>(3) Regulamentul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>indemnizație în mărime de 35 la sută din salariul mediu.</p>		
<p>Articolul 28. Constituirea circumscripțiilor electorale și consiliilor electorale de circumscripție</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 55 de zile înainte de alegeri, constituie circumscripțiile electorale care corespund, de regulă, hotarelor unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova, unității teritoriale autonome Găgăuzia, municipiilor Chișinău și Bălți, precum și, cu cel puțin 50 de zile înainte de alegeri, constituie consiliile electorale de circumscripție. Pentru alegerile de orice nivel și pentru referendumurile republicane, circumscripțiile electorale și consiliile electorale de circumscripție se constituie în același termen, dacă codul nu prevede altfel.</p> <p>(2) Particularitățile constituirii circumscripțiilor electorale, precum și a</p>	<p>Articolul 35. Constituirea consiliilor electorale de circumscripție</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală constituie consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, care activează permanent, sunt formate dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane.</p> <p>(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, referendumurilor republicane și alegerilor locale generale, componența nominală a consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea se confirmă de către Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(3) În componența consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea activează, cu statut permanent, președintele acestuia, care este numit în funcție de către Comisia Electorală Centrală, fiind supus reglementărilor Legii nr. 158/2008 cu privire</p>		<p><i>Comentarii generale</i></p> <p>Modificările propuse generează mai multe întrebări și neclarități.</p> <p>- Din sensul alin. (1) rezultă că CECE II activează permanent și este format dintr-un număr impar de membri (7-11). În același timp, din normele de la alin. (3) și (4) rezultă că organul electoral în afara perioadei electorale este compus dintr-o singură persoană - președintele CECE II și acesta ar urma să decidă unilateral în privința tuturor aspectelor date în competența sa. În acest sens, și aplicarea normelor Codului administrativ privind modul de funcționare și luare a deciziilor de organe colegiale va fi dificilă, dacă nu chiar imposibilă. Pe lângă faptul că normele indicate nu sunt congruente, remarcăm că organul electoral se transformă dintr-un</p>

<p>consiliilor electorale de circumscripție respective, sînt prevăzute la art. 80 și 81.</p> <p>(3) Consiliile electorale de circumscripție se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane, dintre care în consiliile de circumscripție de nivelul doi cel puțin 3 persoane cu studii juridice superioare sau cu studii în domeniul administrației publice.</p> <p>(4) În cazul alegerilor și referendumurilor locale, candidaturile a 2 membri ai consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi se propun de către consiliul local de nivelul întâi, iar în cazul cînd lipsesc aceste propuneri, ei sînt numiți de Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali. Candidaturile celorlalți membri se propun de către partide și alte organizații social-politice reprezentate în Parlament la data constituirii consiliului electoral de circumscripție, cîte unul de la fiecare partid sau altă organizație social-politică, iar dacă nu este suficient, numărul rămas de membri se completează de Comisia Electorală Centrală, din Registrul funcționarilor electorali. Pe măsura posibilității, în componența consiliilor electorale de circumscripție se includ persoane cu studii juridice superioare.</p> <p>(5) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale, referendumurilor republicane și alegerilor locale generale, candidaturile a 2 membri ai consiliului electoral de circumscripție de nivelul doi se propun de către judecătoria sau, după caz, de către curtea de apel, candidaturile altor 2 membri – de către consiliile locale de nivelul doi și Adunarea Populară a Găgăuziei. Candidaturile celorlalți membri se propun</p>	<p>la funcția publică și statutul funcționarului public.</p> <p>(4) Ceilalți membri ai consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea sunt desemnați cu cel puțin 55 de zile înainte de ziua alegerilor, după cum urmează:</p> <p>a) doi membri sunt desemnați de către judecătoria în a cărei rază se află consiliul electoral de circumscripție respectiv;</p> <p>b) doi membri sunt desemnați de către consiliul local de nivelul al doilea, după caz, de Adunarea Populară a Găgăuziei, în a cărei rază se află consiliul electoral de circumscripție respectiv;</p> <p>c) câte unul este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.</p> <p>(5) Pentru funcția de membru al consiliului electoral de orice nivel se desemnează persoane care au urmat cursuri de instruire în cadrul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral și dețin certificate de calificare corespunzătoare valabile la data confirmării. Candidaturile desemnate de către judecătoriile și consiliile locale, după caz de Adunarea Populară a Găgăuziei, trebuie să aibă studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.</p> <p>(6) În cazul alegerilor și referendumurilor locale, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi se constituie de către consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea, după caz de Comisia Electorală Centrală. Consiliile electorale respective se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 7 și de cel mult 11 persoane, cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua scrutinului.</p> <p>(7) Pentru constituirea consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi, cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua</p>		<p>organ colegial (în timpul alegerilor) într-un organ (denumit Consiliu) format dintr-o singură persoană (în perioada din afara alegerilor). Această transformare vine în contradicție inclusiv cu noțiunea de organ permanent, or în forma propusă, permanentizarea se manifestă doar prin prezența președintelui CECE II. În același timp, această transformare ar putea prezenta riscuri de imposibilitate a asigurării transparenței, imparțialității și independenței organului electoral față de anumite influențe politice, or atribuțiile președintelui CECE II, date prin art. 37 alin. (2) sunt cu impact asupra organizării alegerilor și par să fie aceleași atât în perioada electorală cât și în afara perioadei electorale.</p> <p>- Dacă totuși, va fi păstrată inițiativa privind permanentizarea CECE II în forma propusă în proiect, recomandăm instituirea unor garanții suplimentare pentru asigurarea independenței, imparțialității Președintelui CECE II:</p> <p>a) limitarea perioadei pentru care este numit Președintele CECE II. De exemplu pentru un mandat similar mandatului CEC- 5 ani.</p> <p>b) Organizarea concursului deschis, transparent, cu publicarea pe pagina web a CEC a candidaților la funcția de Președinte a CECE II;</p> <p>c) Numirea președintelui CECE II prin hotărârea CEC, cu votul a 2/3 a membrilor CEC.</p> <p>d) Instituirea condițiilor speciale, obligatorii pe care trebuie să le întrunească Președintele CECE II, inclusiv non-partizanat politic, de exemplu după modelul condițiilor stabilite pentru membrii CEC la art. 19 etc.</p>
---	---	--	---

<p>de către partide și alte organizații social-politice reprezentate în Parlament la data constituirii consiliului electoral de circumscripție, câte unul de la fiecare partid sau altă organizație social-politică, iar dacă nu este suficient, numărul rămas de membri se completează de Comisia Electorală Centrală, din Registrul funcționarilor electorali.</p> <p>(6) În cazul când partidele și alte organizații social-politice nu prezintă candidaturile lor în componența consiliului electoral de circumscripție cel târziu cu 7 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, numărul necesar de candidaturi se completează de către consiliile locale și Adunarea Populară a Găgăuziei, iar dacă nici acestea nu prezintă candidaturile, consiliul electoral se completează de Comisia Electorală Centrală, din Registrul funcționarilor electorali. În cazul în care consiliul electoral de circumscripție îndeplinește și funcția de birou al secției de votare, membrii propuși de către partide și alte organizații social-politice reprezentate în Parlament nu pot fi membri de partid.</p> <p>(7) Membrii consiliului electoral de circumscripție propuși de instanțele judecătorești și de consiliile locale nu pot fi consilieri în consiliile locale, deputați în Adunarea Populară a Găgăuziei și/sau membri de partid.</p> <p>(8) În decursul a 3 zile de la data constituirii consiliului electoral de circumscripție, membrii acestuia aleg din rândurile lor, prin vot secret, președintele, vicepreședintele și secretarul consiliului, comunicând imediat Comisiei Electorale Centrale rezultatele acestor alegeri.</p>	<p>alegerilor, candidaturile a 2 membri se desemnează de către consiliul local de nivelul întâi, iar în cazul când lipsesc aceste propuneri, locurile rămase sunt completate de Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali. Candidaturile celorlalți membri se desemnează de către partidele politice reprezentate în Parlament, câte unul de la fiecare partid politic. În măsura posibilităților, în componența consiliilor electorale de circumscripție se includ persoane cu studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.</p> <p>(8) În cazul când partidele politice nu desemnează candidaturile lor în componența consiliului electoral de circumscripție cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, numărul necesar de candidaturi se completează de către consiliile locale, după caz de Adunarea Populară a Găgăuziei, iar dacă nici acestea nu prezintă candidaturile, precum și în cazul în care după desemnarea sau în lipsa desemnării candidaturilor de către toți subiecții de drept, numărul acestora nu este suficient sau constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de Comisia Electorală Centrală din numărul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.</p> <p>(9) În decursul a 3 zile de la data confirmării componenței nominale a consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea, membrii acestuia aleg din rândul lor secretarul consiliului. În aceleași termen de la constituire, membrii consiliului electoral de circumscripție de nivelul întâi aleg din rândul lor președintele și secretarul consiliului electoral. Rezultatele acestor alegeri se comunică imediat Comisiei Electorale Centrale și, după caz, consiliului</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (5)</i></p> <p>Recomandăm uniformizarea prevederilor, pentru a nu permite înaintarea unor cerințe mai dure pentru membrii CECE decât pentru membrii CEC.</p>	<p>Totodată, nu sunt clare și trebuie reglementate următoarele aspecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cum are loc procedura de demitere/ concediere a președintelui CECE II, în special, în cazurile în care membrii CECE II denunță activitatea acestuia? - Există incompatibilități de funcție a președintelui CECE II, sau activități pe care acesta nu le poate desfășura, în afara celor stabilite prin Legea 158/2008? - Unde va fi sediul CECE II, dacă va fi același în perioada inter-electorală și electorală, și care este costul întreținerii sediilor și activității CECE II în afara perioadei alegerilor? <p><i>Privind conținutul alin. (5)</i></p> <p>Atragem atenția asupra faptului că potrivit alin. (5), unii membri ai CECE „trebuie să aibă studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice”. În același timp, astfel de cerințe lipsesc pentru membrii CEC. Amintim că potrivit art. 22 alin. (1), lit. b) membrii CEC trebuie să posede „o experiență profesională de cel puțin 5 ani în domeniul electoral sau 10 ani în domeniul juridic sau al administrației publice”.</p>
---	---	---	---

<p>(9) În decursul a 4 zile de la data constituirii, consiliul electoral de circumscripție aduce la cunoștința publică componența și sediul său, modul de contactare pentru relații.</p> <p>(10) Consiliul electoral de circumscripție adoptă hotărâri cu votul majorității membrilor.</p> <p>(11) Consiliul electoral de circumscripție este asistat de un aparat al cărui stat de personal se aprobă de Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului electoral de circumscripție. Pentru activitatea în perioada electorală, funcționarii aparatului consiliului electoral de circumscripție beneficiază de o indemnizație, calculată în baza salariului mediu pe economie pentru anul precedent și achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri. Funcționarilor aparatului consiliului electoral de circumscripție degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent din instituțiile bugetare li se menține salariul la locul de muncă permanent.</p>	<p>electoral de circumscripție de nivelul al doilea corespunzător.</p> <p>(10) În perioada electorală, consiliul electoral de circumscripție adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.</p> <p>(11) Particularitățile de organizare și funcționare a consiliului electoral de circumscripție sunt stipulate în regulamentul de activitate a acestuia, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(12) Pentru secțiile de votare din străinătate, Comisia Electorală Centrală va forma un consiliu electoral distinct, cu sediul în municipiul Chișinău, care va asigura organizarea proceselor electorale pentru secțiile de votare constituite peste hotare.</p> <p>(13) Pentru secțiile de votare pentru localitățile din stânga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală va forma un consiliu electoral distinct, cu sediul în municipiul Chișinău, care va asigura organizarea proceselor electorale pentru secțiile de votare constituite pentru localitățile din stângă Nistrului (Transnistria).</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (11)</i></p> <p>Recomandăm ca așa aspecte privind activitatea CECE cum ar fi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - caracterul deliberative al ședințelor; - modul de desfășurare a procesului decizional în cazul parității voturilor pe anumite subiecte; <p>să fie reglementate în cadrul Codului electoral, la nivel de lege, și nu doar prin Regulament.</p> <p>Suplimentar, recomandăm ca aceste două aspecte să fie stabilite în Cod și pentru cazul activității birourilor electorale.</p> <p>Recomandare generală Promo-LEX: Drept viziune alternativă a conceptului de permanentizare a organelor electorale în teritoriu ar fi crearea unor servicii desconcentrate instituite prin intermediul unor oficii/birouri în baza următoarelor criterii:</p>	<p>O astfel de abordare a principiului reprezentativității în teritoriu și a desconcentrării unor atribuții relevă un nivel de transparență mai distins, atât în procesul de organizare a activității unor entități permanente, cât și în procesul de monitorizare a acestora.</p>
---	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> - amplasarea geografică pe regiuni (de exemplu: Centru, Nord, Sud etc. și entități disticte pentru alegătorii aflați peste hotarele țării și respectiv pentru alegătorii domiciliați în localitățile din stânga Nistrului); - stabilirea unui aparat de lucru și a unor sarcini/atribuții ce sunt necesare de a fi desconcentrate; - determinarea numărului efectiv de persoane în concordanță cu atribuțiile prestabilite și determinarea statutului acestora. 	
	<p>Articolul 37. Atribuțiile consiliului electoral de circumscripție</p> <p>(2) Președintele consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea exercită următoarele atribuții:</p> <p>a) reprezintă consiliul în relațiile cu Comisia Electorală Centrală, cu alte autorități publice, întreprinderi, instituții, mass-media, organizații, partide politice, concurenții electorali, precum și cu cetățenii;</p> <p>b) asigură păstrarea bunurilor primite de la autoritatea administrației publice locale și Comisia Electorală Centrală, purtând răspundere materială conform legislației;</p> <p>c) este ordonatorul resurselor financiare alocate consiliului;</p> <p>d) emite dispoziții, în limitele competenței sale, în vederea organizării activității consiliului;</p> <p>e) încheie, în numele consiliului, contracte aferente organizării și desfășurării activității permanente în circumscripție, precum și contracte individuale de muncă, contracte de prestări servicii pentru perioada îndeplinirii unor activități permanente;</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Cu referire la alin. (2) propunem delimitarea clară a atribuțiilor Președintelui CECE în perioada electorală și în perioada inter- electorală.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Considerăm relevantă aceasta delimitare, deoarece în perioada electorală, majoritatea deciziilor se iau colegial, prin punerea la vot, iar în perioada inter- electorală- deciziile se vor lua unilateral de Președinte.</p> <p>La fel, o listă exhaustivă a obligațiilor de muncă ar fi relevantă pentru argumentarea necesității și oportunității permanentizării activității Președintelui CECE.</p>

	<p>f) informează membrii consiliului, alegătorii și subiecții vizați privind punerea în aplicare, în limita competențelor stabilite, a hotărârilor Comisiei Electorale Centrale, precum și a altor acte administrative privind aplicarea procedurilor electorale;</p> <p>g) participă la procedurile de actualizare a datelor și informațiilor cuprinse în Registrul de stat al alegătorilor, precum și la procedurile de verificare și actualizare a listelor electorale din circumscripția electorală respectivă;</p> <p>h) contribuie, în limitele funcționale stabilite, la realizarea de către Comisia Electorală Centrală a atribuțiilor de supraveghere și control privind respectarea legislației cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;</p> <p>i) acordă asistență în organizarea și desfășurarea activităților de educație electorală și civică, organizate de Comisia Electorală Centrală și Centrul de instruire continuă în domeniul electoral;</p> <p>j) acordă asistență în procesul de instruire și cerificare a subiecților electorali în circumscripția electorală de către Centrul de instruire continuă în domeniul electoral;</p> <p>k) monitorizează respectarea principiului egalității între femei și bărbați de către subiecții participanți la procesul electoral prin verificarea documentelor, sistematizarea și prezentarea datelor statistice în acest sens;</p> <p>l) exercită și alte atribuții prevăzute de prezentul cod, regulamentul de activitate al consiliului electoral, aprobat de comisie, precum și de alte acte normative în domeniul electoral.</p>		
--	---	--	--

Articolul 30. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare

(1) Pentru a efectua votarea și numărarea voturilor, circumscripțiile electorale se divizează în secții de votare.

(2) Secțiile de votare se constituie de către consiliile electorale de circumscripție în localități, în baza propunerilor primarilor orașelor (municipiilor), sectoarelor și satelor (comunelor), cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, și vor cuprinde cel puțin 30 și cel mult 3000 de alegători. La propunerea primarilor orașelor (municipiilor), ai sectoarelor și ai satelor (comunelor), plafonul de 3000 de alegători poate fi depășit cu cel mult 10 la sută. Pentru alegerile de orice nivel și pentru referendumurile republicane, secțiile de votare se constituie în același termen. Sediile secțiilor de votare se stabilesc, de regulă, în sediile aflate în proprietate publică și se amenajează astfel încât să faciliteze accesul în ele al persoanelor în vârstă și cu dizabilități.

(3) Secții de votare speciale pot fi constituite pe lângă spitale, sanatorii, maternități, aziluri și cămine pentru bătrâni. Aceste secții de votare trebuie să includă cel puțin 30 de alegători.

(4) Persoanele care își satisfac serviciul militar votează la secția de votare din localitatea în care este dislocată unitatea militară.

(5) În cazul alegerilor locale noi, parțiale, al referendumului local, când nu se constituie consiliu electoral de circumscripție de nivelul al doilea, secțiile de votare și birourile electorale ale acestora se constituie de către consiliul electoral de circumscripție de nivelul întâi.

Articolul 38. Constituirea secțiilor de votare și a birourilor electorale ale secțiilor de votare

(1) Pentru a efectua votarea și numărarea voturilor, circumscripțiile electorale se divizează în secții de votare.

(2) Secțiile de votare se constituie de către consiliile electorale de circumscripție în localități, în baza propunerilor primarilor orașelor (municipiilor) și satelor (comunelor), cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, și vor cuprinde cel puțin 30 și cel mult 3000 de alegători. La propunerea primarilor orașelor (municipiilor) și ai satelor (comunelor), plafonul de 3000 de alegători poate fi depășit cu cel mult 10 la sută. Pentru alegerile de orice nivel și pentru referendumurile republicane, secțiile de votare se constituie în același termen. Sediile secțiilor de votare se stabilesc, de regulă, la parterul sediilor aflate în proprietate publică și se amenajează astfel încât să faciliteze accesul în ele al persoanelor în vârstă și cu dizabilități.

(3) Secții de votare speciale pot fi constituite pe lângă spitale, sanatorii, maternități, aziluri și cămine pentru bătrâni. Aceste secții de votare trebuie să includă cel puțin 30 de alegători.

(4) Persoanele care își satisfac serviciul militar votează la secția de votare din localitatea în care este dislocată unitatea militară.

(5) În cazul alegerilor locale noi, parțiale, al referendumului local, când nu se constituie consiliu electoral de circumscripție de nivelul al doilea, secțiile de votare și birourile electorale ale acestora se constituie de către consiliul electoral de circumscripție de nivelul întâi.

<p>(6) Consiliul electoral de circumscripție numerotează secțiile de votare din circumscripție și aduc la cunoștința publică informația despre hotarele fiecărei secții de votare, adresa sediului birourilor electorale ale secțiilor de votare, adresa localului pentru votare și modul de contactare pentru relații.</p> <p>(7) Secțiile de votare se numerotează începând cu localitatea de reședință a consiliului electoral de circumscripție, continuând apoi cu cele din municipii, orașe, sectoare, din comune și sate, în ordine alfabetică.</p> <p>(8) Primăriile oferă birourilor electorale ale secțiilor de votare informații și sprijin, necesare în exercitarea atribuțiilor lor prevăzute de prezentul cod.</p> <p>(9) Birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie de către consiliile electorale de circumscripție cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor, dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 11 persoane. Pentru alegerile de orice nivel și pentru referendumurile republicane, birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie în același termen.</p> <p>(10) Candidaturile a 3 membri ai biroului electoral al secției de votare se propun de către consiliile locale. Candidaturile celorlalți membri ai biroului electoral al secției de votare se propun de către partide și alte organizații social-politice reprezentate în Parlament, câte unul de la fiecare partid sau altă organizație social-politică, iar dacă nu este suficient, numărul rămas de membri se completează de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, din Registrul funcționarilor electorali.</p>	<p>(6) Consiliul electoral de circumscripție numerotează secțiile de votare din circumscripție și aduce la cunoștința publică informația despre hotarele fiecărei secții de votare, adresa sediului birourilor electorale ale secțiilor de votare, adresa localului pentru votare și modul de contactare pentru relații.</p> <p>(7) Secțiile de votare se numerotează în ordine alfabetică, începând cu localitatea de reședință a consiliului electoral de circumscripție, continuând apoi cu cele din municipii (sectoare), orașe, comune și sate.</p> <p>(8) Primăriile oferă birourilor electorale ale secțiilor de votare informații și sprijin, necesare în exercitarea atribuțiilor lor prevăzute de prezentul cod.</p> <p>(9) Birourile electorale ale secțiilor de votare se constituie de către consiliile electorale de circumscripție cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor, dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 11 persoane.</p> <p>(10) Membrii biroului electoral al secției de votare se desemnează după cum urmează: a) 3 candidaturi sunt desemnate de către consiliul local; b) câte unul este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în Parlament.</p> <p>(11) În cazul când partidele politice nu desemnează candidaturile lor în componența biroului electoral al secției de votare cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a biroului, numărul necesar de candidaturi se completează de către consiliul local, iar dacă nici acesta nu prezintă candidaturile, precum și în cazul în care după desemnarea sau în lipsa desemnării candidaturilor de către toți subiecții de drept, numărul acestora nu este suficient sau constituie un număr par, locurile rămase sunt completate de consiliul electoral</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (10)</i> Litera b) de completat cu textul „pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova și parlamentare”</p> <p>De adăugat litera c), cu următorul conținut: „câte unul este desemnat de fiecare partid politic reprezentat în consiliul local, pentru alegerile locale”.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (11)</i></p>	<p><i>Privind conținutul alin. (10)</i></p> <p>Cu scopul îmbunătățirii reprezentativității și încurajării partidelor de participare activă la alegerile locale, inclusiv a partidelor mici care nu au reprezentanți în Parlament, propunem includerea unei norme speciale privind desemnarea membrilor BESV în cazul alegerilor locale și referendumurilor locale de către partide și alte organizații social-politice reprezentate în consiliul local corespunzător, câte unul de la fiecare partid sau altă organizație social-politică.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (11)</i></p>
--	--	---	--

<p>Membrii biroului electoral al secției de votare nu pot fi consilieri în consiliile locale și membri de partid. În cazul când partidele și alte organizații social-politice nu prezintă candidaturile lor în componența biroului electoral al secției de votare cel târziu cu 7 zile înainte de expirarea termenului de constituire a biroului, numărul necesar de candidaturi se completează de către consiliul local, iar dacă nici acesta nu prezintă candidaturile, biroul electoral se completează de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, din Registrul funcționarilor electorali.</p> <p>(11) În decursul a 2 zile de la data constituirii biroului electoral al secției de votare, membrii acestuia aleg din rândul lor președintele, vicepreședintele și secretarul biroului, adoptă hotărârea respectivă, comunicând-o imediat consiliului electoral de circumscripție și aducând la cunoștința publică componența și sediul biroului electoral, modul de contactare pentru relații.</p> <p>(12) În scopul asigurării și realizării dreptului electoral, Comisia Electorală Centrală este în drept să constituie secții de votare și birouri electorale ale secțiilor de votare și în alte cazuri</p>	<p>de circumscripție, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, din rândul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.</p> <p>(12) Pentru funcția de membru al biroului electoral al secției de votare se desemnează doar persoane care au urmat cursuri de perfecționare în cadrul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral și dețin certificate de calificare corespunzătoare valabile la data confirmării. În măsura posibilităților, în componența birourilor electorale se includ persoane cu studii juridice superioare sau în domeniul administrației publice.</p> <p>(13) În decursul a 2 zile de la data constituirii biroului electoral al secției de votare, membrii acestuia aleg din rândul lor președintele și secretarul biroului, comunicând imediat rezultatele acestor alegeri consiliului electoral de circumscripție și aducând la cunoștința publică componența și sediul biroului electoral, modul de contactare pentru relații.</p> <p>(14) Biroul electoral al secției de votare adoptă hotărâri cu votul majorității absolute a membrilor.</p> <p>(15) Particularitățile de organizare și funcționare a biroului electoral al secției de votare sunt stipulate în regulamentul de activitate a acestuia, aprobat prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(16) În scopul asigurării și realizării dreptului electoral, Comisia Electorală Centrală poate constitui secții de votare și birouri electorale ale secțiilor de votare și în alte cazuri.</p>	<p>Propunem următoarea redacție a alin. (11): „În cazul când partidele și alte organizații social-politice nu prezintă candidaturile lor în componența biroului electoral al secției de votare cel târziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a biroului, numărul necesar de candidaturi se completează de către consiliul local, cel târziu cu 3 zile înainte de expirarea termenului de constituire a biroului, iar dacă nici acesta nu prezintă candidaturile, precum și în cazul în care după desemnarea sau în lipsa desemnării candidaturilor de către toți subiecții de drept, numărul acestora nu este suficient sau constituie un număr par, biroul electoral se completează de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, din Registrul funcționarilor electorali.”</p>	<p>Recomandăm includerea unui termen clar de prezentare a candidaturilor și pentru consiliul local (în cazul în care partidele nu prezintă cel târziu cu 5 zile).</p>
<p>Articolul 31. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate</p>	<p>Articolul 39. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare din străinătate și a birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate</p>		

<p>(1) Toate secțiile de votare constituite în străinătate vor activa în conformitate cu particularitățile prevăzute de prezentul cod.</p> <p>(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova se organizează una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data alegerilor.</p> <p>(3) În afară de secțiile de votare prevăzute la alin. (2), cu acordul autorităților competente ale țărilor respective, vor fi organizate secții de votare și în alte localități. Constituirea acestor secții de votare se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, pe baza numărului de alegători care au participat la scrutinul precedent, organizat în circumscripția națională, pe baza înregistrării prealabile a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate, dar și pe baza informațiilor obținute de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene de la autoritățile competente ale țărilor de reședință a cetățenilor Republicii Moldova privind numărul acestora și locul aflării acestora. Avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene se va referi la îndeplinirea condiției vizînd obținerea acordului autorităților competente ale țării respective, precum și la posibilitatea asigurării din punct de vedere logistic a procesului de votare. Regulamentul privind înregistrarea prealabilă se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(5) Biroul electoral al secției de votare din străinătate este constituit dintr-un</p>	<p>(1) Toate secțiile de votare constituite în străinătate vor activa în conformitate cu particularitățile prevăzute de prezentul cod și vor fi organizate cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor.</p> <p>(2) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și al referendumului republican, pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova pot fi organizate una sau mai multe secții de votare pentru alegătorii care se află în străinătate la data alegerilor.</p> <p>(3) În afară de secțiile de votare prevăzute la alin. (2), cu acordul autorităților competente ale țărilor respective, pot fi organizate secții de votare pentru o localitate sau mai multe localități în care, conform datelor Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, se află temporar sau domiciliază permanent în străinătate cel puțin 500 de alegători cetățeni ai Republicii Moldova.</p> <p>(4) Constituirea secțiilor de votare prevăzute la alin. (2) și (3) se stabilește de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, care se va referi la îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective, precum și la posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.</p> <p>(5) Temeiul de bază pentru constituirea secțiilor de votare este dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine, ținînd cont complementar de datele înregistrării prealabile a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate și informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i> Recomandăm înlocuirea textului „pot fi organizate” cu textul „se organizează”, conform variantei actuale a Codului.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (3)</i> Recomandăm înlocuirea sintagmei „pot fi” cu „vor fi”.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (3)-(5)</i> Recomandăm clarificarea ponderii criteriilor utilizate de către CEC pentru constituirea secțiilor de votare.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i> Considerăm că organizarea secțiilor de votare pe lângă misiunile diplomatice nu trebuie să depindă de o voință politică anumită.</p> <p>Considerăm că pe lângă misiunile diplomatice și oficiile consulare trebuie de organizat în mod obligatoriu secții de votare. Subliniem că sediile ambasadelor și a oficiilor consulare, sunt de principiu, spații extrateritoriale ale Republicii Moldova, în care statul trebuie să asigure realizarea dreptului de a alege a cetățenilor, inclusiv angajații misiunilor și membrii familiilor lor.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (3)</i> Considerăm că această normă trebuie să fie una imperativă, pentru a asigura aplicabilitatea ei în condiții egale pentru toate cazurile de acest gen.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (3)-(5)</i> Constatăm în continuare lipsa unei formule prin care vor fi luate în calcul toate cele 3 criterii, inclusiv dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine și informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate.</p> <p>Nu este clar ce presupune „temeiul de bază” și cele „complementare” ca importanță și ca pondere. În ce măsură se va ține cont de temeiurile complementare?</p>
--	---	--	--

<p>președinte, desemnat de șeful misiunii diplomatice ori al oficiului consular din cadrul acestora, al personalului altor instituții ale serviciului diplomatic sau, la propunerea Comisiei Electorale Centrale, din Registrul funcționarilor electorali, cu avizul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și din 6-10 reprezentanți ai partidelor și altor organizații social-politice reprezentate în Parlament, câte unul desemnat de fiecare partid sau altă organizație social-politică. Completarea birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate cu reprezentanții partidelor și ai altor organizații social-politice reprezentate în Parlament se face de către consiliul electoral de circumscripție Chișinău, iar în cazul în care numărul persoanelor propuse este insuficient pentru completarea birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate, acestea sînt completate de către Comisia Electorală Centrală, din Registrul funcționarilor electorali, cu persoane de o bună reputație, fără apartenență politică, cu avizul Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.</p> <p>(6) Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate se reglementează de Comisia Electorală Centrală, în coordonare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, iar cheltuielile aferente organizării și funcționării acestor birouri se suportă din bugetul alocat pentru alegeri/referendum. Pentru secțiile de votare constituite peste hotare, cheltuielile se estimează în prealabil de către Guvern și Comisia Electorală Centrală, iar în cazul cînd nu sînt prevăzute în bugetul alocat pentru</p>	<p>(colectate în baza evidenței consulare sau altor date relevante). Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotare și regulamentul privind înregistrarea prealabilă se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(6) Birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate se constituie dintr-un număr impar de membri, de cel puțin 5 și cel mult 13 persoane. Membrii biroului electoral al secției de votare din străinătate se propun de către subiecții de drept, după cum urmează:</p> <p>a) 2 membri se propun de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, care din oficiu exercită funcțiile de președinte și secretar al biroului electoral respectiv;</p> <p>b) partidele reprezentate în Parlament propun câte un membru.</p> <p>(7) În cazul cînd partidele politice nu prezintă candidaturile lor în componența biroului electoral cel tîrziu cu 5 zile înainte de expirarea termenului de constituire a acestuia, precum și în cazul în care după desemnarea candidaturilor de către toți subiecții de drept, numărul acestora nu este suficient sau componența biroului electoral constituie un număr par, candidaturile sunt înaintate de consiliul electoral de circumscripție, la propunerea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, iar dacă nici acesta nu prezintă candidaturile, locurile rămase se completează de Comisia Electorală Centrală din rîndul persoanelor incluse în Registrul funcționarilor electorali.</p> <p>(8) Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare din străinătate se reglementează de Comisia Electorală Centrală, în coordonare cu Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (6)</i> Recomandăm redactarea articolului în urma consultării obligatorii a Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene.</p>	<p>În plus, legalizarea unui singur „temei de bază” reduce din importanța celorlalte criterii, în special ce ține de înregistrarea prealabilă, care riscă să devină în aceste condiții o pură formalitate.</p> <p>Recomandăm includerea răspunsurilor la aceste întrebări în Codul electoral, sau cel puțin să fie detaliate în Regulamentul privind constituirea secțiilor de votare peste hotare și Regulamentul privind înregistrarea prealabilă.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (6)</i> Atragem atenția că potrivit variantei actuale a Codului electoral rolul MAEIE este unul mai mic decât se preconizează prin modificările propuse. Astfel misiunile diplomatice și oficiile consulare participă doar la desemnarea președintelui BESV, și atunci cu posibilitatea de desemnare eventuală și din partea altor instituții ale serviciului diplomatic sau CEC.</p> <p>Respectiv, ne exprimăm îngrijorarea cu privire la suficiența resurselor umane ale MAEIE în condițiile creșterii continue a numărului de secții de votare de a acoperi cu personal diplomatic fiecare secție creată. Inclusiv în condițiile implementării noilor prevederi ce presupun majorarea numărului de personal diplomatic implicat. Or, ultimele alegeri au demonstrat că birourile electorale peste hotare au fost eficiente și fără delegarea obligatorie a președinților de către MAEIE.</p>
---	--	---	--

<p>alegeri/referendum, mijloacele financiare se alocă din Fondul de rezervă al Guvernului.</p> <p>(7) Procesele-verbale întocmite de birourile electorale ale secțiilor de votare din străinătate, însoțite de toate contestațiile privitoare la operațiunile electorale ale biroului electoral al secției de votare, sînt transmise, prin mijloace electronice, la consiliul electoral de circumscripție în cel mult 24 de ore de la închiderea secțiilor. Exactitatea datelor din aceste procese-verbale este confirmată telefonic, iar în cazul unor neconcordanțe și neajunsuri probate suficient, acestea se corectează de către consiliul electoral de circumscripție Chișinău.</p>		<p><i>Recomandăm completarea articolului cu un alineat nou (8¹)</i></p> <p>„Informațiile utilizate pentru constituirea secțiilor de votare peste hotare constituie informații oficiale cu caracter public, accesibile și actualizate continuu, publicate ultima dată cel târziu cu 15 zile până la constituirea secțiilor de votare.”</p>	<p><i>Recomandăm completarea articolului cu un alineat nou (8¹)</i></p> <p>Este necesară asigurarea transparenței în procesul de constituire a secțiilor de votare peste hotare. Să fie clar în baza căror date statistice primare au fost constituite secțiile și au fost repartizate geografic respectiv.</p>
<p>Articolul 32. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria)</p> <p>(1) În cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, pentru alegătorii localităților din stînga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, organizează mai multe secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale. La formarea respectivelor secții de votare, Comisia Electorală Centrală va ține cont de propunerile Biroului politici de reintegrare. Biroul politici de reintegrare, la elaborarea</p>	<p>Articolul 40. Particularitățile constituirii și funcționării secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) și a birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru localitățile din stînga Nistrului (Transnistria)</p> <p>(1) În cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, poate organiza secții de votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale.</p> <p>(2) La constituirea acestor secții de votare, Comisia Electorală Centrală va ține cont de datele din Registrul de stat al alegătorilor raportate la dinamica participării alegătorilor</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Înlocuirea textului „poate organiza” cu textul „organizează”.</p> <p>Propunem următoarea redacție a articolului:</p> <p>Alin. (1) „În cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, pentru alegătorii localităților din stînga Nistrului (Transnistria), Comisia Electorală Centrală, cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor, organizează mai multe secții de</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Suntem împotriva includerii textului „poate organiza”.</p> <p>Asociația Promo-LEX consideră că este obligația statului Republica Moldova de a asigura condiții minime pentru cetățenii săi din regiunea transnistreană de ași realiza dreptul de a alege.</p> <p>Noua redacție a articolului a fost elaborată în baza studiului Promo-LEX „Constituirea secțiilor de votare pentru alegătorii din stînga Nistrului”¹ care propune în rezultatul analizei postelectorale o abordare argumentată a modului de constituire a secțiilor de votare. Criteriile</p>

¹ https://promolex.md/wp-content/uploads/2021/03/Policy_Brief_Constituire_SV_Transnistria_ro-1.pdf

<p>propunerilor menționate, va ține cont de organizarea administrativ-teritorială, de specificul căilor de acces și comunicare, de asemenea va contribui la asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective.</p> <p>(2) Organul electoral responsabil va forma secții de votare distincte pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria), care aparțin circumscripției electorale respective formate de Comisia Electorală Centrală în baza regulamentului aprobat. Secțiile de votare în cauză se subordonează consiliului electoral format în conformitate cu prevederile art. 28.</p> <p>(3) La deschiderea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) se vor respecta, în particular, următoarele criterii:</p> <p>a) secțiile de votare se vor deschide în unitățile administrativ-teritoriale aflate sub control constituțional al autorităților Republicii Moldova, atît de pe malul stîng, cît și de pe malul drept al Nistrului;</p> <p>b) pentru localitățile din stînga Nistrului vor fi deschise secții de votare distincte în baza datelor din Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv în baza înregistrării prealabile, conform procedurii stabilite prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală;</p> <p>c) la deschiderea secțiilor de votare se va ține cont de numărul alegătorilor care au participat la scrutinele precedente, conform datelor din Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv conform înregistrării prealabile.</p> <p>(4) La formarea birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria), prevederile art. 30 se aplică în modul corespunzător. Organul</p>	<p>în ultimele 3 scrutine, ținând cont complementar de informațiile sau propunerile entităților responsabile de realizarea politicii de reintegrare și securitate, care, la elaborarea propunerilor menționate, vor ține cont de organizarea administrativ-teritorială, de specificul căilor de acces și comunicare, de asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective.</p> <p>(3) Organul electoral responsabil va constitui secții de votare distincte pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria), care aparțin circumscripției electorale respective constituite de Comisia Electorală Centrală în baza regulamentului aprobat. Aceste secții de votare se subordonează consiliului electoral constituit în conformitate cu prevederile art. 35.</p> <p>(4) La constituirea birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria), prevederile art. 38 se aplică în modul corespunzător. Competența de a desemna candidaturile membrilor în componența biroului electoral al secției de votare pentru alegătorii din stînga Nistrului (Transnistria) aparține organului administrației publice locale care gestionează unitatea administrativ-teritorială sau sectorul în care este amplasat sediul acestei secții.</p> <p>(5) Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) se reglementează de Comisia Electorală Centrală.</p>	<p>votare cu sediul pe teritoriul Republicii Moldova aflat sub jurisdicția constituțională a autorităților publice centrale.”</p> <p>Alin. (2) „La formarea secțiilor de votare, Comisia Electorală Centrală va ține cont de propunerile Biroului politici de reintegrare. Propunerile elaborate vor releva particularitățile organizării administrativ-teritorială, specificul căilor de acces și comunicare întru asigurarea accesului alegătorilor la procesul electoral și la organele electorale respective.”</p> <p>Alin. (3) „La deschiderea secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) se vor respecta, în particular, următoarele criterii:</p> <p>a) secțiile de votare se vor deschide în unitățile administrativ-teritoriale aflate sub control constituțional al autorităților Republicii Moldova, atît de pe malul stîng, cît și de pe malul drept al Nistrului;</p> <p>b) numărul secțiilor de vot care vor fi deschise urmează a fi calculat prin împărțirea numărului alegătorilor înregistrați în localitățile din stînga Nistrului conform datelor actualizate din RSA la numărul maxim de alegători stabilit pentru o secție de votare prevăzut la art. 30 alin. (1), multiplicat la rata medie de participare pe țară la ultimele două scrutine naționale.</p> <p>c) la amplasarea și distribuția geografică a secțiilor de votare se va ține cont de accesibilitatea căilor de acces și comunicare, dinamica de participare a alegătorilor domiciliați în localitățile din stînga Nistrului în secțiile de votare deschise în unitățile administrativ-teritoriale, la</p>	<p>utilizate se referă la participarea la vot, numărul de alegători ce pot vota per secție, raționalizarea amplasării geografice a secțiilor, înregistrarea prealabilă.</p>
--	--	---	---

<p>administrației publice locale competent să desemneze membri ai biroului electoral respectiv al secției de votare este cel de la sediul secției de votare deschise pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria).</p> <p>(5) Particularitățile organizării și funcționării birourilor electorale ale secțiilor de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului (Transnistria) se reglementează de Comisia Electorală Centrală, iar cheltuielile aferente organizării și funcționării acestor birouri se suportă din bugetul alocat pentru alegeri/referendum. Pentru secțiile de votare în cauză, cheltuielile se estimează în prealabil de către Guvern și Comisia Electorală Centrală, iar în cazul cînd nu sînt prevăzute în bugetul alocat pentru alegeri/referendum, mijloacele financiare se alocă din fondul de rezervă al Guvernului.</p>		<p>ultimele două scrutine naționale și în baza datele privind înregistrarea prealabilă.”</p>	
	<p>Articolul 45. Degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent sau convocarea funcționarilor electorali. Modalitatea de remunerare și garanțiile funcționarilor electorali</p> <p>(9) Consiliul electoral de circumscripție este asistat de un aparat de lucru al cărui stat de personal se aprobă de Comisia Electorală Centrală la propunerea consiliului electoral de circumscripție. Statul de personal al aparatului include unitățile de contabil (inclusiv câte un contabil-șef), specialiști (consultanți, operatori) și alt personal tehnic. Pentru activitatea în perioada electorală, funcționarii aparatului consiliului electoral de circumscripție beneficiază de o indemnizație, calculată în baza salariului mediu pe economie pentru anul precedent și</p>	<p><i>Privind conținut alin. (9)</i></p> <p>Completarea în prima propoziție după textul „Consiliul electoral de circumscripție este asistat” cu textul „în perioada electorală”.</p>	<p><i>Privind conținut alin. (9)</i></p> <p>În acest fel va fi clarificată perioada activității aparatului, respectiv a degrevării de atribuții. Amintim că la art. 36 acest aspect este clarificat, respectiv, propunem și aici să specificăm că e vorba de perioada electorală.</p>

	<p>achitată din mijloacele financiare alocate pentru alegeri.</p> <p>(11) Drept temei de achitare a indemnizației în condițiile prevăzute la alin. (5), (8) – (10) servesc hotărârile de constituire, precum și cele de modificare a componenței a organelor electorale și de degrevare/convocare a funcționarilor electorali.</p> <p>(12) În cazul organizării concomitente a două scrutine, precum și în cazurile stabilite la art. 8 alin. (2) și art. 158, funcționarii electorali beneficiază de o majorare de 5-10 la sută a indemnizației stabilite în condițiile alin. (5), (8) – (10).</p> <p>(13) În caz de necesitate, pot fi încheiate contracte individuale de muncă sau de prestări servicii pentru perioada îndeplinirii unor activități determinate. Cheltuielile se efectuează din contul mijloacelor alocate pentru alegeri/referendumuri.</p> <p>(14) În condițiile legislației fiscale, indemnizația achitată funcționarilor electorali, care nu sunt degrevați sau convocați, pentru activitatea desfășurată în cadrul organelor electorale se califică drept sursă de venit neimpozabilă.</p> <p>(15) Membrii organelor electorale și funcționarii aparatelor de lucru ale acestor organe beneficiază de o zi liberă, de regulă, imediat următoare zilei alegerilor acordată în condițiile stabilite de Codul muncii.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (11)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea alineatului. „Drept temei de achitare a indemnizației în condițiile prevăzute la alin. (5), (8) – (10) servesc actele de primire-predare a serviciilor”.</p> <p><i>Privind conținut alin. (12)</i></p> <p>De înlocuit textul „5-10 la sută” cu o valoare exactă, fără marjă, de exemplu „5 la sută”.</p> <p><i>Privind conținut alin. (15)</i></p> <p>Recomandăm particularizarea cazului alegerilor ce eventual ar fi organizate în două zile.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (11)</i></p> <p>Considerăm că o hotărâre de constituire a organului electoral nu poate fi considerat drept temei de achitare a indemnizației. Or, munca prestată ar trebui dovedită printr-un act de primire-predare a serviciilor sau a unui act similar, după caz. Nu este clar ce se înțelege dacă un membru de birou, de exemplu, în ziua alegerilor nu se prezintă secția de votare, el fiind inclus în actul de constituire?</p> <p><i>Privind conținut alin. (12)</i></p> <p>Pentru o abordare echitabilă, recomandăm la alin. (12) indicarea valorii exacte a majorării. În plus, urmează a specifica exact că prevederea se referă doar la membrii consiliilor/birourilor electorale și a funcționarilor aparatelor de lucru ale acestora (or organe electorale sunt și CEC, CICDE).</p>

Capitolul 5 FINANȚAREA ACTIVITĂȚII GUPURILOR DE INIȚIATIVĂ ȘI FINANȚAREA CAMPANIILOR ELECTORALE

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 40. Susținerea materială de către stat a campaniilor electorale</p> <p>(4) Concurentul electoral care și-a retras candidatura este obligat să restituie creditul alocat din bugetul de stat pentru desfășurarea campaniei sale electorale în termen de 2 luni de la retragerea candidaturii.</p> <p>(5) Concurenții electorali care au obținut mai puțin de trei la sută din voturile valabil exprimate pe întreaga țară sau în circumscripțiile respective, inclusiv candidații independenți care nu au fost aleși, vor restitui creditele primite din bugetul de stat în termen de 2 luni de la data încheierii votării. Ceilalți concurenți electorali vor restitui creditele în termen de 4 luni.</p> <p>(6) În cazul în care primarul ales și validat refuză să exercite mandatul, el restituie cheltuielile legate de organizarea și desfășurarea alegerilor.</p>	<p>Articolul 51. Susținerea materială de către stat a campaniilor electorale</p> <p>(7) Concurentul electoral care și-a retras candidatura este obligat să restituie creditul alocat din bugetul de stat pentru desfășurarea campaniei sale electorale în termen de 2 luni de la retragerea candidaturii.</p> <p>(8) Partidele politice, blocurile electorale și candidații independenți vor restitui creditele fără dobândă în cuantumul determinat conform alin. (7) în termen de 3 luni de la data alegerilor.</p> <p>(9) Prevederile alin. (2) - (8) nu se aplică grupurilor de inițiativă și participanților la referendum.</p> <p>(10) Partidele politice care au constituit grupuri de inițiativă și/sau au desemnat candidați în alegeri, beneficiare de subvenții de la bugetul de stat, au dreptul să transfere în conturile bancare cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” cel mult 50% din sumele alocate din bugetul de stat, existente în contul partidului politic la începerea perioadei electorale, respectând plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pentru fiecare tip de alegeri.</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (7)</i></p> <p>Recomandăm completarea alineatului, după „și-a retras candidatura” cu textul „sau căruia i-a fost anulată înregistrarea” și mai departe după text.</p> <p><i>Cu privire la conținutul alin. (10)</i></p> <p>Recomandăm stabilirea plafonului de 50% specificată la alin. (10) și în Legea privind partidele politice.</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (7)</i></p> <p>Propunem ca norma să reglementeze și cazurile în care concurenților electorali le-a fost anulată înregistrarea (excluzi din cursa electorală). Considerăm că această categorie de concurenți, în virtutea încălcărilor comise, respectiv a circumstanțelor de excludere din cursa electorală, la fel trebuie obligați de restitui creditul în termenul prevăzut.</p> <p><i>Cu privire la conținutul alin. (10)</i></p> <p>Atragem atenția că prevederea de la alin. (10) din Codul electoral diferă de normele art. 28 din Legea privind partidele politice care nu plafonează sumele alocate din bugetul de stat transferate în conturile bancare cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”.</p>
<p>Nu există</p>	<p>Articolul 52. Compensarea cheltuielilor aferente organizării și desfășurării alegerilor</p> <p>(1) În cazul apariției circumstanțelor ce duc la încetarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova sau de primar până la expirarea termenului de 12 luni de la data adoptării hotărârii de validare a mandatului, concurentul electoral care a desemnat</p>	<p>În cazul optării pentru păstrarea articolului respectiv, recomandăm elucidarea aspectelor de mai jos:</p> <p><i>Cu privire la alin. (2)</i></p>	<p><i>Comentariu general</i></p> <p>Suntem rezervați în privința oportunității și aplicabilității acestui articol. Atât ce ține de procedură, cât și de termenul invocat.</p>

	<p>candidatul ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova sau candidatul care a fost ales primar compensează cheltuielile suportate din bugetul de stat legate de organizarea și desfășurarea alegerilor.</p> <p>(2) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul cererilor de demisie motivate în care se invocă:</p> <p>a) depistarea, conform certificatului medical, a contraindicațiilor care nu permit îndeplinirea atribuțiilor pe termen mai mare de 2 luni în cazul Președintelui Republicii Moldova sau mai mare de 5 luni în cazul primarului;</p> <p>b) stabilirea pentru un termen determinat a gradului de dizabilitate mai mare de 2 luni în cazul Președintelui Republicii Moldova sau mai mare de 5 luni în cazul primarului;</p> <p>c) alte circumstanțe obiective.</p> <p>(3) Mecanismul și cuantumul mijloacelor financiare ce urmează a fi compensate în condițiile prezentului articol se stabilesc prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(4) Cheltuielile aferente organizării și desfășurării alegerilor urmează a fi compensate de candidatul ales în funcția de Președinte al Republicii Moldova sau de primar. În cazul în care candidații aleși au fost desemnați de partide politice sau blocuri electorale, cheltuielile vor fi compensate de către acestea. În cazul partidelor politice care primesc alocații din bugetul de stat, cuantumul cheltuielilor stabilite se vor reține din suma alocațiilor în temeiul hotărârii Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>Recomandăm ca normele incluse să fie completate cu prevederi care să reglementeze subiectul cu drept de recepționare și verificare a cererilor de demisie ale primarului, și încadrarea acestora circumstanțelor invocate în imposibilitatea exercitării funcției. De asemenea, recomandăm detalierea prevederilor de la lit. c) – care alte circumstanțe.</p> <p><i>Cu privire la alin. (4)</i> Recomandăm includerea unor mecanisme pentru punerea în executare a deciziei de obligare de compensare a mijloacelor financiare suportate. Totodată ar trebui prevăzut subiectul cu drept de a urmări executarea deciziei, termenele în care trebuie să fie compensate cheltuielile.</p>	<p>Considerăm necesară efectuarea unei analize privind numărul de mandate în care aleșii au renunțat fără temei la funcția obținută cel puțin pentru ultimele 2 – 3 scrutine electorale locale. Din punctul nostru de vedere sunt mai multe dezavantaje decât avantaje.</p> <p>Printre riscurile implicate menționăm:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Prin aceasta propunere se instituie practic o obligație de a munci cel puțin 12 luni. Această obligație este și mai anevoioasă în cazul primarului care nu are susținerea consiliului. 2. Ar fi destul de complicat punerea în executare a unei asemenea decizii de restituire a banilor, deoarece nu este clar cu ce patrimoniu răspund Președintele și primarul. Dacă nu are mijloace financiare sa restituie, ce se întâmplă. Poți sa-i urmărești orice tip de venituri sau nu? În cazul partidelor ar fi ceva mai ușor de urmărit patrimoniu, dar ar apărea întrebarea care este responsabilitatea partidelor pentru toți primarii? Pare un pic disproporționat doar desemnarea candidatului, ca ulterior sa fii obligat sa întorci cheltuielile pentru acesta. 3. Ar fi un factor descurajator pentru partide/candidați independenți de a se lansa în cursele electorale.
--	--	---	---

			<p>4. Ce ne facem în situația când persoana conștientizează că nu poate face față cerințelor?</p> <p>La capitolul oportunități: 1. Aceasta ar responsabiliza atât candidații, cât și partidele care desemnează candidați. 2. Compensarea banilor pentru alegeri.</p>
Nu există	<p>Articolul 53. Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”</p> <p>(1) Plafonul general la nivel național al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral” sau în contul „Destinat grupului de inițiativă” constituie 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.</p> <p>(2) În cadrul oricărui tip de alegeri sau referendum, plafonul general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” se stabilește prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(3) La stabilirea plafonului general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, Comisia Electorală Centrală determină coeficientul după formula: plafonul general al mijloacelor financiare pe țară calculat conform alin. (1) se împarte la numărul total de alegători din țară stabilit la data adoptării hotărârii prevăzute la alin. (2).</p> <p>(4) Plafonul general al mijloacelor ce pot fi virate în contul „Fond electoral” al concurentului electoral/participantului la referendum se stabilește de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit conform alin. (3) la numărul total de alegători din țară. Plafonul maxim pentru fiecare circumscripție electorală se determină de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit la alin. (3) cu numărul de alegători din circumscripția respectivă. Datele privind numărul de alegători sunt cele stabilite la data adoptării hotărârii comisiei în condițiile alin. (2).</p>	<p><i>Cu referire la alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm diminuarea plafonului la 0,05%</p>	<p><i>Cu referire la alin. (1)</i></p> <p>Plafonul de 0,05% a fost stabilit în 2019, inclusiv în rezultatul recomandărilor de diminuare a acestuia (plafonul stabilit până în 2019 era mult prea mare raportat la veniturile colectate de concurenți). Din 2019 și până în prezent, în cadrul scrutinelor naționale, plafonul de 0,05 nu a fost atins de nici un concurent. De exemplu, pentru alegerile parlamentare din 2021, potrivit bugetului pentru anul 2021, în baza plafonului de 0,05%, plafonul stabilit a fost de aproximativ 21 milioane lei. Cele mai mari venituri raportate în campania electorală au fost însă de aproximativ 14 milioane lei. După noua formulă – adică plafonul de 0,1, rezultă că un concurent electoral ar fi putut acumula venituri până la 45 milioane lei. Prin urmare, considerăm că stabilirea plafonului de 0,1% pentru campania electorală sau activitatea grupului de inițiativă este exagerată.</p>

	(5) Plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul „Destinat grupului de inițiativă” se stabilește de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit la alin. (3) la numărul maxim de semnături necesare a fi colectate de către grupul de inițiativă pentru susținerea unui candidat la o funcție electivă sau pentru inițierea unui referendum.		Concomitent, menționăm că în prezent, plafonul limită al veniturilor anuale ale partidelor politice este de 0,1% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv.
<p>Articolul 41. Condițiile și modul de susținere financiară a campaniilor electorale</p> <p>(3) Se interzice finanțarea ori susținerea materială sub orice formă a activității partidelor politice, grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale/ concurenților electorali de către:</p> <p>a) persoanele juridice din străinătate, inclusiv cele cu capital mixt, de către alte state sau organizații internaționale, inclusiv organizații politice internaționale;</p> <p>b) cetățenii Republicii Moldova care nu au împlinit vârsta de 18 ani și cetățenii în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară sub forma tutelei;</p> <p>d) autoritățile publice, organizațiile, întreprinderile, instituțiile publice, alte persoane juridice finanțate de la bugetul public sau care au capital de stat, cu excepția cazurilor în care acordarea de servicii sau susținerea materială este în mod expres prevăzută de legislație;</p> <p>e) persoanele juridice care, în ultimii trei ani înainte de începerea perioadei electorale, au încheiat contracte de achiziții publice de lucrări, bunuri sau servicii în sensul Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, precum și de către persoanele juridice cu capital străin sau mixt;</p>	<p>Articolul 54. Condițiile și modul de susținere financiară a activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale</p> <p>(5) Se interzice finanțarea ori susținerea materială sub orice formă a activității grupurilor de inițiativă, a campaniilor electorale ale concurenților electorali sau participanților la referendum de către:</p> <p>a) cetățenii Republicii Moldova care nu au împlinit vârsta de 18 ani și cetățenii în privința cărora a fost instituită o măsură de ocrotire judiciară sub forma tutelei;</p> <p>b) persoanele fizice care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova;</p> <p>c) persoanele anonime sau în numele unor terți;</p> <p>d) persoanele juridice care, în ultimii trei ani înainte de începerea perioadei electorale, au încheiat contracte de achiziții publice de lucrări, bunuri sau servicii în sensul Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice sau care au beneficiat de ajutoare de stat în sensul Legii nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat;</p> <p>e) organizațiile necomerciale, sindicale, asociațiile ori fundațiile din Republica Moldova sau din străinătate, organizațiile de binefacere sau religioase;</p> <p>f) autoritățile publice finanțate de la bugetul public, autoritățile/instituțiile publice la autogestiune, întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni, ai căror fondatori sunt autoritățile publice centrale și locale, întreprinderile de stat sau municipale, conform Legii nr.246/2017, sau alte persoane juridice finanțate de la bugetul public sau care au capital de stat, cu excepția cazurilor în care acordarea de servicii sau susținerea materială este în mod expres prevăzută de legislație;</p> <p>g) persoanele juridice din străinătate, inclusiv cele cu capital străin sau mixt;</p>	<p><i>Cu referire la alin. (5)</i></p> <p>Recomandăm completarea alineatului cu o literă suplimentară - d¹, de exemplu, cu următorul conținut: „persoanele fizice care în ultimii trei ani de zile nu au avut declarate venituri oficiale”.</p>	<p><i>Cu referire la alin. (5)</i></p> <p>Considerăm necesară reglementarea aspectelor ce țin de finanțarea de către persoanele fizice care în ultimii trei ani de zile nu au avut declarate venituri oficiale și modul în care pot fi argumentate/ verificate aceste donații.</p>

<p>f) persoanele anonime sau în numele unor terți;</p> <p>g) persoanele fizice care nu sînt cetățeni ai Republicii Moldova;</p> <p>h) organizațiile necomerciale, sindicale, de binefacere sau religioase.</p> <p>(4) Toate cheltuielile pentru campania electorală se efectuează din mijloacele de pe contul cu mențiunea „Fond electoral”.</p> <p>(5) Concurenților electorali li se interzice să ofere alegătorilor bani, să le distribuie fără plată bunuri materiale, inclusiv din ajutoare umanitare sau din alte acțiuni de binefacere.</p> <p>(6) Prevederile alin. (5) nu se vor aplica în cazul cadourilor simbolice, reprezentînd publicitate electorală sau politică, confecționate din mijloace declarate de pe contul „Fond electoral”, care poartă simbolică concurentului electoral și a căror valoare de piață nu depășește 2 unități convenționale.</p> <p>(7) Banca în care sînt deschise conturi cu mențiunea „Fond electoral” informează Comisia Electorală Centrală despre mijloacele bănești virate în contul concurenților electorali zilnic ori la cererea Comisiei.</p> <p>(8) În termen de 5 zile de la începerea perioadei electorale, radiodifuzorii sînt obligați să dea publicității condițiile în care oferă spațiu publicitar (inclusiv prețul/minut) și alte servicii conexe concurenților electorali, informînd Comisia Electorală Centrală și Consiliul Coordonator al Audiovizualului. Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa oficială.</p> <p>(9) Autoritățile și instituțiile publice au obligația să ofere sprijin Comisiei</p>	<p>h) alte state sau organizațiile internaționale, inclusiv organizațiile politice internaționale.</p> <p>(6) Concurenții electorali, participanții la referendum și grupurile de inițiativă nu au dreptul:</p> <p>a) să ofere alegătorilor/susținătorilor bani, bunuri, inclusiv produse alimentare, băuturi alcoolice și produse din tutun, să presteze servicii ori să acorde alte foloase, inclusiv din ajutoare umanitare sau din alte acțiuni de binefacere, în scopul determinării alegătorului/susținătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor/referendumurilor;</p> <p>b) să folosească în scopuri personale mijloace financiare intrate în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;</p> <p>c) să utilizeze mijloace financiare, altele decît din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;</p> <p>d) să folosească fonduri financiare și materiale nedeclarate sau să depășească cheltuielile peste plafonul general stabilit la art. 53;</p> <p>e) să utilizeze resurse administrative, cu excepția art. 70 alin. (6);</p> <p>f) să încaseze mijloace financiare în contul „Fond electoral” mai târziu decît ziua anterioară zilei alegerilor.</p> <p>(7) Sumele primite în condițiile alin. (5) și (6) se fac venit la bugetul de stat, în baza unei hotărâri a Comisiei Electorale Centrale. Metodologia de evaluare se aprobă de comisie cu avizul Ministerului Finanțelor.</p> <p>(8) Nu intră în categoria bunurilor prevăzute la alin. (6) lit. a) materialele și obiectele de agitație electorală sau de campanie prevăzute la art. 181¹ alin. (3) din Codul penal.</p> <p>(9) În termen de 5 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii de servicii media, care au depus declarații pentru reflectarea alegerilor, sunt obligați să dea publicității condițiile în care oferă spațiu publicitar (inclusiv prețul/minut) și alte servicii conexe concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, informînd Comisia Electorală Centrală și Consiliul Audiovizualului. Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa</p>	<p><i>Cu privire la alin. (6) lit. a)</i></p> <p>Recomandăm includerea prevederilor de la lit. a) la Articolul 70. Agitația electorală.</p> <p><i>Cu privire la alin. (6) lit. e)</i></p> <p>Recomandăm excluderea normei de la lit. e)</p> <p><i>Cu privire la conținutul alin. (7)</i></p> <p>Recomandăm completarea prevederii respective. Totuși, dacă de la alin. (6) lit. a) și e) vor fi transferate la alin. 70, atunci nu este necesară revizuirea prevederii.</p> <p><i>Cu referire la alin. (8)</i></p> <p>Recomandăm includerea prevederilor de la alin. (8) la art. 70, imediat după prevederea privind interzicerea oferirii alegătorilor bani, bunuri, inclusiv produse alimentare.</p>	<p><i>Cu privire la alin. (6) lit. a) și e)</i></p> <p>Prevederile alin. (6) lit. a) și e) nu au tangență cu condițiile de susținere financiară a GI și concurenților electorali – acestea fiind relevante desfășurării campaniei electorale/agitației electorale.</p> <p>În cazul lit. e), în varianta actuală, se repetă prevederea atât la art. 54, cât și la 70. Totodată, atragem atenția că formularea de la art. 54, lit. e) – cu exceptarea prevederii de la art. 70, alin. (6) - creează neclarități.</p> <p><i>Cu privire la conținutul alin. (7)</i></p> <p>În cazul oferirii alegătorilor produse alimentare, băuturi alcoolice (alin. (6) lit a)), sau utilizării imaginii, mijloacelor și bunurilor publice (alin. (6) lit. e)) nu este clar cum ar putea fi apreciate drept „sume primite”, astfel încât să fie aplicabil alin. (7).</p> <p><i>Cu referire la alin. (8)</i></p> <p>În corespundere cu propunerile de mai sus cu referire la prevederile alin. (6) lit. a), recomandăm, la fel, transferul normelor la art. 70. Prevederile respective sunt în</p>
---	---	---	--

<p>Electorale Centrale și consiliilor electorale de circumscripție în activitatea de supraveghere și control al respectării legislației cu privire la finanțarea campaniilor electorale.</p> <p>(10) Prevederile prezentului cod referitoare la condițiile, modul, restricțiile și responsabilitatea finanțării campaniilor electorale ale candidaților în alegeri, a concurenților electorali și a referendumurilor se vor aplica corespunzător și grupurilor de inițiativă. Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului se aprobă de Comisia Electorală Centrală.</p>	<p>oficială. În perioada electorală, prestatorii de servicii media sunt obligați să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile obținute din publicitatea politică/electorală a fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral.</p> <p>(10) În termen de 5 zile de la începerea perioadei electorale, agențiile de publicitate (persoanele juridice), deținătoare de panouri publicitare private, sunt obligate să dea publicității condițiile în care oferă spațiu publicitar și alte servicii conexe concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, informând Comisia Electorală Centrală.</p> <p>Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa oficială. În perioada electorală, agențiile de publicitate (persoanele juridice), deținătoare de panouri publicitare private, sunt obligate să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile obținute din publicitatea politică/electorală a fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral.</p> <p>(11) Autoritățile și instituțiile publice au obligația să ofere sprijin Comisiei Electorale Centrale și consiliilor electorale de circumscripție în activitatea de supraveghere și control al respectării legislației cu privire la finanțarea grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale ale concurenților electorali/participanților la referendum.</p>	<p><i>Cu referire la alin. (9)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție: <i>În termen de 5 zile de la începerea perioadei electorale, furnizorii de servicii media, care au depus declarații pentru reflectarea alegerilor, sunt obligați să dea publicității condițiile în care oferă spațiu publicitar (inclusiv prețul/minut) și alte servicii conexe concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, informând Comisia Electorală Centrală și Consiliul Audiovizualului. În perioada electorală, prestatorii de servicii media sunt obligați să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile obținute din publicitatea politică/electorală difuzată în susținerea/promovarea/denigrarea fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral, precum și subiecții care au achitat pentru difuzarea publicității politice/electorale respective. În termen de cel mult 24 ore de la recepționarea informațiilor respective, Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa oficială.</i></p> <p><i>Cu referire la alin. (10)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție: <i>(10) În termen de 5 zile de la începerea perioadei electorale, agențiile de publicitate (persoanele juridice), deținătoare de panouri publicitare private, sunt obligate să dea publicității condițiile în care oferă spațiu publicitar și alte</i></p>	<p>strictă dependență cu prevederile de la alin. (6) lit. a).</p> <p><i>Cu referire la alin. (9)</i></p> <p>În varianta actuală a prevederii alin. (9), CEC nu se obligă să publice toate informațiile recepționate de la furnizorii de servicii media în perioada electorală. De asemenea, constatăm că publicitatea politică/electorală poate fi achitată și de persoane terțe (nu neapărat partid politic/bloc electoral/concurent electoral). Prin urmare, prin noua redacție propusă, pe lângă faptul că CEC se obligă să publice toată informația primită de la furnizorii media, furnizorii se obligă să prezinte veniturile obținute din publicitatea politică/ electorală difuzată în susținerea/promovarea/denigrarea fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral, precum și subiecții care au achitat pentru difuzarea publicității politice/electorale respective.</p> <p><i>Cu referire la alin. (10)</i></p> <p>A se vedea argumentele de la alin. (9)</p>
---	---	--	---

		<p><i>servicii conexe concurenților electorali, participanților la referendum sau grupurilor de inițiativă, informând Comisia Electorală Centrală. În perioada electorală, agențiile de publicitate (persoanele juridice), deținătoare de panouri publicitare private, sunt obligate să prezinte Comisiei Electorale Centrale săptămânal informația privind veniturile obținute din publicitatea politică/electorală difuzată în susținerea/promovarea/denigrarea fiecărui partid politic/bloc electoral/concurent electoral, precum și subiecții care au achitat pentru difuzarea publicității politice/electorale respective. În termen de cel mult 24 ore de la recepționarea informațiilor respective, Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa oficială.</i></p> <p><i>Cu referire la necesitatea raportării financiare a cheltuielilor ce țin de efectuarea sondajelor de opinie</i></p> <p>Recomandăm includerea unui aliniat nou, cu următorul text: <i>(10¹) În perioada electorală companiile sociologice sunt obligate să prezinte săptămânal Comisiei Electorale Centrale informația privind sondajele de opinie cu caracter socio-politic realizate care va cuprinde următoarele date: perioada de desfășurare a sondajului; dimensiunea eșantionului, bugetul/costul serviciilor, precum și subiecții care au comandat desfășurarea sondajului.</i></p>	<p>Pornind de la faptul că în perioada electorală în spațiul public sunt prezentate frecvent sondaje de opinie, iar partidele/concurenții de regulă nu raportează cheltuieli pentru astfel de servicii, considerăm necesar de a implementa un mecanism de raportare de către companiile sociologice a informațiilor financiare aferente acestor servicii.</p>
--	--	---	---

		<i>În termen de cel mult 24 ore de la recepționarea informațiilor respective, Comisia Electorală Centrală publică aceste informații pe pagina sa oficială.</i>	
Nu există	<p>Articolul 56. Regimul conturilor bancare cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”</p> <p>(2) Băncile deschid concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă un cont cu mențiunea „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” după înregistrarea concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă, dar nu mai târziu de 3 zile de la depunerea cererii la bancă. Deschiderea și închiderea conturilor respective este cu titlu gratuit.</p> <p>(8) Toate cheltuielile pentru activitatea grupurilor de inițiativă și campaniile electorale se efectuează din mijloacele de pe contul cu mențiunea „Fond electoral”/ „Destinat grupului de inițiativă”.</p> <p>(9) Mijloacele financiare din contul cu mențiunea „Fond electoral”/ „Destinat grupului de inițiativă” pot fi utilizate numai după ce sunt declarate la Comisia Electorală Centrală, iar în cazul candidaților independenți în alegerile locale – la consiliul electoral de circumscripție;</p> <p>(10) Operațiunile de încasare a numerarului și/sau de transferare a mijloacelor bănești în/din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” se vor efectua exclusiv în monedă națională.</p> <p>(11) Banca în care sunt deschise conturi cu mențiunea „Fond electoral” /„Destinat grupului de inițiativă” informează zilnic, prin poșta electronică, Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, despre rulajul mijloacelor bănești și soldul pe conturile bancare respective. Modalitatea de prezentare a informației prevăzute de prezentul alineat se stabilește de Comisia Electorală Centrală și se prezintă inclusiv la cererea comisiei, sau după caz la cererea consiliului electoral de circumscripție. Banca prezintă și</p>	<p><i>Cu referire la alin. (2)</i></p> <p>Recomandăm înlocuirea sintagmei ”după înregistrarea concurentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă” cu textul ” după înregistrarea acestora”</p> <p><i>Cu referire la alin. (8)</i></p> <p>Recomandăm reformularea prevederii prin includerea după textul ”Toate cheltuielile” a cuvântului ”financiare”.</p>	<p><i>Cu referire la alin. (2)</i></p> <p>Din cauza caracterului repetitiv a sintagmei <i>concurrentului electoral, participantului la referendum sau grupului de inițiativă</i>, este dificilă înțelegerea prevederii.</p> <p><i>Cu referire la alin. (8)</i></p> <p>Completarea alin. cu textul ”financiare” vine să precizeze că toate cheltuielile financiare pot fi efectuate din contul ”Fond electoral”/ „Destinat grupului de inițiativă”. Amintim că potrivit art. 57, donațiile sunt de 2 tipuri: financiare și alte donații (servicii, mărfuri etc.). Prin urmare, alte donații într-un final sunt tot cheltuieli de campanie, doar că nu financiare și nu din contul bancar.</p>

	<p>documentele referitoare la operațiunile din conturile bancare respective.</p> <p>(12) Imediat după expirarea termenului acordat pentru colectarea semnăturilor sau după finalizarea procesului de colectare a semnăturilor, grupul de inițiativă informează banca despre acest fapt în vederea suspendării operațiunilor la contul „Destinat grupului de inițiativă” și întreprinde acțiunile de închidere a acestui cont conform procedurilor interne ale băncilor.</p> <p>(13) În cazul concurenților electorali și participanților la referendum, ultimele achitări din contul „Fond electoral” se fac în ziua de luni după ziua votării. În ziua imediat următoare de marți, băncile suspendă operațiunile la contul bancar „Fond electoral” și întreprind acțiunile de închidere, sau după caz de suspendare a contului, conform procedurilor interne ale băncilor.</p> <p>(14) Se interzic operațiunile de încasare a numerarului și/sau transferarea mijloacelor bănești în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” după prezentarea raportului final conform prevederilor art. 58.</p> <p>(15) După prezentarea și examinarea rapoartelor finale, concurentul electoral, participantul la referendum sau grupul de inițiativă este obligat să transfere soldul din contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” în bugetul de stat și să întreprindă acțiunile de suspendare sau închidere a contului conform procedurilor interne ale băncilor, cu următoarele excepții:</p> <p>a) în cazul grupurilor de inițiativă constituite de partide politice, soldul din contul „Destinat grupului de inițiativă” poate fi transferat la contul bancar al partidului politic sau la contul „Fond electoral”, comunicând imediat comisiei despre acest fapt. Soldul poate fi transferat și în baza cererii scrise depuse, în termen de 3 zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (12), la sucursala băncii unde a fost deschis contul „Destinat grupului de inițiativă”;</p> <p>b) în cazul grupurilor de inițiativă constituite de către cetățeni pentru susținerea candidaților în alegeri, soldul din contul „Destinat grupului de inițiativă” poate fi</p>		
--	--	--	--

	<p>transferat la contul „Fond electoral” al candidatului susținut și înregistrat în calitate de concurent electoral, comunicând imediat comisiei despre acest fapt, sau după caz consiliului electoral de circumscripție. Soldul poate fi transferat și în baza cererii scrise depuse, în termen de 3 zile zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (12), la sucursala băncii unde a fost deschis contul „Destinat grupului de inițiativă”;</p> <p>c) în cazul partidelor politice, soldul din contul „Fond electoral” poate fi transferat la contul bancar al acestora, comunicând imediat comisiei despre acest fapt. Soldul poate fi transferat și în baza cererii scrise depuse, în termen de 3 zile zile de la expirarea termenului stabilit la alin. (13), la sucursala băncii unde a fost deschis contul „Fond electoral”;</p> <p>d) prevederile lit. a) și c) se aplică corespunzător și blocurilor electorale sub condiția stabilirii procedurii în acest sens în acordurile de constituire a blocurilor electorale.</p>		
Nu există	<p>Articolul 57. Regimul donațiilor</p> <p>(1) Donațiile făcute grupurilor de inițiativă, concurenților electorali sau participanților la referendum pot fi de următoarele tipuri:</p> <p>a) donații în bani, proveniți din activitatea de salariat, de întreprinzător, științifică sau din cea de creație, desfășurată de către cetățenii Republicii Moldova, din burse, pensii, prestații sociale sau din alte venituri legale, cu excepția ajutorului social.</p> <p>b) donații sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață. Aceste donații sunt reflectate la valoarea lor de piață și se înscriu în limitele donațiilor prevăzute la alin. (4).</p> <p>(2) Grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum, inclusiv partidele politice care au desemnat candidați în alegeri sau au constituit grupuri de inițiativă, au dreptul să accepte donații în bani doar direct pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”.</p>	<p><i>Cu referire la alin. (1) lit. a)</i></p> <p>Recomandăm detalierea altor venituri legale.</p> <p><i>Cu referire la alin. (3)</i></p> <p>Recomandăm includerea după sintagma "au dreptul să accepte donații" a textului "în bani"</p>	<p><i>Cu referire la alin. (1) lit. a)</i></p> <p>Din moment ce au fost descrise mai multe surse din care pot proveni donațiile, considerăm necesară detalierea "altor venituri legale" menționate.</p> <p><i>Cu referire la alin. (3)</i></p> <p>La alin. (1) au fost definite 2 tipuri de donații: în bani și altele. Prin urmare, constatăm că pe contul bancar „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” pot fi acceptate doar donațiile în bani.</p>

	<p>(3) Partidele politice care au constituit grupuri de inițiativă și/sau au desemnat candidați în alegeri au dreptul să accepte donații doar direct pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”, în conformitate cu regulile stabilite de prezentul cod. Partidul politic poate transfera pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă” mijloace financiare proprii, deținute pe contul său la data începerii campaniei electorale sau a perioadei de colectare a semnăturilor, sub condiția prezentării raportului financiar la Comisia Electorală Centrală în care se indică datele prevăzute la art. 58 alin. (1).</p> <p>(4) Contribuțiile sub formă de donații pot fi făcute de persoane fizice și juridice, cu respectarea restricțiilor stabilite la art. 54 alin. (5), după cum urmează:</p> <p>1) Persoanele fizice cetățeni ai Republicii Moldova:</p> <p>a) au dreptul să doneze în perioada activității grupurilor de inițiativă și în timpul campaniilor electorale până la 6 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv, totodată acest plafon nu poate depăși 30% din venitul anual al acestora înregistrat pentru anul calendaristic precedent;</p> <p>(b) în cazul în care dețin statut de persoane cu funcții de demnitate publică, de funcționari publici, inclusiv cu statut special, sau de angajați în organizații publice în sensul Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, pot face donații al căror plafon să nu depășească 10% din venitul anual al acestora, totodată, să nu depășească 6 salarii medii lunare pe economie stabilite pe anul respectiv;</p> <p>c) în cazul în care donatorul beneficiază doar de burse sau alte prestații sociale, plafonul donației nu poate să depășească un salariu mediu lunar pe economie pentru anul respectiv;</p> <p>d) pot face donații, în decursul unui an bugetar, unui sau mai multor grupuri de inițiativă, concurenți electorali sau participanți la referendum în limita plafoanelor stabilite la lit. a) – c);</p> <p>e) pot face donații în numerar în valoare de până la un salariu mediu pe economie stabilit pe anul respectiv. Donațiile făcute în numerar pot fi utilizate doar după</p>	<p><i>Cu referire la alin. (4) pct. 1)</i></p> <p>Recomandăm introducerea în acest alineat a unei prevederi în scopul reglementării situației privind donațiile pentru care nu poate fi demonstrată proveniența veniturilor (donațiile efectuate de persoane care în ultimii 3 ani de zile nu au avut declarate venituri oficiale).</p> <p><i>Cu referire la alin. (4) pct. (1), completat cu lit. a¹)</i></p> <p>Recomandăm completarea alin. (4) pct.1 cu lit. a¹) cu următorul text: <i>„în cazul cetățenilor Republicii Moldova cu venituri obținute în afara țării, acest plafon nu poate depăși 3 salarii medii lunare pe economie pe anul respectiv”.</i></p> <p><i>Cu referire la alin. (4) pct. (1) lit. f)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție: <i>pot face donații care depășesc limita stabilită la lit. e) exclusiv prin operațiuni bancare și/sau sub formă de proprietăți,</i></p>	<p><i>Cu referire la alin. (4) pct. 1)</i></p> <p>Din practica ultimelor scrutine electorale, s-a constatat un număr semnificativ de donații de la persoane fizice din Republica Moldova care nu au avut venituri oficiale declarate la stat sau au avut declarate venituri mai mici decât suma donată în ultimii 3 ani de zile până la efectuarea donației. Prin urmare, considerăm că sursa donațiilor respective nu poate fi stabilită, nefiind posibilă evaluarea sursei de finanțare a campaniei.</p> <p><i>Cu referire la alin. (4) pct. (1), lit. a)</i></p> <p>În prezent, autoritățile Republicii Moldova nu dispun de instrumente care ar asigura controlul surselor de venit a cetățenilor cu venituri obținute în afara țării. Prin urmare, considerăm necesară diminuarea plafonului pentru donațiile provenite de la cetățenii cu venituri peste hotare.</p> <p><i>Cu referire la alin. (4) pct. (1) lit. f)</i></p> <p>În redacția actuală, sunt complet excluse din plafonul donațiilor alte donații decât cele financiare – și anume donațiile sub formă de</p>
--	--	---	--

	<p>depunerea lor pe contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”. Procedura de încasare și depunere a donațiilor în numerar se stabilește de Comisia Electorală Centrală;</p> <p>f) pot face donații care depășesc limita stabilită la lit. e) exclusiv prin operațiuni bancare. Donațiile prin operațiuni bancare pot fi efectuate prin intermediul conturilor de card bancar deschise în băncile din țară sau de peste hotare și/sau prin virament (transfer bancar) în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”;</p> <p>2) Persoanele juridice:</p> <p>a) au dreptul să doneze în contul bancar „Destinat grupului de inițiativă” și „Fond electoral” cumulativ până la 12 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv;</p> <p>b) pot dona mijloace bănești pe contul „Fond electoral”/ „Destinat grupului de inițiativă” numai prin transfer, împreună cu o declarație pe propria răspundere privind lipsa restricțiilor prevăzute la art. 54 alin. (5) lit. d), f) și g);</p> <p>c) vor prezenta informația eliberată de la Serviciul Fiscal de Stat despre lipsa datoriilor la bugetele de stat.</p> <p>(5) Donațiile făcute peste plafoanele stabilite, precum și sumele primite cu încălcarea prevederilor alin. (4) pct. 2), sunt virate în bugetul de stat, în baza hotărârii Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(6) Particularitățile efectuării contribuțiilor sub formă de donații, condițiile și modul de evidență, precum și procedura de raportare a acestora se stabilesc în regulamentele aprobate de Comisia Electorală Centrală.</p>	<p><i>bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață. Donațiile prin operațiuni bancare pot fi efectuate prin intermediul conturilor de card bancar deschise în băncile din țară sau de peste hotare și/sau prin virament (transfer bancar) în contul „Fond electoral”/„Destinat grupului de inițiativă”.</i></p> <p><i>Cu referire la alin. (4), pct. 2), lit. a)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție: <i>au dreptul să doneze pe parcursul unui an bugetar, unui sau mai multor grupuri de inițiativă, concurenți electorali sau participanți la referendum până la 12 salarii medii lunare pe economie stabilite pentru anul respectiv;</i></p>	<p>proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață.</p> <p><i>Cu referire la alin. (4), pct. 2), lit. a)</i></p> <p>În formula actuală din proiect, sunt plafonate donațiile financiare, nu însă și celelalte donații (donațiile sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață).</p>
<p>Articolul 43. Rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale (1) Partidele politice și blocurile electorale, grupurile de inițiativă, precum și candidații independenți, în cazul alegerilor parlamentare și prezidențiale, prezintă Comisiei Electorale Centrale, în termen de 3 zile de la deschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral” și, ulterior, săptămânal, un raport despre mijloacele bănești</p>	<p>Articolul 58. Rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale (1) Partidele politice și blocurile electorale care desemnează candidați în alegeri, concurenții electorali, participanții la referendum și grupurile de inițiativă, a căror activitate de campanie electorală sau colectare a semnăturilor implică resurse financiare și materiale, prezintă rapoarte care vor conține informații despre veniturile acumulate și cheltuielile efectuate (inclusiv numele și prenumele deplin al donatorului, numărul de identificare personal (IDNP), domiciliul, ziua, luna și anul</p>	<p><i>Cu referire la alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție: <i>Partidele politice și blocurile electorale care desemnează candidați în alegeri, concurenții electorali, participanții la referendum și grupurile de inițiativă, a căror activitate de campanie electorală sau colectare a semnăturilor implică resurse financiare și materiale, prezintă rapoarte</i></p>	<p><i>Cu referire la alin. (1)</i></p> <p>În redacția actuală a aliniatului, prevederea din Cod privind conținutul obligatoriu al rapoartelor este redusă doar la identitatea detaliată a donatorilor. În opinia Promo-LEX, prevederea urmează a fi detaliată, inclusiv prin includerea datelor despre</p>

<p>acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală, atât în format electronic cât și pe suport de hârtie, sub semnătura persoanelor responsabile. Modelul raportului se aprobă de către Comisia Electorală Centrală și conține următoarele informații:</p> <p>a) datele de identificare ale persoanei fizice sau juridice care a donat mijloace financiare;</p> <p>b) lista tuturor donațiilor primite, inclusiv natura și valoarea fiecărei donații în bani, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii;</p> <p>c) valoarea totală a donațiilor și numărul donatorilor;</p> <p>d) lista donațiilor rambursate ca urmare a depășirii plafoanelor stabilite la art. 41 alin. (2) lit. e);</p> <p>e) datele de identificare ale persoanei fizice sau juridice căreia i-au fost achitate mijloace financiare din contul „Fond electoral” și scopul cheltuielilor respective;</p> <p>f) sumele datoriilor, numerele actelor financiare de evidență și alte informații concludente;</p> <p>g) informația contabilă a persoanelor juridice fondate sau controlate în alt mod de partidul politic respectiv pentru perioada corespunzătoare.</p> <p>(2) Rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale, primite în condițiile alin. (1), sînt verificate în prealabil de Comisia Electorală Centrală în ceea ce privește caracterul complet al informației și corespunderea cu cerințele de întocmire a acestora.</p> <p>(3) Dacă raportul prezentat de un partid politic, bloc electoral sau candidat independent în condițiile alin. (1) este</p>	<p>nașterii, locul de muncă, funcția deținută (ocupația/genul de activitate), calitatea de membru de partid, surse de venit sau finanțare a donatorului, numărul de identificare de stat (IDNO) și denumirea persoanei juridice), cu anexarea copiilor de pe documentele primare aferente, conform modelelor și procedurii aprobate de Comisia Electorală Centrală. Modelul rapoartelor privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(2) Toate serviciile și acțiunile prevăzute la alin. (1), prestate gratuit de persoane fizice și juridice, precum și toate acțiunile de voluntariat în perioada de colectare a semnăturilor și în perioada campaniei electorale a candidatului, concurentului electoral sau participantului la referendum, se evaluează de către aceștia și se indică obligatoriu în raportul financiar conform procedurii stabilite prin regulamentele aprobate de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(3) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale, precum și în cazul referendumurilor indiferent de tipul acestora, partidele politice și blocurile electorale care desemnează candidați în alegeri, participanții la referendum, grupurile de inițiativă, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și candidații independenți, cu excepția celor prevăzuți la alin. (4), prezintă Comisiei Electorale Centrale rapoartele despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală sau, respectiv, în perioada de activitate a grupurilor de inițiativă, cu respectarea următoarelor termene:</p> <p>a) săptămânal, conform graficului aprobat de comisie în programul calendaristic;</p> <p>b) în termen de 3 zile după ziua votării (ziua de marți), pentru întreaga campanie electorală (raport final);</p> <p>c) în cazul grupurilor de inițiativă, raportul final pentru întreaga perioadă de activitate a grupului de inițiativă se depune în termen de cel târziu 3 zile de la data prezentării sau, după caz, de la data limită de prezentare a listelor de subscripție la comisie.</p>	<p><i>despre veniturile acumulate și cheltuielile efectuate, care vor conține minim următoarele informații:</i></p> <p><i>a) datele de identificare ale persoanei fizice care a donat (numele și prenumele deplin, numărul de identificare personal (IDNP), domiciliul, ziua, luna și anul nașterii, locul de muncă, funcția deținută (ocupația/genul de activitate), calitatea de membru de partid, surse de venit sau finanțare, data, forma (bani și/sau alte donații) și valoarea donației);</i></p> <p><i>b) datele de identificare ale persoanei juridice care a donat (numărul de identificare de stat (IDNO) și denumirea persoanei juridice, data, forma (bani și/sau alte donații) și valoarea donației);</i></p> <p><i>c) lista tuturor cheltuielilor efectuate, inclusiv datele de identificare ale beneficiarilor (destinația, data, numele/denumirea beneficiarului, numărul de identificare de stat (IDNP/IDNO), valoarea, data și documentele justificative (factura fiscală, contract etc.).</i></p> <p><i>La rapoarte urmează a fi anexate copiile de pe documentele primare aferente. Modelul rapoartelor privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.</i></p> <p><i>Cu referire la alin. (3)</i></p> <p>Recomandăm înlocuirea sintagmei „mijloacele bănești acumulate” cu „veniturile acumulate”</p>	<p>beneficiarii resurselor financiare din conturile ”Destinat Grupului de inițiativă” și/sau ”Fond electoral”. Considerăm că prevederile respective urmează a fi prevăzute în Cod și nu în actele normative aprobate de CEC.</p> <p><i>Cu referire la alin. (3)</i></p> <p>Pot fi acumulate nu doar venituri financiare, dar și din donații sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite sau în condiții mai</p>
---	--	--	---

<p>incomplet, Comisia Electorală Centrală are dreptul să solicite concurentului electoral respectiv date suplimentare, iar acesta este obligat să le prezinte în termen de 3 zile lucrătoare din momentul solicitării.</p> <p>(4) Rapoartele sînt plasate pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale în termen de 48 de ore de la primirea lor, respectînd legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal.</p> <p>(5) Candidații independenți în alegerile locale vor prezenta la consiliul electoral de circumscripție corespunzător, în termen de 3 zile de la deschiderea contului cu mențiunea „Fond electoral” și, ulterior, o dată la două săptămîni, rapoarte privind veniturile acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală, conform modelului de raport aprobat de Comisia Electorală Centrală. În termen de 2 zile de la recepționarea rapoartelor, consiliile electorale de circumscripție vor asigura accesul persoanelor interesate la rapoartele prezentate de candidații independenți și le vor expedia spre publicare pe paginile web ale autorităților administrației publice locale corespunzătoare, respectînd legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal.</p> <p>(6) Rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale pentru întreaga perioadă electorală se vor prezenta la Comisia Electorală Centrală de către concurenții electorali înregistrați cel tîrziu cu 2 zile înainte de ziua alegerilor. Rapoartele se publică pe pagina oficială a Comisiei Electorale Centrale în termen de 48 de ore de la recepționarea lor,</p>	<p>(4) Candidații independenți în alegerile locale, precum și grupurile de inițiativă constituite în vederea colectării semnăturilor pentru susținerea acestora, vor prezenta la consiliul electoral de circumscripție corespunzător rapoartele despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală sau, respectiv, în perioada de activitate a grupurilor de inițiativă, sub semnătura persoanelor responsabile, cu respectarea următoarelor termene:</p> <p>a) săptămînal conform graficului aprobat de comisie în programul calendaristic;</p> <p>b) în termen de 3 zile după ziua votării (ziua de marți), pentru întreaga campanie electorală (raport final);</p> <p>c) în cazul grupurilor de inițiativă, raportul final pentru întreaga perioadă de activitate a grupului de inițiativă se depune în termen de cel tîrziu 3 zile de la data prezentării sau, după caz, de la data limită de prezentare a listelor de subscripție către consiliul electoral de circumscripție.</p> <p>(5) Rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale se prezintă utilizînd, în mod obligatoriu, metode automatizate de raportare electronică, prin subsistemul informatic „Control Financiar”, parte componentă a Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, iar la solicitarea Comisiei Electorale Centrale și pe suport de hîrtie.</p> <p>(6) Rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale, primite în condițiile alin. (3) și (4), sunt verificate în prealabil de Comisia Electorală Centrală, sau după caz de consiliul electoral de circumscripție, în ceea ce privește caracterul complet al informației și corespunderea cu cerințele de întocmire a acestora.</p> <p>(7) Dacă informația prezentată de către grupul de inițiativă, concurentul electoral, participantul la referendum în condițiile alin. (1) și (2) este incompletă și/sau documentele aferente nu au fost atașate la raport, Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, are dreptul să solicite</p>	<p><i>Cu referire la alin. (3), lit. b)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție: <i>b) în termen de 2 zile după ziua votării (ziua de marți), pentru întreaga campanie electorală (raport final);</i></p> <p><i>Cu referire la alin. (4)</i></p> <p>Recomandăm înlocuirea sintagmei “mijloacele bănești acumulate” cu “veniturile acumulate”</p> <p><i>Cu referire la alin. (4), lit. b)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție: <i>b) în termen de 2 zile după ziua votării (ziua de marți), pentru întreaga campanie electorală (raport final);</i></p> <p><i>Cu referire la alin. (8)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție: <i>În termen de cel mult 24 de ore de la recepționarea rapoartelor, Comisia Electorală Centrală le va plasa în format</i></p>	<p>avantajoase decât valoarea comercială sau de piață.</p> <p><i>Cu referire la alin. (3), lit. b)</i></p> <p>Articolul 8. Ziua alegerilor prevede că alegerile au loc într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării sau al localității respective. Respectiv, ziua de marți nu poate fi a treia zi de la ziua votării.</p> <p><i>Cu referire la alin. (4)</i></p> <p>Pot fi acumulate nu doar venituri financiare, dar și din donații sub formă de proprietăți, bunuri, mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii gratuite sau în condiții mai avantajoase decât valoarea comercială sau de piață.</p> <p><i>Cu referire la alin. (4), lit. b)</i></p> <p>În proiect, ziua votării este duminică</p> <p><i>Cu referire la alin. (8)</i></p>
---	--	---	---

<p>respectând legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal.</p> <p>(7) În campania electorală, partidele politice au dreptul să accepte donații doar direct pe contul „Fond electoral”, în conformitate cu regulile stabilite de prezentul cod. Partidul politic poate transfera pe contul „Fond electoral” mijloacele financiare proprii, deținute pe contul său la data începerii campaniei electorale, cu condiția prezentării raportului financiar la Comisia Electorală Centrală, în care se indică datele prevăzute la alin. (1).</p> <p>(8) Comisia Electorală Centrală elaborează și aprobă formulare pentru rapoartele privind veniturile și cheltuielile din campania electorală. La rubrica cheltuieli se vor include următoarele informații:</p> <p>a) costurile întrunirilor și evenimentelor electorale, inclusiv costurile aferente (chirie, scenă, prestații scenice, sonorizare, standuri, afișe, cheltuieli de protocol, securitate, reflectarea evenimentului în mass-media etc.);</p> <p>b) cheltuielile de publicitate, inclusiv la televiziune, radio, în alte mijloace de informare electronice, în presa scrisă, pe panouri, pe alte platforme publicitare stradale sau mobile;</p> <p>c) cheltuielile pentru materialele promoționale, inclusiv pentru programul electoral al partidului, postere, stegulețe, tricouri, alte articole promoționale oferite gratuit în conformitate cu prevederile art. 41 alin. (6);</p>	<p>subiectului care le-a prezentat date și/sau documente suplimentare, iar acesta este obligat să le prezinte în termenul indicat, dar nu mai mult de 48 de ore din momentul solicitării.</p> <p>(8) În termen de cel mult 24 de ore de la recepționarea și/sau acceptarea rapoartelor, verificate în prealabil în condițiile alin. (6), Comisia Electorală Centrală le va plasa pe pagina sa web respectând legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal, iar consiliile electorale de circumscripție le vor expedia Comisiei Electorale Centrale și autorităților administrației publice locale corespunzătoare spre publicare pe paginile lor web în aceleași condiții.</p> <p>(9) În scopul respectării legislației privind accesul la informație, libertatea de exprimare și protecția datelor cu caracter personal, informația conținută în rapoartele financiare ale grupurilor de inițiativă sau ale concurenților electorali se face publică, cu excepția IDNP-ului persoanei fizice, data și luna nașterii, domiciliul sau reședința temporară a acesteia.</p> <p>(10) Rapoartele privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale sunt verificate și analizate de comisie, sau după caz de consiliul electoral de circumscripție, care adoptă o hotărâre în acest sens.</p> <p>(11) În scopul verificării și examinării rapoartelor, Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, are dreptul să solicite și să primească de la persoane fizice și juridice, indiferent de forma de organizare a persoanei juridice, informații necesare în limita competențelor (inclusiv date cu caracter personal, informații atribuite la secret comercial, bancar, fiscal etc.). Subiecții sesizați sunt obligați să prezinte informațiile solicitate în termenul stabilit, dar nu mai târziu de 48 de ore din momentul înregistrării solicitării. La cerere și în funcție de natura informației solicitate, acest termen poate fi extins de către Comisia Electorală Centrală, sau după caz de</p>	<p><i>reutilizabil pe pagina sa web respectând legislația cu privire la protecția datelor cu caracter personal. În același termen și condiții, Comisia Electorală Centrală va publica și rapoartele financiare primite de consiliile electorale de circumscripție, care le vor expedia atât Comisiei Electorale Centrale, cât și autorităților administrației publice locale corespunzătoare spre publicare pe paginile lor web.</i></p> <p><i>Cu referire la alin. (9)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție:</p> <p><i>9) În scopul respectării legislației privind accesul la informație, libertatea de exprimare și protecția datelor cu caracter personal, informația conținută în rapoartele financiare ale grupurilor de inițiativă sau ale concurenților electorali/participanților la referendum se face publică, cu excepția primelor 9 cifre ale IDNP-ului persoanei fizice, data și luna nașterii, domiciliul sau reședința temporară a acesteia. Accesul la toate categoriile de date poate fi acordat la cerere entităților care urmăresc scopurile statutare cum ar fi: investigații jurnalistice, respectarea regimului declarării averii, monitorizarea procesului electoral și finanțării partidelor politice.</i></p> <p><i>Cu referire la alin. (12)</i></p> <p>Recomandăm completarea alin. (12) la final cu următoarea frază:</p>	<p>În redacția actuală a prevederii, publicarea rapoartelor financiare este condiționată de verificarea și/sau acceptarea prealabilă a acestora de către CEC, ceea ce afectează principiul transparenței. În ceea ce privește rapoartele primite de CECE, nu este clar în ce termen trebuie să fie publicate de CEC, din moment ce termenul de 24 ore s-ar referi la expedierea acestora la CEC și APL.</p> <p><i>Cu referire la alin. (9)</i></p> <p>Considerăm că datele cu caracter personal utilizate în procesul finanțării grupurilor de inițiativă/concurenților electorali sunt date de interes public. Pentru mai multe detalii la subiect – a se vedea documentul de politici efectuat la solicitarea Promo-LEX de un expert în domeniul datelor privind datele cu caracter personal¹.</p>
--	---	--	---

¹ [Evaluarea](#) impactului asupra protecției datelor cu caracter personal în cazul publicării rapoartelor financiare ale partidelor politice și ale campaniilor electorale.

<p>d) cheltuielile pentru transportul de persoane și bunuri;</p> <p>e) costul serviciilor de sondare a opiniei publice;</p> <p>f) costurile suplimentare de întreținere: pentru închirierea unor birouri în scop electoral, pentru salariile personalului angajat temporar în scop electoral;</p> <p>g) costurile de delegare sau detașare a persoanelor;</p> <p>h) cheltuielile de consultanță electorală și politică.</p> <p>(9) Dacă informația prezentată de un partid politic sau bloc electoral în condițiile alin. (8) este incompletă, Comisia Electorală Centrală are dreptul să solicite concurentului electoral respectiv date suplimentare privind mărimea fiecărei încasări în contul acestuia și despre proveniența acestor mijloace.</p> <p>(10) Toate serviciile și acțiunile prevăzute la alin. (8), prestate gratuit de persoane fizice și juridice, precum și toate acțiunile de voluntariat în perioada de colectare a semnăturilor și în perioada campaniei electorale în favoarea candidatului sau concurentului electoral se evaluează de către grupul de inițiativă și de către concurentul electoral și se indică obligatoriu în raportul financiar conform procedurii stabilite prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.</p>	<p>consiliul electoral de circumscripție, însă, în total, termenul acordat nu va depăși 3 zile.</p> <p>(12) Pentru elucidarea unor suspiciuni rezonabile, Comisia Electorală Centrală, sau după caz consiliul electoral de circumscripție, poate colabora cu sau sesiza autoritățile publice care dețin sisteme informaționale publice și/sau au atribuții de control, în vederea prezentării informațiilor necesare sau efectuării unor verificări suplimentare, în limita competențelor funcționale ale acestor autorități.</p>	<p><i>În scopul realizării acestor sarcini, Comisia Electorală Centrală este în drept de a consuma informația necesară prin intermediul platformei de interoperabilitate.</i></p>	<p><i>Cu referire la alin. (12)</i></p> <p>Prevederea este condiționată de tendințele CEC de automatizare a procedurilor electorale prin interconexiunea SIAS "Alegeri" cu alte registre de stat.</p>
<p>Nu există</p>	<p>Articolul 59. Principiile de bază ale efectuării supravegherii și controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale</p> <p>(1) Supravegherea finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale are scopul de a verifica modul în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum respectă cadrul</p>	<p>Recomandăm revizuirea și detalierea prevederilor articolului, corespunzător argumentării alăturate.</p>	<p>Considerăm că art. 59 necesită a fi revizuit din următoarele considerente:</p> <p>Titlul articolului nu corespunde cu textul articolului;</p> <p>Detaliile privind locul și metodele efectuării supravegherii și</p>

	<p>normativ în perioada în care își desfășoară activitatea, inclusiv are menirea de a verifica corectitudinea, caracterul complet al informațiilor și termenul prezentării rapoartelor financiare cu anexele de rigoare, în limitele declarate și prezentate de subiect.</p> <p>(2) Controlul finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale are scopul de a verifica modul în care grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum respectă cadrul normativ în perioada în care își desfășoară activitatea, inclusiv prin verificarea conținutului rapoartelor financiare și a documentelor primare contabile, sub aspectul corespunderii activităților de campanie desfășurate și reflectării tuturor veniturilor și cheltuielilor din perioada activității grupurilor de inițiativă și din campania electorală.</p> <p>(3) Supravegherea și controlul privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale sunt exercitate din oficiu sau la fața locului.</p> <p>(4) Rezultatele supravegherii finanțării activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale sunt aprobate prin hotărâre de către Comisia Electorală Centrală, sau după caz de consiliul electoral de circumscripție, acestea fiind reflectate în raportul cu privire la rezultatele alegerilor și referendumurilor.</p> <p>(5) Procedura controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale cuprinde un ansamblu de metode și operațiuni de organizare și desfășurare a controlului, precum și de valorificare a rezultatelor acestora și se organizează prin următoarele metode și operațiuni: verificarea faptică, verificarea documentară, verificarea totală, verificarea parțială, verificarea tematică, verificarea operativă, verificarea prin contrapunere. Rezultatele controlului privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și finanțarea campaniilor electorale se efectuează în termen de 6 luni din momentul confirmării rezultatelor alegerilor și referendumurilor, care poate fi prelungit la necesitate.</p> <p>(6) Procesul de planificare, organizare și desfășurare a controlului privind finanțarea activității grupurilor de</p>	<p>Cu referire la alin. (4) Recomandăm completarea după sintagma "<i>Rezultatele supravegherii</i>" cu textul "<i>și controlului</i>".</p>	<p>controlul finanțării grupurilor de inițiativă și a campaniei electorale, pot fi descrise și în Regulamentele CEC;</p> <p>În Codul electoral însă trebuie să se conțină norme privind modul și temeiul de inițiere a procedurii de control, perioada procedurii de control/ supraveghere; modul de colectare a datelor/ probelor, inclusiv a declarațiilor concurentului sau grupului de inițiativă; actele prin care se finalizează o procedură de control și după caz tipurile de încălcări și sancțiuni aplicabile în cazul constatării încălcărilor etc.</p> <p>De asemenea, considerăm necesară includerea unui alineat în care să fie specificate eventualele autorități/instituții responsabile de control, pe lângă CEC.</p>
--	---	---	--

	<p>inițiativă, a partidelor politice, a campaniilor electorale este stipulat în regulamentele aprobate de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(7) În procesul de supraveghere și control privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și privind finanțarea campaniilor electorale, Comisia Electorală Centrală poate solicita documente și/sau explicații suplimentare pe care le consideră necesare, iar persoanele responsabile sunt obligate să le prezinte în termenele stabilite de comisie.</p> <p>(8) Supravegherea și controlul privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și privind finanțarea campaniilor electorale pot fi efectuate repetat în cazul în care ulterior au fost depistate circumstanțe noi ce atestă existența unor semne de încălcare a cadrului normativ și, prin urmare, se impune un nou control.</p> <p>(9) Controlul repetat privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și privind finanțarea campaniilor electorale poate fi efectuat inclusiv în cadrul examinării contestațiilor și sesizărilor.</p> <p>(10) Controlul repetat privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și privind finanțarea campaniilor electorale se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p>		
--	---	--	--

Capitolul VI „LISTELE ELECTORALE”

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 44. Listele electorale</p> <p>(8) Persoanele cu drept de vot care, după ultima participare la alegeri, și-au schimbat locul de ședere sînt în drept, cel tîrziu cu 30 de zile înainte de următoarele alegeri, să-și declare locul nou de ședere la organul administrației publice locale pentru a putea fi înscrise în lista de alegători la secția de votare corespunzător locului șederii. Autoritățile administrației publice locale respective comunică neîntîrziat informația în cauză Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(9) Listele electorale se transmit de către Comisia Electorală Centrală autorităților administrației publice locale/misiunilor diplomatice sau oficiilor consulare cu cel puțin 22 de zile înainte de ziua alegerilor, în 3 exemplare oficiale, ștampilate și cu alte semne de protecție pe fiecare pagină. Două exemplare ale listelor se transmit imediat biroului electoral al secției de votare, iar un exemplar se păstrează la primărie/misiunea diplomatică sau oficiul consular.</p> <p>(10) Modificări în listele electorale pot fi solicitate de către alegători Comisiei Electorale Centrale sau biroului electoral cel tîrziu în ziua precedentă zilei alegerilor. Biroul electoral comunică imediat Comisiei Electorale Centrale modificările solicitate, cu anexarea actelor doveditoare: cererea și</p>	<p>Articolul 61. Listele electorale</p> <p>(8) Persoanele cu drept de vot care, după ultima participare la alegeri, și-au schimbat locul de ședere sunt în drept, cel tîrziu cu 30 de zile înainte de următoarele alegeri parlamentare, prezidențiale, referendum republican, să-și declare locul nou de ședere pentru a putea fi înscrise în lista de alegători la secția de votare corespunzător locului șederii. Procedura privind declararea locului de ședere se stabilește prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(9) Listele electorale se transmit de către Comisia Electorală Centrală autorităților administrației publice locale cu cel puțin 22 de zile înainte de ziua alegerilor, într-un exemplar, ștampilat și cu alte semne de protecție pe fiecare pagină. Lista electorală se transmite imediat biroului electoral al secției de votare pentru asigurarea verificării acesteia de către alegători, reprezentanții concurenților electorali/participanților la referendum și observatori. După efectuarea modificărilor, cu cel puțin 7 zile până în ziua alegerilor, listele se tipăresc repetat și se transmit cel tîrziu odată cu buletinele de vot, în 2 exemplare oficiale ștampilate și cu alte semne de protecție pe fiecare pagină. Un exemplar este transmis pentru păstrare la</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (8)</i> Recomandăm substituirea cifrei „30” cu „7”.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (9)</i> Recomandăm în prima propoziție de înlocuit textul „autorităților administrației publice locale” cu textul „birourilor electorale ale secțiilor de votare”. În propoziția a doua, textul „Lista electorală se transmite imediat biroului electoral al secției de votare pentru” se va înlocui cu „Biroul electoral al secției de votare este responsabil de”</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (8)</i> Insistăm asupra majorării perioadei de utilizare a mecanismului de declarare a locului nou de ședere. Acest mecanism permite includerea alegătorilor în listele de bază. Astfel declararea va putea fi depusă până în ultima săptămână înainte de alegeri. După care în conformitate cu prevederile alin. (9) listele electorale de bază vor putea fi retipărite și transmise secțiilor de votare.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (9)</i> În condițiile în care gestionarea listelor electorale este responsabilitatea CEC, nu este clară implicarea în procesul de transmitere a listelor cu 22 zile înainte de ziua alegerilor a autorităților publice locale. Mai ales că e vorba de un singur exemplar de liste, care poate și trebuie transmis direct BESV.</p>

<p>declarația alegătorului, copia actelor de identitate.</p>	<p>primărie, prin intermediul biroului electoral.</p>		
<p>Articolul 45. Verificarea listelor electorale (2) Alegătorilor și reprezentanților concurenților electorali li se asigură posibilitatea de a lua cunoștință de listele electorale și de a verifica corectitudinea întocmirii lor. Ei au dreptul să facă contestații împotriva neincluzerii lor în listă sau excluderii din ea, precum și împotriva altor erori comise la înscrierea datelor despre sine sau despre alți alegători cel târziu în ziua precedentă zilei alegerilor. Contestațiile se examinează de către organele electorale respective în decurs de 24 de ore, iar deciziile acestora pot fi contestate de subiecții interesați în instanța de judecată, după procedura stabilită, în cazul în care aceștia au primit refuz de corectare sau includere în listă.</p>	<p>Articolul 62. Verificarea listelor electorale (3) Alegătorilor, reprezentanților concurenților electorali, participanților la referendum și observatorilor li se asigură posibilitatea de a lua cunoștință de listele electorale și de a verifica dacă datele cu privire la alegători sunt corecte, fără a avea dreptul de a face copii, fotografii sau înregistrări video. Aceștia au dreptul să depună solicitări pentru includerea în listă sau excluderea din ea, precum și pentru corectarea erorilor comise la înscrierea datelor despre sine sau despre alți alegători cel târziu cu 7 zile până în ziua alegerilor. Solicitățile se examinează, în decurs de 24 de ore, de către organul electoral sesizat, iar deciziile asupra solicitărilor pot fi contestate de subiecții interesați în instanța de judecată, după procedura stabilită, dacă au primit refuz de corectare sau includere în listă.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (3)</i> Recomandăm excluderea interdicției de a face copii, fotografii sau înregistrări video din prevederile alin. (3).</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (3)</i> La alin. (3), se consideră că interdicția „de a face copii, fotografii sau înregistrări video de pe listele electorale” este una excesivă și neargumentată. Această idee rezultă și din Opinia comună a Comisiei de la Veneția și ODHIR (pct. 25) care specifică că trebuie să existe posibilitatea de a lua notițe de pe listele electorale, pentru a utiliza ulterior în procesul de contestare, de exemplu.</p> <p>În context, atragem atenția la următoarele considerente:</p> <p>a) subiecții menționați la alin. (3) pot depune contestații în instanța privind decizia luată de organul electoral. Astfel, nu este clar cum ar trebui să probeze acești subiecți faptul înscrierilor eronate în lista electorală dacă nu pot face copii sau fotografii.</p> <p>b) atât alegătorii, cât și orice autoritate/operator de date cu caracter personal, care deține codul personal al (unor) alegătorilor poate verifica informația care se regăsește în Registrul de stat al alegătorilor pe pagina web a CEC și poate capta imaginea apărută pe ecran. Astfel nu este clar, ce anume este protejat prin această interdicție, în special în cazul în care subiecții cu drept de verificare a listelor sunt limitați.</p> <p>c) nu au fost cazuri de utilizare a listelor electorale în scopuri personale sau publicare a acestora.</p> <p>d) interdicția este excesivă și raportată la situația operatorilor, or drepturile, obligațiile și accesul acestora la Registrul de stat al alegătorilor în ziua alegerilor nu sunt prevăzute în Codul electoral.</p>

(4) Listele electorale utilizate în ziua alegerilor, cu datele depline despre alegătorii arondați la secția de votare respectivă, conform art. 61 alin. (2), se transmit birourilor electorale cel târziu odată cu buletinele de vot. Acces la listele îl au membrii biroului electoral în baza unei declarații de confidențialitate al cărei model este aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Privind conținutul alin. (4)

Completarea propoziției a doua din alineat, după sintagma „membrii biroului electoral” cu textul „și observatorii”.

Privind conținutul alin. (4)

La alin. (4), se solicită păstrarea dreptului observatorilor de a avea acces la listele electorale, indiferent de format și indiferent de perioada aflării acestora la sediile organelor electorale (companie electorală sau ziua alegerilor).

Potrivit noii redacții a Codului, accesul la listele electorale pentru votare urmează să fie oferit doar membrilor de birou în baza unei declarații de confidențialitate.

În aceste condiții este restricționat în mod ilegal accesul observatorilor la listele electorale în ziua alegerilor.

Amintim că potrivit art. 88, alin. (9), „Observatorii au acces la toate informațiile cu caracter electoral, la listele electorale, la procesele-verbale întocmite de organele electorale, pot efectua filmări foto și video cu înștiințarea președintelui organului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării...”.

În plus, ca și în cazul membrilor de birou, în condițiile în care observatorii vor semna astfel de declarații de confidențialitate, nu vedem un motiv legal întemeiat de a nu ne permite accesul observatorilor la listele electorale în ziua alegerilor.”

În context, amintim că, potrivit Codului Bunelor Practici în Materie Electorală, „observatorii acreditați au dreptul să asiste la toate operațiunile electorale, inclusiv înregistrarea candidaților, și în caz de necesitate, a alegătorilor, precum și campania electorală”.

**Capitolul VII „DESEMNAREA ȘI ÎNREGISTRAREA CANDIDAȚILOR
CONFIRMAREA REPREZENTANȚILOR CONCURENȚILOR ELECTORALI”**

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 46. Desemnarea candidaților</p> <p>(2) Dreptul de a desemna candidați pentru alegeri, în cazul în care se întrunesc toate condițiile stabilite de prezentul cod, îl au:</p> <p>a) partidele și alte organizații social-politice înregistrate, în modul stabilit, până la stabilirea datei alegerilor, în conformitate cu statutele (regulamentele) lor și cu legislația în vigoare;</p> <p>b) blocurile electorale, formate pe baza deciziilor adoptate conform statutelor (regulamentelor) partidelor și altor organizații social-politice ce le-au constituit, care sînt înregistrate de Comisia Electorală Centrală, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și alegerilor locale generale, sau de consiliile electorale de circumscripție, în cazul alegerilor noi. Candidații vor fi desemnați în decursul a 15 zile de la data constituirii blocurilor electorale, iar în cazul în care acestea s-au constituit pînă la începerea perioadei electorale – în decursul a 15 zile de la începerea acestei perioade;</p> <p>c) cetățenii Republicii Moldova care își înaintează propria candidatură (candidații independenți).</p> <p>(3) Listele candidaților pentru alegerile parlamentare și locale vor fi întocmite respectîndu-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe. Poziționarea candidaților pe liste se face</p>	<p>Articolul 63. Desemnarea candidaților</p> <p>(2) Dreptul de a desemna candidați pentru alegeri, în cazul în care se întrunesc toate condițiile stabilite de prezentul cod, îl au:</p> <p>a) partidele politice înregistrate, până la stabilirea datei alegerilor, în conformitate cu statutele (regulamentele) lor și cu legislația;</p> <p>b) blocurile electorale;</p> <p>c) cetățenii Republicii Moldova care își înaintează propria candidatură (candidații independenți, candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova).</p> <p>(3) Procesul de desemnare a candidaților cuprinde:</p> <p>a) în cazul partidelor politice și blocurilor electorale – aprobarea, în cadrul ședințelor organelor abilitate în conformitate cu prevederile statutare sau actele de constituire ale acestora, a hotărârilor/deciziilor confirmate prin procesele-verbale (extrase din procesele-verbale) privind desemnarea candidaților/listelor de candidați la funcții publice electivă, iar în cazul alegerilor prezidențiale, constituirea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidaților desemnați, inclusiv întocmirea și prezentarea actelor necesare în condițiile prezentului cod</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2) lit. c) și alin. (3) lit. b),</i></p> <p>Se recomandă excluderea mențiunii separate pentru candidații la funcția de Președinte.</p>	<p><i>La alin. (2) lit. c) și alin. (3) lit. b), atragem atenția că nu este clară necesitatea includerii alături de candidații independenți a categoriei de „candidați la funcția de președinte al Republicii Moldova”, deoarece nu toți candidații la această funcție își înaintează propria candidatură. Aceștia pot fi desemnați și de un partid sau un bloc electoral, la fel ca și în cazul altor candidați la alte funcții (ex. candidații la funcția de primar). Unica diferență este legată de condiția privind colectarea semnăturilor.</i></p> <p>Considerăm că anume faptul constituirii grupului de inițiativă - de cetățeni sau de partide politice determină diferențierea candidaților la funcția de Președinte, în baza criteriului privind subiectul cu drept de desemnare, în special în sensul normei de la alin (2) a art 46.</p> <p>Aplicarea până în prezent într-un anumit mod a termenului de candidat la funcția de Președinte, nu reprezintă un argument în favoarea continuării acestei practici nefondate.</p>

<p>conform formulei: minimum patru candidați la fiecare zece locuri.</p> <p>(5) Declarațiile candidaților privind consimțământul lor de a candida se depun după cum urmează:</p> <p>a) declarațiile candidaților la alegerile în Parlament și ale candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova se depun la Comisia Electorală Centrală;</p> <p>b) declarațiile candidaților pentru funcțiile de primar și consilier al consiliului local în cazul alegerilor locale se depun la consiliile electorale de circumscripție.</p>	<p>pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral;</p> <p>b) în cazul candidaților independenți / candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova - înaintarea propriei candidaturi la o funcție publică eligibilă, după caz, constituirea grupului de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidatului, inclusiv întocmirea și prezentarea actelor necesare în condițiile prezentului cod pentru înregistrarea în calitate de concurent electoral.</p>		
	<p>Articolul 64. Particularitățile constituirii și înregistrării blocurilor electorale</p> <p>(8) În cazul în care, după încheierea perioadei de desemnare a candidaților, în componența blocului rămâne un singur partid constituant, blocul nu se consideră dizolvat de drept.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (8)</i></p> <p>Recomandăm reglementarea situației privind rămânerea unui singur partid constituant în componența blocului până la încheierea perioadei de desemnare a candidaților.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (8)</i></p> <p><i>La alin. (8), se menționează că norma respectivă reglementează situația de „după încheierea perioadei de desemnare a candidaților”, însă din conținutul alineatului nu este clar ce se întâmplă dacă în componența blocului rămâne un singur partid constituant înaintea perioadei de desemnare a candidaților. Astfel, se recomandă reglementarea și acestui aspect.</i></p> <p>De exemplu, candidatul desemnat de blocul electoral poate fi înregistrat cu 23 de zile până la încheierea perioadei de desemnare, iar până la încheierea perioadei de desemnare a candidaților - în perioada acestor 23 de zile, în componența blocului ar rămâne un singur partid politic. În acest sens ar fi neclar, situația juridică atât a candidatului înregistrat, dar și a blocului electoral care a desemnat acest candidat.</p>

<p>Articolul 47. Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului independent și pentru inițierea referendumului</p> <p>(1) Semnături se colectează numai pentru susținerea candidaților independenți sau pentru inițierea unui referendum. În cazul alegerilor locale, se colectează semnături numai din partea alegătorilor care își au domiciliul sau reședința valabilă în circumscripția în care candidează candidatul independent.</p> <p>(2) Au dreptul de a colecta semnături candidații independenți și membrii grupurilor de inițiativă care desemnează și/sau susțin candidați independenți în alegeri, precum și membrii grupului de inițiativă pentru inițierea unui referendum.</p> <p>(3) În listele de colectare a semnăturilor în susținerea candidatului independent, precum și pentru inițierea referendumului, denumite în continuare liste de subscripție, se indică numele și prenumele, anul nașterii, profesia (ocupația), funcția, locul de muncă, domiciliul și apartenența politică a candidatului, precum și numele și prenumele persoanei care colectează semnăturile. Lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor care domiciliază într-o singură localitate.</p>	<p>Articolul 65. Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidatului independent</p> <p>(1) În sensul prezentului articol, semnăturile se colectează numai pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova și candidaților independenți la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, de consilier în consiliul local și/sau de primar.</p> <p>(2) Colectarea semnăturilor în susținerea candidaților la una dintre funcțiile electivă enumerate în cuprinsul alin. (1) se va efectua cu respectarea cerințelor generale stabilite de prezentul articol și a condițiilor speciale prevăzute în titlurile III – V, corespunzător tipului de alegeri pentru care este susținut candidatul, precum și de actele administrative normative adoptate de Comisia Electorală Centrală în acest sens, inclusiv cu asigurarea respectării legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal.</p>	<p><i>Privind colectarea semnăturilor:</i></p> <p>De principiu, Asociația Promo-LEX pledează pentru trei opțiuni:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Colectarea semnăturilor de către toți candidații, nu doar de către cei independenți. 2. Exceptarea de la colectarea semnăturilor doar a partidelor reprezentative. <p>Se recomandă examinarea oportunității de a excepta de la depunerea listelor de subscripție doar a partidelor politice și blocurilor electorale care au în componență partide care au obținut cel puțin una din următoarele performanțe:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) au obținut reprezentare în Parlament la alegerile parlamentare precedente; b) au obținut cel puțin 1% de funcții de primari sau de consilieri raionali și municipali la ultimele alegeri locale generale; c) au obținut cel puțin 0.5% de funcții de consilieri locali la ultimele alegeri locale generale. <ol style="list-style-type: none"> 3. Depunerea cauțiunii ca alternativă a colectării semnăturilor. 	<p><i>Privind colectarea semnăturilor:</i></p> <p><i>Opțiunea 1.</i> În Rapoartele sale de observare a alegerilor, Asociația Promo-LEX în permanență a considerat necesar de a asigura șanse egale pentru toți concurenții, respectiv de a impune drept condiție specială colectarea semnăturilor nu doar pentru candidați independenți ci și pentru cei din partea partidelor și blocurilor electorale.</p> <p><i>Opțiunea 2.</i> În condițiile în care legislația privind înregistrarea partidelor a fost liberalizată: s-a micșorat numărul necesar de semnături de la 4000 la 1000, precum și s-a exclus reprezentarea teritorială a acestora, este mai ușor de a înregistra partide politice în Republica Moldova.</p> <p>Practica internațională, pentru astfel de cazuri, de înregistrare mai lejeră a partidelor prevede condiționalități la înregistrare în calitate de concurenți electorali.</p> <p>De aceea, și pentru cazul Republicii Moldova ar putea fi recomandabilă estimarea reprezentativității partidelor înaintea participării la alegeri prin impunerea colectării unui număr minim de semnături ale susținătorilor.</p> <p><i>Opțiunea 3.</i> Practica internațională prevede mecanismul cauțiunii drept unul viabil și democratic.</p> <p>Codul bunelor practici în materie electorală stabilește că „Există o altă procedură conform căreia candidații sau partidele trebuie să depună o cauțiune, care este rambursată numai dacă candidatul sau partidele respective depășesc un anumit procent de voturi. Această metodă pare a fi mai eficientă decât colectarea semnăturilor. Oricum, suma cauțiunii și numărul necesar de voturi pentru a o rambursa nu trebuie să fie excesivă”.</p>
---	--	---	---

(13) Lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor care sunt arondați într-o singură circumscripție electorală în care urmează să fie organizate alegeri. În cazul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor din aceeași unitate administrativ-teritorială de nivelul al doilea.

Privind conținutul alin. (13)

Recomandăm excluderea enunțului „În cazul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, lista de subscripție va conține numai semnături ale susținătorilor din aceeași unitate administrativ-teritorială de nivelul al doilea.”

Asociația Promo-LEX a elaborat și prezentat [un studiu](#) complex pe acest subiect, cu recomandări și propuneri de implementare a mecanismului în Republica Moldova. Una din concluziile de bază este că depozitul electoral este un instrument folosit de cel puțin 41 (19%) de state la nivel mondial și 14 (52%) state membre ale UE. Astfel, chiar dacă pentru Republica Moldova ar fi o experiență „inedită”, pentru democrațiile europene este o practică comună.

Studiul atrage atenția că la calcularea sumei cauțiunii/depozitului trebuie de reieșit din cel puțin două aspecte: practica internațională și realitățile electorale naționale. De exemplu, din practica internațională ar reieși că suma cauțiunii la alegerile prezidențiale din Republica Moldova ar trebui să fie de circa 70 000 lei. În același timp, media primelor trei grupuri de inițiativă după cheltuieli la alegerile prezidențiale (2020) a fost de circa 240 000 lei.

Deja legislatorul urmează să decidă asupra valorii nemijlocite a sumei depozitului.

Privind conținutul alin. (13)

Se recomandă excluderea condiției nejustificate pentru alegerile prezidențiale, în opinia Promo-LEX, privind conținutul listei de subscripție (susținători cu domiciliul în aceeași unitate administrativă de nivelul al doilea). Acest fapt îngreunează procesul de colectare a semnăturilor și poate determina ca anumite semnături să fie descalificate pe acest temei.

Amintim că potrivit art. 139 alin. (2) se consideră conforme cu alin. (1) unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova în care au fost colectate nu mai puțin de 600 de semnături.

			<p>În condițiile în care organele electorale utilizează sistemul de verificare electronică a listelor de subscripție, în care poate fi observat/ verificat și domiciliul fiecărui susținător, nu înțelegem de ce este necesar ca listele de subscripție pe UAT de nivelul II să fie completate obligatoriu în mod separat.</p>
<p>Articolul 48. Prezentarea și verificarea listelor de subscripție</p> <p>(1) După primirea listelor de subscripție, organul electoral respectiv începe verificarea autenticității semnăturilor de pe liste, dreptul de vot al persoanelor înscrise în liste, adresa domiciliului acestora. Verificarea se efectuează în decursul a 5 zile de la data primirii listelor.</p> <p>(2) Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție informează persoanele care au prezentat liste de subscripție despre rezultatele verificării, anunță numărul total al persoanelor incluse în listele de subscripție prezentate de fiecare candidat la alegeri, precum și numărul semnăturilor valabile.</p>	<p>Articolul 67. Verificarea listelor de subscripție</p> <p>(2) Pentru verificarea listelor de subscripție, organul electoral va utiliza aplicația electronică. Ghidul privind funcționarea aplicației se aprobă prin dispoziția președintelui Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>Se recomandă elaborarea unui Regulament/ Instrucțiune, aprobat prin Hotărâre CEC cu stabilirea regulilor, drepturilor de acces, a tipurilor de erori și modul de verificare prin intermediul aplicației electronice etc</p>	<p>Se consideră că pentru detalierea regulilor și modului de utilizare a aplicației electronice nu este suficientă elaborarea unui Ghid.</p> <p>Evidențiem că potrivit Legii 467/2003 cu privire la informatizare și resursele informaționale de stat, documentarea sistemelor și resurselor de stat este obligatorie, iar documentele sistemelor și resurselor de stat sunt: conceptul sistemului, caietul de sarcini al sistemului, regulamentul resursei informaționale.</p> <p>Suplimentar, recomandăm inițierea modificării și elaborării actelor normative necesare pentru ca blocurile de funcții ale SIAS Alegeri să poată fi utilizate în procesul electoral.</p> <p>La moment nu este clar dacă „aplicația electronică” despre care se vorbește este similară/aceeași cu „Aplicația „Liste de subscripție” – bloc de funcții al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri””. Dacă da, atunci pentru a evita interpretările, recomandăm de inclus în textul alineatului denumirea aplicației.</p>

Capitolul 8. CAMPANIA ELECTORALĂ

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus pentru republicare	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 52. Agitația electorală</p> <p>(8) Nu pot fi utilizate în scop de publicitate electorală imagini ce reprezintă instituții de stat sau autorități publice, atât din țară cât și de peste hotare, ori organizații internaționale. Se interzice combinarea de culori și/sau sunete care invocă simboluri naționale ale Republicii Moldova ori ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice ale Republicii Moldova sau de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine.</p> <p>(10) În ziua alegerilor și în ziua precedentă alegerilor nu se admite niciun fel de agitație electorală. Interdicția respectivă nu se referă la informațiile deja plasate pe Internet și pe afișele expuse anterior.</p>	<p>Articolul 70. Agitația electorală</p> <p>(4) În programele electorale, în materialele de agitație electorală, în acțiunile de agitație electorală și în publicitatea electorală, care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum, nu pot fi utilizate imagini ce reprezintă culte religioase sau părți componente ale acestora, persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare, ori organizații internaționale. Se interzice combinarea de culori și/sau sunete care invocă simboluri ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine. Prin derogare, prevederile repective nu se aplică în cazurile ce vizează angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale încheiate cu Uniunea Europeană.</p> <p>(12) Agitația electorală se admite doar până în ziua de vineri înainte de ziua votării.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>Cu privire la ultima propoziție, considerăm că egalitate șanselor trebuie să fie garantată în mod echitabil partidelor și candidaților.</p> <p>Aceasta impune o atitudine neutră din partea autorităților de stat față de campania electorală și reflectarea acesteia.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (12)</i></p> <p>Reglementarea explicită a situației cu agitația prin internet și a cazului afișelor electorale.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>Suntem conștienți de relevanța angajamentelor asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale încheiate cu Uniunea Europeană, în același timp atragem atenția că aceste angajamente sunt asumate de statul Republica Moldova și nu de un partid/concurent anumit implicat în campania electorală.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (12)</i></p> <p>Este necesar de a reglementa dacă publicitatea pe internet este permisă și până când sunt plasate afișele electorale. Din propunerile înaintate ar reieși că atât agitația pe internet cât și afișele electorale se admit doar până în ziua de vineri înainte de ziua alegerilor.</p> <p>Problema care se prevede ține de reglementarea agitației pe internet, care atât potrivit practicilor internaționale, dar și a constatărilor misiunii de observare Promo-LEX va fi foarte dificil de monitorizat/controlat. Considerăm că legislatorul trebuie să fie conștient de aceste provocări și să decidă, dacă permite agitația pe internet, sau dacă</p>

		<p><i>Privind completarea conținutului cu alin. (6¹)</i></p> <p>Recomandăm interzicerea agitației electorale care implică cheltuieli financiare în favoarea unui anumit concurent electoral din partea partidelor care nu sunt înregistrate în calitate de candidați.</p>	<p>consideră că autoritățile competente vor fi în stare să asigure interzicerea acesteia.</p> <p><i>Privind completarea conținutului cu alin. (6¹)</i></p> <p>Propunem o reglementare explicită a legalității susținerii de către un partid politic care nu este înregistrat în calitate de concurent a unui candidat, inclusiv din perspectiva neadmiterii raportării lacunare a finanțării campaniei electorale. Ca propunere ar fi vorba de permisivitatea doar a agitației electorale care nu implică cheltuieli financiare.</p>

Capitolul 9 BULETINELE DE VOT

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus pentru republicare	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 53. Modelul buletinelor de vot</p> <p>(6) Buletinele de vot se întocmesc în conformitate cu Legea cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova.</p>	<p>Articolul 73. Modelul și textul buletinelor de vot</p> <p>(7) Buletinele de vot se întocmesc în limba română.</p>	<p>Recomandăm examinarea posibilității de a tipări buletinele de vot, inclusiv, în limbile minorităților etnice.</p>	<p>Amintim că potrivit normelor în vigoare, era posibilă tipărirea buletinelor de vot și în limba minorităților etnice.</p> <p>Standardele internaționale (<i>Utilizarea standardelor electorale internaționale. Manualul Consiliului Europei pentru organizațiile societății civile, p. 82</i>) prevăd că „Ar trebui să se pună la dispoziție un număr suficient de buletine de vot în limba minorităților.”</p> <p>În același timp, potrivit Raportului final al Misiunii OSCE/ODHIR din 2011, buletinele de vot au fost tipărite doar în două limbi: româna și rusa. De exemplu, în Găgăuzia, 94,6% din buletinele de vot au fost tipărite în limba rusă, 5,4% în limba română. Și, niciunul în limba găgăuză.</p>
<p>Articolul 54. Pregătirea buletinelor de vot</p> <p>(3) Buletinele de vot tipărite se păstrează la consiliul electoral de circumscripție și se remit în ajunul alegerilor biroului electoral al secției de votare în baza unui act de predare. Birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova Comisia Electorală Centrală le expediază buletinele de vot cu cel puțin 3 zile înainte de ziua alegerilor, pornind de la numărul estimativ de alegători stabilit în baza informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și a celei acumulate de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai mult de 5000 de buletine de vot pentru fiecare secție de votare.</p>	<p>Articolul 74. Pregătirea buletinelor de vot</p> <p>(7) Birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova Comisia Electorală Centrală le expediază buletinele de vot cu cel puțin 5 zile înainte de ziua alegerilor, pornind de la numărul estimativ de alegători stabilit în baza informației prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și a celei acumulate de Comisia Electorală Centrală, dar nu mai mult de 5000 de buletine de vot la fiecare birou electoral pentru fiecare zi de votare.</p>	<p>Recomandăm următoarea redacție a alineatului (7)</p> <p>(7) Birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite în afara Republicii Moldova Comisia Electorală Centrală le expediază buletinele de vot cu cel puțin 5 zile înainte de ziua alegerilor, pornind de la dinamica participării alegătorilor la ultimele 3 scrutine, ținând cont și de datele înregistrării prealabile a cetățenilor Republicii Moldova aflați în străinătate și informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate, dar nu mai mult de 5000 de buletine de vot la fiecare birou electoral pentru fiecare zi de votare.</p>	<p>Atragem atenția că chiar dacă autorii proiectului la art. 39 au modificat criteriile de constituire a secțiilor de votare peste hotare, temeiurile de la art. 74 privind estimarea numărului de buletine necesar a fi expediate au rămas aceleași ca și la art. 54 din prevederile în vigoare a Codului electoral.</p> <p>Respectiv, se propune adaptarea normelor de la art. 74 cu ele de la art. 39.</p>

Capitolul 10. VOTAREA

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus pentru republicare	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 55. Timpul și locul votării Votarea se efectuează în ziua alegerilor între orele 07.00 și 21.00. Biroul electoral al secției de votare aduce la cunoștință publică timpul și locul votării cel mai târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor.</p>	<p>Articolul 75. Timpul și locul votării Votarea se efectuează în ziua alegerilor între orele 07.00 și 21.00. Biroul electoral al secției de votare aduce la cunoștință publică timpul și locul votării cel mai târziu cu 10 zile înainte de ziua alegerilor.</p>	<p>Examinarea posibilității de a reduce timpul votării cu două ore.</p>	<p>Nu există standarde internaționale în domeniu, însă durata procesului de votare în Republica Moldova – de 14 ore (de la 07.00 până la 21.00) este cu două ore mai mare decât media europeană. În plus, oportunitatea este relevantă și în condițiile modificărilor operate la art. 8, care prevede posibilitatea organizării alegerilor în două zile.</p>
<p>Articolul 58. Efectuarea votării</p> <p>(2) Alegătorii din raza secției de votare care nu sînt înscriși în listele electorale se înscriu într-o listă suplimentară la prezentarea documentului ce atestă domicilierea lor în perimetrul secției de votare în cauză. În aceeași listă suplimentară, în care se va indica numele și prenumele alegătorului, data și locul nașterii, ultimul loc de domiciliu în Republica Moldova, numărul de identificare de stat (IDNP), se înscriu și:</p> <p>a) alegătorii care au venit la secția de votare cu certificatul pentru drept de vot. Certificatul pentru drept de vot rămîne la biroul secției de votare și se anexează la lista suplimentară;</p> <p>b) persoanele deținute pe baza unui mandat de arest pînă la pronunțarea sentinței judecătorești, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) a căror sentință nu este definitivă, cele care execută o sancțiune contravențională sub formă de arest, persoanele condamnate la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărîre</p>	<p>Articolul 78. Efectuarea votării</p> <p>(3) În cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale și referendumurilor republicane, în aceeași listă suplimentară, se înscriu și:</p> <p>g) studenții și elevii cu drept de vot înmatriculați la instituții de învățămînt într-o localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau la reședința temporară;</p> <p>i) funcționarii electorali ai birourilor electorale ale secțiilor de votare care își desfășoară activitatea în ziua alegerilor la secția de votare respectivă, fără prezentarea certificatului cu drept de vot.</p>	<p><i>Privind lit. g) alin. (3) și alin. (4)</i> Recomandăm excluderea literei g) de la alin. (3) și a alin. (4).</p> <p><i>Privind lit. i)</i> Excluderea literei i)</p> <p>Sau ca variantă de alternativă, recomandăm includerea tuturor categoriilor de persoane autorizate să asiste la operațiunile electorale – funcționari electorali, reprezentanți ai concurenților electorali</p>	<p>De principiu, considerăm că autorii trebuie să insiste pe ideea micșorării numărului de alegători ce votează pe listele suplimentare, potrivit recomandărilor misiunilor de observare internaționale și naționale.</p> <p>Asociația Promo-LEX consideră că studenții și elevii trebuie să voteze în condiții egale cu ceilalți cetățeni potrivit domiciliului / reședinței temporare.</p> <p>Standardele internaționale nu prevăd condiții specifice pentru această categorie de alegători. Dimpotrivă, se creează percepția unei eventuale favorizări pe criterii de vîrstă.</p> <p><i>Privind lit. i)</i> Atragem atenția că prevederile de la alin. (3) lit. i) sunt mai largi decât cele actuale, care nu permit votarea funcționarilor electorali fără certificate pentru drept de vot. În acest fel, considerăm că funcționarii electorali din cadrul BESV sunt favorizați</p>

<p>judecătorească definitivă, aflate în instituțiile penitenciare;</p> <p>c) alegătorii care nu au înregistrare la domiciliu sau la reședință.</p>	<p>(4) Potrivit alin. (3) lit. g), studenții și elevii cu drept de vot, înmatriculați în instituții de învățământ într-o localitate în care nu au înregistrare la domiciliu sau reședință temporară, pot vota, la orice secție de votare deschisă în această localitate, fiind obligați să prezinte buletinul de identitate și carnetul de student/elev al instituției de învățământ din localitatea respectivă.</p>	<p>(participanților la referendum) în organele electorale, observatori acreditați de organele electorale, după caz, interpreții acestora, precum și jurnaliștii legitimați de instituțiile mass-media și confirmați ulterior de Comisia Electorală Centrală.</p>	<p>față de ceilalți alegători, dar în special față de celelalte categorii de persoane care sunt autorizate să asiste la operațiunile electorale.</p> <p>Din care cauză propunem excluderea propunerilor, care vor majora numărul de votanți pe liste suplimentare.</p> <p>Ca alternativă, ar fi propunerea de oferire de șanse egale pentru toate persoanele implicate în procesul de votare, inclusiv observatori.</p>

Capitolul 11. NUMĂRAREA ȘI TOTALIZAREA

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus pentru republicare	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 64. Totalizarea rezultatelor votării de către consiliul electoral de circumscripție</p> <p>(3) Consiliul electoral de circumscripție consemnează rezultatele totalizării voturilor pe întreaga circumscripție într-un proces-verbal, semnat de toți membrii consiliului, care au posibilitatea să facă comentarii în scris la procesul-verbal. Copiile procesului-verbal cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor se înmânează reprezentanților concurenților electorali și observatorilor, la solicitarea acestora.</p> <p>(4) Consiliul electoral de circumscripție prezintă procesul-verbal cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor pe circumscripție Comisiei Electorale Centrale în termen de 48 de ore după închiderea secțiilor de votare. O dată cu prezentarea procesului-verbal Comisiei Electorale Centrale, consiliul electoral de circumscripție afișează, la intrarea în sediul său, o informație detaliată privind rezultatele alegerilor pe circumscripție.</p>	<p>Articolul 84. Totalizarea rezultatelor votării de către consiliul electoral de circumscripție</p> <p>(5) În cazul alegerilor și referendumurilor locale, consiliul electoral de circumscripție aprobă, prin hotărâre, procesul-verbal de totalizare a rezultatelor alegerilor locale din circumscripția electorală respectivă, confirmă sau infirmă legalitatea acestora. În cazul confirmării legalității alegerilor, declară candidații aleși, atribuie și validează mandatele primarilor aleși și consilierilor locali, confirmă lista candidaților supleanți, cu adoptarea hotărârilor în acest sens. Actele menționate, precum și documentele electorale aferente totalizării rezultatelor alegerilor, se prezintă Comisiei Electorale Centrale, conform termenelor și procedurii stabilite în titlurile V și VI.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (5)</i> Recomandăm excluderea textului „confirmă sau infirmă legalitatea acestora” din primul enunț.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (5)</i> Reiterăm poziția Promo-LEX că anume instanțele de judecată sunt competente de a confirma sau infirma printr-o hotărâre legalitatea alegerilor din fiecare circumscripție electorală. Această procedură este prescrisă în varianta în vigoare a Codului electoral. Considerăm neîntemeiată inițiativa de acordare a competenței de confirmare a rezultatelor alegerilor și validarea a mandatelor candidaților aleși consiliilor electorale de circumscripție din următoarele considerente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organele electorale care au organizat și desfășurat alegerile vor avea tendința să confirme legalitatea rezultatelor alegerilor, acestea nefiind în stare de exemplu să constate încălcarea gravă a procedurilor electorale de către funcționarii electorali, or se atestă un conflict evident de competență. - Organele electorale deși au în componența sa o persoană desemnată de judecătoria în componența lor, iau decizii în mod colegial, mai puțin fiind competenți să examineze în ce mod încălcările sesizate, constatate au fost în măsură să influențeze rezultatele alegerilor. Astfel, o confirmare sau infirmare a legalității alegerilor ar fi mai degrabă o decizie politică a consiliilor electorale de circumscripție decât una juridică.

			<ul style="list-style-type: none">- În timp ce pentru alegerile prezidențiale și parlamentare, Curtea Constituțională confirmă legalitatea alegerilor, ar fi lipsit de echilibru procesul electoral când în cazul alegerilor locale, consiliul electoral de circumscripție să confirme legalitatea alegerilor și să valideze mandatele. <p>În general, CECE ar fi într-un potențial conflict de interese așa cum acestea sunt și responsabile de organizarea alegerilor în circumscripția respectivă, examinarea sesizărilor și a contestațiilor, la prima etapă.</p> <p>În plus, atragem atenția asupra faptului că chiar dacă la art. 84, alin. (5) se spune că în cazul referendumurilor locale consiliile electorale de circumscripție ar urma să „confirmă sau infirme legalitatea”, la art. Articolul 238. Confirmarea rezultatelor referendumului local, alin. (2) este stabilit că Comisia Electorală Centrală va confirma sau va infirma legalitatea efectuării referendumului local și rezultatele acestuia.</p>

Capitolul 12. MONITORIZAREA ALEGERILOR

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus pentru republicare	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 68. Observatorii</p> <p>(1) La cererea concurenților electorali, consiliul electoral de circumscripție acreditează câte un observator pentru monitorizarea alegerilor în secțiile de votare. Persoanele de încredere ale candidaților, de asemenea, pot fi acreditate ca observatori. Dacă consiliul electoral de circumscripție respinge candidatura propusă pentru acreditare de către concurentul electoral conform prezentului alineat, el va aduce la cunoștința acestuia motivele deciziei sale. Refuzul acreditării observatorilor trebuie să fie întemeiat și poate fi contestat pe cale ierarhică, iar ulterior – în instanța de judecată.</p> <p>(2) La cererea concurenților electorali, Comisia Electorală Centrală acreditează câte un observator pentru monitorizarea alegerilor în secțiile de votare constituite în afara Republicii Moldova. În calitate de observatori pot fi acreditați atât cetățeni ai Republicii Moldova aflați în străinătate, cât și reprezentanți ai organizațiilor internaționale și neguvernamentale din străinătate.</p> <p>(3) La cerere, Comisia Electorală Centrală va acredita ca observatori la alegeri reprezentanți ai organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor</p>	<p>Articolul 88. Observatorii</p> <p>(1) Statutul de observator este incompatibil cu cel de funcționar electoral care activează în cadrul organului electoral, candidat în alegeri, membru al grupului de inițiativă, reprezentant sau persoană de încredere a concurentului electoral sau participantului la referendum, trezorier.</p> <p>(2) Observatorii pot fi:</p> <p>a) observatori naționali — cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot, acreditați de organele electorale în condițiile prevăzute de prezentul cod, la solicitarea asociațiilor obștești și instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral din Republica Moldova și care au misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor;</p> <p>b) observatori internaționali – cetățeni ai Republicii Moldova, precum și cetățeni străini, reprezentanți ai autorităților electorale din străinătate și instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral, ai organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale din străinătate, precum și experți internaționali în domeniul electoral, acreditați de Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod;</p> <p>(3) Pot solicita acreditarea observatorilor asociațiile obștești/organizațiile neguvernamentale ce se ocupă, conform</p>	<p>Recomandare generală: Recomandăm înlocuirea cuvântului „monitorizarea” cu cuvântul „observarea”.</p> <p><i>Privind alin. (2)</i> Recomandăm la alin. (2) lit. a) păstrarea dreptului concurenților electorali de acreditare a observatorilor pentru observarea alegerilor în secțiile de votare.</p> <p><i>Cu privire la conținutul alin. (2) lit. (b)</i> Propunem următorul text pentru definirea observatorilor internaționali, după cum urmează:</p> <p>- observatori internaționali - cetățeni ai Republicii Moldova sau ai altor state, acreditați de organele electorale în condițiile Codului electoral, la solicitarea autorităților electorale din străinătate și instituțiilor de instruire și cercetare în domeniul electoral din străinătate, organizațiilor internaționale, ai guvernelor statelor străine și ai organizațiilor neguvernamentale calificate din străinătate.</p>	<p>Considerăm că legea trebuie să opereze cu o terminologie unică, în special, luând în considerație că, Codul electoral prevede statutul și drepturile și obligațiile observatorilor și nu a monitorilor.</p> <p><i>Privind alin. (2)</i> Lipsirea de dreptul de acreditare a observatorilor din partea concurenților electorali, ar putea duce la crearea de către unii reprezentanți ai partidelor politice a asociațiilor obștești, pentru acreditare a observatorilor în ziua alegerilor, fiind creat astfel riscul de eschivare de la declararea de către partide a cheltuielilor asociate unor astfel de misiuni de observare, precum și riscul de a avea o creștere a numărului de încălcări admise de către astfel de observatori, care declarativ vor fi independenți și neutri, conform statutelor ONG, dar în practică ar putea admite încălcări.</p> <p><i>Cu privire la conținutul alin. (2) lit. (b)</i> Totuși la litera b), atragem atenția că raportat la practica internațională, este ceva ieșit din comun acordarea dreptului de a se acredita în calitate de observatori internaționali, pentru cetățenii Republicii Moldova. Recomandăm justificarea și nuanțarea necesității.</p>

<p>neguvernamentale din străinătate și va înregistra interpretii acestora.</p> <p>(4) Prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale sau a consiliilor electorale de circumscripție se acreditează observatori din partea asociațiilor obștești calificate din Republica Moldova. Se consideră calificată asociația obștească ce se ocupă, conform statutului ei, de apărarea drepturilor omului sau a valorilor democratice.</p> <p>(5) Observatorii acreditați de Comisia Electorală Centrală pot monitoriza procesul electoral pe întreg teritoriul țării și la toate secțiile de votare, iar observatorii acreditați de consiliile electorale de circumscripție – doar pe teritoriul circumscripției respective. Observatorii acreditați au dreptul să asiste la toate operațiile electorale, la toate ședințele organelor electorale, inclusiv în ziua alegerilor, fără a interveni în procesul electoral sau în alte operații electorale, și să informeze președintele organului electoral despre neregulile observate. Observatorii au acces la toate informațiile cu caracter electoral, la listele electorale, la procesele-verbale întocmite de organele electorale, ei pot efectua filmări foto și video cu înștiințarea președintelui organului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării, iar observatorii naționali pot depune și sesizări privind neregulile depistate, care se examinează de către președintele organului electoral, cu informarea obligatorie a autorului sesizării despre decizia luată. Observatorii acreditați își pot continua activitatea și în turul al doilea al alegerilor, precum și la votarea repetată/referendumul repetat.</p> <p>(6) Observatorii pot fi acreditați înaintea începerii perioadei electorale și își pot</p>	<p>statutului sau altor acte interne, de apărarea drepturilor omului sau a valorilor democratice. La cerere, și consiliile electorale de circumscripție acreditează observatori naționali din partea asociațiilor obștești din Republica Moldova.</p> <p>(4) Observatorii internaționali pot fi acreditați la invitația Comisiei Electorale Centrale adresată entităților menționate la alin. (2) lit. b), inclusiv confirmă interpretii acestora.</p> <p>(5) Subiecții prevăzuți la alin. (2) pot depune cereri privind acreditarea observatorilor înaintea începerii perioadei electorale, dar nu mai târziu de 7 zile până la ziua alegerilor, și își pot desfășura activitatea până la confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor.</p> <p>(6) În cazul solicitării de acreditare a observatorilor naționali, organul electoral în termen de până la 5 zile adoptă, de regulă în prezența solicitantului sau a reprezentantului său, o hotărâre prin care acreditează sau respinge candidatura persoanei propuse pentru observarea alegerilor, iar în cazul observatorilor internaționali - în termen de 10 zile, dar nu mai târziu de ziua precedentă zilei alegerilor.</p> <p>(7) În cazul respingerii candidaturii înaintate, organul electoral este obligat să comunice subiectului care a înaintat candidatura motivele deciziei sale. Refuzul acreditării observatorilor trebuie să fie întemeiat și poate fi contestat în condițiile capitolului XIII.</p> <p>(8) Observatorii acreditați de Comisia Electorală Centrală pot monitoriza procesul electoral pe întreg teritoriul țării și la toate secțiile de votare, inclusiv în cele din afara țării, iar observatorii acreditați de consiliile</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (6)</i></p> <p>Recomandăm excluderea textului „ca regulă în prezența solicitantului sau a reprezentantului său”,</p>	<p>Totodată, evidențiem că în noțiunea propusă de Promo-LEX pentru observatori internaționali nu a fost inclusă ca și categoria separată experți internaționali în domeniul electoral, deoarece statutul de observatori este legat strâns de instituția/ organizația care înaintează persoane pentru acreditare. În cazul experților internaționali lipsește o instituție care să-i desemneze, iar aceștia s-ar putea încadra în altă categorie-ex. cetățeni străini acreditați la solicitarea organizațiilor internaționale. În plus, nu este clar care este statutul acestei categorii, el nefiind reglementat de Cod, dar nici de vreun Regulament.</p> <p><i>Cu privire la conținutul alin. (6)</i></p> <p>Aceasta deoarece este o normă permisivă, care admite și situația de examinare a solicitării de acreditare a observatorilor și în lipsa reprezentanților, iar aceasta nu ar trebui să determine acreditarea sau neacreditarea observatorilor.</p>
---	--	--	---

<p>desfășura activitatea atât în ziua alegerilor, cât și înaintea începerii, pe parcursul și după terminarea campaniei electorale. Regulamentul privind acreditarea observatorilor se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(7) În scopul asigurării activității eficiente a observatorilor internaționali, în perioada electorală Comisia Electorală Centrală constituie Oficiul de protocol al observatorilor internaționali. Componenta numerică și principiile de activitate ale acestui oficiu sînt stabilite prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p>electorale de circumscripție își desfășoară activitatea doar pe teritoriul circumscripției respective.</p> <p>(9) Observatorii acreditați au dreptul să asiste la toate operațiunile electorale, la toate ședințele organelor electorale, inclusiv în ziua alegerilor, fără a interveni în procesul electoral sau în alte operațiuni electorale, și să informeze președintele organului electoral despre neregulile observate. Observatorii au acces la toate informațiile cu caracter electoral, la listele electorale, la procesele-verbale întocmite de organele electorale, pot efectua filmări foto și video cu înștiințarea președintelui organului electoral, fără a pune în pericol secretul și securitatea votării, iar observatorii naționali pot depune și sesizări privind neregulile observate, care se examinează de către organul electoral, cu informarea obligatorie a autorului sesizării despre decizia luată. Observatorii au dreptul de a informa opinia publică privind constatările efectuate. În ziua alegerilor observatorii nu au dreptul să exprime constatări care ar favoriza sau defavoriza anumiți concurenți electorali sau participanți la referendum.</p> <p>(10) Evidența observatorilor acreditați de organele electorale și sesizările formulate de aceștia se realizează prin intermediul aplicației informaționale Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”, gestionate de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(11) Procedura de acreditare a observatorilor, drepturile și obligațiile acestora se stabilesc prin regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală.</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (9):</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție a enunțului al doilea din alin. (9):</p> <p>“Observatorii au acces, la toate informațiile cu caracter electoral, inclusiv în ziua alegerilor, la blocurile de funcții ale SIAS Alegeri, la listele electorale cu date complete despre alegători, la listele de subscripție, la procesele-verbale întocmite de organele electorale, ei pot efectua filmări foto și video cu înștiințarea președintelui organului electoral, fără a dezvălui date cu caracter personal sau a pune în pericol secretul și securitatea votării, iar observatorii naționali pot depune și sesizări privind neregulile depistate, care se examinează de către președintele organului electoral, cu informarea obligatorie a autorului sesizării despre decizia luată. ”</p> <p><i>Cu privire la introducerea unui alineat nou – (12)</i></p> <p>Recomandăm includerea unui alineat nou cu următorul conținut:</p> <p>„Pentru perioada extraelectorală Comisia Electorală Centrală va acredita la solicitarea asociațiilor obștești observatori – cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot, care au misiunea de a observa modul de finanțare a partidelor politice, în speță, prin prisma observării și estimării veniturilor și costurilor aferente activității acestora, precum și a raportării finanțelor partidelor către organul mandatat – CEC.”</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (9):</i></p> <p>Pentru evitarea dublelor interpretări de către organele electorale, dar și reieșind din modificarea prevederilor privind exemplarele diferite ale listelor electorale, considerăm necesar completarea alin. (9), cu textul respectiv. Menționăm că în cadrul alegerilor observate de Promo-LEX, unor observatori le-a fost restricționat accesul la listele electorale cu datele de identitate ale alegătorilor și la listele de subscripție depuse pentru înregistrarea în calitate de concurenți electorali.</p> <p>În plus, în varianta propusă de Promo-LEX, am introdus și dreptul de acces la listele de subscripție, la aplicația de verificare a acestora, precum și la alte blocuri de funcții SIASA care conțin, la fel reprezintă informații cu caracter electoral.</p> <p><i>Cu privire la introducerea unui alineat nou – (12)</i></p> <p>Propunem de a lua în considerație și reglementarea statutului observatorilor pentru perioada interelectorală, cu dreptul de a monitoriza, observa și raporta privind activitatea partidelor politice.</p> <p>Considerăm că o prevedere legată de monitorizarea finanțelor partidelor politice ar putea să se regăsească la compartimentul control financiar- CEC - dacă va fi desfășurat compartimentul cu supravegherea și control, sau în Legea privind partidele politice.</p>
--	---	---	---

Capitolul XIII PROCEDURILE JUDICIARE

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 71. Contestațiile</p> <p>(1) Alegătorii și concurenții electorali pot contesta acțiunile/inacțiunile și hotărârile consiliilor și birourilor electorale și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali. Depunerea cererii în instanța de judecată trebuie precedată de contestarea prealabilă în organul electoral ierarhic superior organului al cărui act se contestă, cu excepția contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, depuse direct în instanța de judecată, și a contestațiilor ce se referă la exercitarea dreptului la vot sau la administrarea alegerilor depuse la biroul electoral în ziua alegerilor.</p> <p>(2) Contestațiile privind organizarea și desfășurarea alegerilor se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. Procedura detaliată de examinare a contestațiilor în perioada electorală se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(3) Contestațiile privind reflectarea campaniei electorale de către radiodifuzorii aflați sub jurisdicția Republicii Moldova se examinează de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului în conformitate cu prevederile prezentului cod, ale Codului audiovizualului al Republicii Moldova, iar contestațiile ce vizează mijloacele de</p>	<p>Articolul 91. Contestațiile</p> <p>(1) În sensul prezentului cod, prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care:</p> <p>a) se cere revizuirea, anularea în tot sau în parte ori emiterea unui act administrativ de către organul electoral, realizarea unei acțiuni sau obligarea organului electoral la inacțiune;</p> <p>b) se contestă acțiunile/inacțiunile considerate ca ilegale ale subiecților înregistrați, acreditați sau confirmați sau care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de către organele electorale, denumiți în continuare subiecți electorali;</p> <p>c) se contestă faptele considerate ca încălcare a modului de reflectare a campaniei electorale, de difuzare sau de plasare a publicității electorale;</p> <p>d) se contestă faptele considerate ca încălcare a cadrului normativ cu privire la finanțarea partidelor politice, campaniilor electorale, candidaților desemnați, grupurilor de inițiativă și a participanților la referendum.</p> <p>e) se formulează critici în legătură cu alte încălcări ale legislației electorale.</p> <p>(2) Contestațiile depuse în condițiile prezentului cod se examinează de către organele electorale, respectându-se ierarhia acestora. În cazurile stabilite de</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea alin. (1), deoarece conținutul normei nu asigură o succesiune logică a soluțiilor normative.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Recomandăm excluderea celui de-al doilea enunț.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>De fapt, la alin. (1) se propune o nouă noțiune a contestației. În acest sens nu este clară necesitatea păstrării definiției de „contestație” de la art. 1 Cod electoral.</p> <p>Totodată, conținutul normei propusă la alin. (1) nu asigură o succesiune logică a soluțiilor normative. În special, evidențiem că deși este prezentată o enumerare a diferitor situații, o contestație poate încadra soluțiile juridice prezentate la diferite litere (de ex. lit. b) și c) sau b) și d)). Aceasta este cauzat de faptul că enumerările propuse fac referință la diferite elemente din structura contestațiilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lit. a) face referință la tipologia solicitărilor contestațiilor; - lit. b) face referință la obiectul contestației; - lit. c) și d) face referință la tipologia încălcărilor, însă acestea nu sunt exhaustive. <p>Totodată în cazul prevederii de la lit. e) se încadrează toate ipotezele cuprinse la lit. a)-d) În același timp, condițiile enumerate nu sunt cumulativ obligatorii, respectiv nefiind justificată enumerarea (selectivă) diferitor tipuri de solicitări, obiecte sau încălcări, pentru oferirea noțiunii de contestație.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Cel de-al doilea enunț nu întrunește condițiile de claritate și certitudine - condiții necesare unei</p>

<p>informare în masă scrise se examinează de către instanța de judecată.</p> <p>(4) Deciziile organelor electorale și ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului asupra contestațiilor pot fi atacate în instanța de judecată.</p> <p>(5) Contestația va conține descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări, probele, temeiul legal, cerințele contestatarului, semnătura și datele de identitate ale persoanei care o depune. În cazul contestațiilor privind hotărârile organelor electorale, sarcina probării legalității revine acestor organe.</p> <p>(6) Contestațiile privind finanțarea campaniilor electorale se adresează Comisiei Electorale Centrale, în cazul concurenților electorali în alegerile parlamentare și prezidențiale, sau consiliilor electorale de circumscripție, în cazul candidaților independenți în alegerile locale. Examinarea contestațiilor privind finanțarea campaniilor electorale ale partidelor politice nu se supune termenelor de prescripție prevăzute la art. 72-74.</p>	<p>prezentul cod, precum și de alte acte normative, contestațiile se examinează de către alte organe (autorități) în limita competențelor atribuite.</p> <p>(3) În sensul alin. (2), legalitatea actelor administrative ale organului electoral emitent, precum și acțiunile/inacțiunile acestuia, se contestă direct la organul electoral ierarhic superior. După respectarea procedurii prealabile, decizia organului electoral emitent, după caz, decizia organului electoral ierarhic superior în partea adoptării unei noi soluții pe marginea cererii prealabile, se contestă direct în instanța de judecată, în a cărei rază teritorială se află organul electoral respectiv.</p> <p>(4) Contestațiile descrise la alin. (1) lit. b) se depun la organul electoral care a înregistrat, acreditat sau confirmat, ori urmează să înregistreze, acrediteze, confirme subiecții electorali ale căror acțiuni/inacțiuni se contestă. Deciziile organelor electorale pe marginea acestor contestații se contestă în condițiile alin. (3).</p> <p>(5) Contestațiile privind legalitatea hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și deciziilor Consiliului Audiovizualului, precum și asupra acțiunilor/inacțiunilor acestora, se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău.</p> <p>(6) Contestațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și a altor competitori sau subiecți electorali se adresează Comisiei Electorale Centrale, cu excepția contestațiilor privind finanțarea candidaților independenți, grupurilor de inițiativă în alegerile locale și primarului înregistrat ca participant la referendumul</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i> Recomandăm revizuirea acestui aliniat.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (6)- (8)</i> Revizuirea alin. (6) - (8), prin utilizarea unei terminologii uniforme și constante și reglementarea locului de depunere a contestațiilor.</p>	<p>norme legale. În plus, această normă legală nu reglementează nici un raport juridic, deoarece aceasta face trimitere la alte norme, însă fără menționarea expresă a acestora. În context, evidențiem că potrivit art. 55 alin. (3)- (4) din Legea 100/2017, nu se admite trimiterea la o altă normă de trimitere, iar în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în același act normativ, pentru evitarea reproducerii acesteia, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, fără a se indica că elementul respectiv face parte din același act normativ.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (4)</i> Al doilea enunț, fiind o normă de trimitere, nu întrunește condițiile privind claritatea și certitudinea normei. Astfel, nu este clar dacă după contestarea acțiunilor concurenților electorali la organul care i-a înregistrat, este necesar contestarea la organul electoral ierarhic superior, sau contestarea în instanța de judecată, deoarece alin. (3) reglementează două situații juridice distincte – atât procedura prealabilă, cât și contestarea în instanța de judecată.</p> <p>Totodată, reiterăm că potrivit art. 55 alin. (3) din Legea 100/2017, nu se admite trimiterea la o altă normă de trimitere, iar alin. (4) face trimitere la alin. (3), iar alin. (3) la alin. (2).</p> <p><i>Privind conținutul alin. (6)</i> Din conținutul normei, se observă că în cazul referendumului local, doar contestațiile privind finanțarea primarului înregistrat ca participant la referendumul local urmează a fi depuse la consiliul electoral de circumscripție (CECE). Considerăm că și contestațiile privind finanțarea grupului de inițiativă care inițiază referendumul urmează a fi depuse la CECE.</p>
--	---	--	--

	<p>local, care se adresează consiliilor electorale de circumscripție.</p> <p>(7) Contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se examinează de Consiliul Audiovizualului în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului serviciilor media audiovizuale.</p> <p>(8) Contestațiile referitoare la modalitatea de pregătire și/sau plasare a publicității electorale, inclusiv privind conținutul acestor materiale publicitare, se examinează de către organele electorale în partea ce vizează acțiunile/inacțiunile subiecților electorali înregistrați/confirmați sau care urmează a fi înregistrați/confirmați de organele electorale.</p> <p>(9) Contestațiile depuse după ziua votării se pot referi doar la încălcările ce vizează exercitarea dreptului la vot, organizarea procedurilor electorale din ziua votării și/sau totalizarea rezultatelor votării de către organele electorale, dacă prin aceste încălcări au fost lezate drepturile contestatarilor și, respectiv, influențate rezultatele votării prin redistribuirea mandatelor candidaților aleși.</p> <p>(10) Procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, precum și a contestațiilor aferente finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (9)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea alin. (9).</p>	<p><i>Privind terminologia utilizată în alin. (4) și (8)</i></p> <p>Deși alin. (4) - (8) reglementează competența materială de soluționare a contestațiilor, autorii proiectului au utilizat diferiți termeni pentru a arăta locul depunerii contestațiilor: se depun, se adresează, se examinează. Luând în considerare că art. 71 nu reglementează modul de examinare a contestațiilor, recomandăm revizuirea alin. (6) - (8), prin utilizarea unei terminologii uniforme și constante și reglementarea locului de depunere a contestațiilor.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (9)</i></p> <p>Considerăm neîntemeiată restricționarea dreptului de a depune contestații și a dreptului la un recurs efectiv, prin limitarea tematicilor contestațiilor.</p> <p>Evidențiem că după ziua alegerilor urmează a fi depuse rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale, care pot servi drept temei pentru depunerea contestațiilor. În acest sens, evidențiem că și în proiectul propus, art. 95 alin. (4) prevede depunerea contestațiilor privind finanțarea campaniilor electorale, candidaților desemnați etc. inclusiv după ziua alegerilor. Astfel aceste norme sunt contradictorii.</p> <p>Totodată, după ziua alegerilor pot deveni cunoscute încălcări care au avut loc în ziua alegerilor, dar nu țin de exercitarea dreptului la vot, organizarea procedurilor electorale sau totalizarea rezultatelor votării. În forma propusă la alin. (9), astfel de contestații urmează a fi declarată inadmisibile.</p>
--	--	--	---

		<p><i>Privind conținutul alin. (10)</i></p>	<p>În aceeași ordine de idei, amintim că Codul administrativ prevede la art. 65 posibilitatea repunerii în termen, iar evoluția rapidă a evenimentelor în campania electorală, ar putea justifica, în anumite cazuri, repunerea în termen.</p> <p>În același timp, nu este clar includerea condiției privind lezarea drepturilor contestatarilor, deoarece orice încălcare a prevederilor legale în materie electorală afectează sau încalcă dreptul de a alege și a fi ales. Or normele Codului electoral sunt instituite pentru a asigura condiții egale pentru concurenți electorali, dar și condiții pentru a asigura libertatea și egalitatea votului. Astfel, organele electorale ar trebui să admită că orice încălcare lezează dreptul alegătorilor și concurenților electorali și să nu fie puse în situația de a argumenta o poziție sau alta, care poate fi, pe larg, interpretabilă.</p> <p>La fel, această prevedere se pare că nu a fost coroborată cu noțiunea de contestație dată la art. 71 alin. (1), or prin aceasta se înțelege inclusiv sesizarea (prin sesizare se informează autoritatea publică cu privire la o problemă de interes personal sau public). Corespunzător, o persoană care sesizează autoritatea publică despre o problemă de interes public, nu trebuie să revendice încălcarea drepturilor sale electorale.</p> <p>Totodată, influențarea rezultatelor votării de încălcarea sesizată și constată, urmează sa o stabilească instanța care confirmă sau infirmă legalitatea alegerilor. Astfel, la etapa depunerii contestației și/sau verificării admisibilității contestației nu este întemeiată verificarea influențării rezultatelor votării prin redistribuirea mandatelor.</p> <p>Recomandăm revizuirea alin. (9), în conformitatea cu obiectiile formulate.</p>
--	--	---	---

		<p>Recomandăm ajustarea în mod corespunzător a alin. (10), astfel încât să cuprindă toate categoriile de contestații privind finanțarea competitorilor electorali.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (10)</i></p> <p>Atragem atenția că alin. (6) prevede un cerc mai larg de subiecți, a căror finanțare poate fi contestată, inclusiv grupuri de inițiativă, participanți la referendum etc. Recomandăm ajustarea în mod corespunzător a alin. (10), astfel încât să cuprindă toate categoriile de contestații privind finanțarea competitorilor electorali.</p>
	<p>Articolul 92. Forma și conținutul contestației</p> <p>(1) Contestația poate fi depusă în scris, expediată prin poștă sau transmisă în formă electronică la autoritatea competentă.</p> <p>(2) Contestația va conține următoarele elemente obligatorii:</p> <p>a) denumirea autorității căreia i se solicită examinarea contestației;</p> <p>b) numele și prenumele sau denumirea contestatarului, precum și alte date de identificare și de corespondență ale acestuia;</p> <p>c) descrierea faptelor invocate ca presupuse încălcări, în particular asupra drepturilor vătămăte, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 91 alin. (1) lit. d) și alin. (6), indicarea temeiului juridic, enumerarea și anexarea probelor ce confirmă faptele invocate, precum și cerințele contestatarului;</p> <p>d) data depunerii contestației și semnătura contestatarului sau a reprezentantului acestuia.</p> <p>(3) Contestatarul are dreptul să-și retragă contestația, să modifice cerințele și/sau să o suplimenteze, cu excepția obiectului ei, prin depunerea unei cereri scrise la autoritatea competentă. În cazul modificării obiectului contestației, aceasta este considerată o contestație nouă. Retragerea contestației este posibilă până la adoptarea hotărârii de</p>	<p><i>Privind conținutul art. 92 alin. (2) lit. c)</i></p> <p>Recomandăm excluderea textului “în particular asupra drepturilor vătămăte” de la alin. (2) lit. c)</p> <p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p>	<p><i>Privind conținutul art. 92 alin. (2) lit. c)</i></p> <p>Recomandăm excluderea textului “în particular asupra drepturilor vătămăte”, deoarece organizarea unor alegeri libere și corecte este în interesul tuturor cetățenilor cu drept de vot, iar încălcarea regulilor procesului electoral, afectează dreptul tuturor cetățenilor de a alege și a concurenților/ potențialilor concurenți de a fi ales. Prin urmare, orice încălcare a prevederilor legale în materie electorală se prezumă că afectează sau încalcă dreptul de a alege și a fi ales, iar din acest motiv considerăm inutilă descrierea drepturilor vătămăte în procesul electoral.</p> <p>În același timp, amintim că MO Promo-LEX a constatat în cadrul mai multor scrutine, tendința organelor electorale de a declara contestațiile drept inadmisibile din cauza imposibilității demonstrării/ inexistenței dreptului vătămăte. Astfel, includerea unei astfel de condiții în cazul contestațiilor electorale ar putea duce la interpretări subiective din partea organelor electorale și corespunzător la încălcarea dreptului la un recurs efectiv.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p>

	<p>către autoritatea competentă, iar modificarea și/sau suplinirea contestației poate fi făcută până în ziua limită admisă pentru contestare în condițiile art. 95.</p> <p>(4) La depunerea contestațiilor privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media, contestatarii vor ține cont de cerințele de formă și conținut stabilite de Codul serviciilor media audiovizuale.</p> <p>(5) Forma și conținutul contestațiilor depuse în instanța de judecată trebuie să corespundă cerințelor stabilite de Codul administrativ și Codul de procedură civilă.</p>	<p>Recomandăm reglementarea situației privind contestațiile care vizează reflectarea campaniei electorale de către furnizorii de servicii media scrise și internet.</p>	<p>Evidențiem că nici aliniatul (4), nici o altă normă legală din acest capitol nu reglementează situația privind contestațiile care vizează reflectarea campaniei electorale de către furnizorii de servicii media scrise și internet, exceptând cazurile contestațiilor împotriva reflectării sau difuzării de informații false plasate de către subiecții electorali în presa scrisă sau în spațiul on-line, situație prevăzută la art. 97. Totodată, notăm că potrivit art. 2 alin. (3) lit. e) din Codul serviciilor media audiovizuale, acesta nu se aplică ziarelor și revistelor în format electronic.</p>
	<p>Articolul 93. Condițiile pentru admisibilitatea contestațiilor</p> <p>(1) Organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărârea organului electoral.</p> <p>(2) Contestația se declară inadmisibilă în special când:</p> <p>a) a fost depusă de un alt subiect decât cel stabilit la art. 94 alin. (1) sau de o persoană fără împuterniciri în acest sens;</p> <p>b) nu a fost respectată procedura de examinare a cererii prealabile;</p> <p>c) a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de prezentul cod;</p> <p>d) nu corespunde cerințelor de formă și conținut, iar contestatarul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de organul electoral;</p> <p>e) contestatarul nu poate revendica încălcarea drepturilor sale electorale, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art. 91 alin. (1) lit. d) și alin. (6);</p> <p>f) există o hotărâre cu privire la un litigiu electoral între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept;</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2) lit. a)</i></p> <p>Recomandăm excluderea condiției stabilite la alin. (2) lit. a).</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2) lit. c)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea alin. (2) lit. c), prin completarea la final cu textul „și nu a fost solicitată repunerea în termen sau nu a fost admisă cererea de repunere în termen.”</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2) lit. e)</i></p> <p>Recomandăm excluderea condiției de inadmisibilitate stabilite la alin. (2) lit. e)</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2) lit. a)</i></p> <p>Deși la art. 71 din proiect a fost inclusă mențiunea că prin contestație se înțelege atât cererea, cât și sesizarea. În acest sens, dar și luând în considerare noțiunea sesizării din Codul administrativ art. 9 alin. (3) (prin sesizare se informează autoritatea publică cu privire la o problemă de interes personal sau public), nu este clar cum pot fi limitată lista subiecților care depun contestații.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2) lit. c)</i></p> <p>Amintim că Codul administrativ prevede la art. 65 posibilitatea repunerii în termen, iar evoluția rapidă a evenimentelor în campania electorală, ar putea justifica, în anumite cazuri, repunerea în termen.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2) lit. e)</i></p> <p>Recomandăm excluderea acestei condiții de inadmisibilitate, deoarece orice încălcare a prevederilor legale în materie electorală afectează sau încalcă dreptul de a alege și a fi ales. Or normele Codului electoral sunt instituite pentru a asigura condiții egale pentru concurenți electorali, dar și condiții pentru a asigura libertatea și egalitatea votului. Astfel, organele electorale ar trebui să admită că orice încălcare afectează</p>

<p>g) a fost depusă concomitent la un alt organ electoral, o altă autoritate competentă sau în instanța de judecată, în condițiile art. 99;</p> <p>h) în alte cazuri stabilite de prezentul capitol.</p>		<p><i>Privind conținutul alin. (2) lit. h)</i></p> <p>Recomandăm excluderea temeiului prevăzut la alin. (2) lit. h) .</p>	<p>dreptul alegătorilor și concurenților electorali și să nu fie puse în situația de a argumenta o poziție sau alta, care poate fi, pe larg, interpretabilă. Prin instituirea a astfel de norme, nu va fi asigurată o aplicare uniformă a legislației electorale, or fiecare organ electoral, va avea tendința să argumenteze imposibilitatea contestatarului de revendicare a încălcării drepturilor sale electorale, în defavoarea examinării în fond a contestației. O astfel de tendință a fost observată de Promo-LEX, în scrutinele electorale anterioare, în cazul contestațiilor examinate de CEC. Astfel, includerea unui astfel de temei de inadmisibilitate ar duce cel puțin la încălcarea dreptului la un recurs efectiv. Totodată, această prevedere se pare că nu a fost coroborată cu noțiunea de contestație dată la art. 71 alin. (1), or prin aceasta se înțelege inclusiv sesizarea (prin sesizare se informează autoritatea publică cu privire la o problemă de interes personal sau public). Corespunzător, o persoană care sesizează autoritatea publică despre o problemă de interes public, nu trebuie să revendice încălcarea drepturilor sale electorale.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2) lit. h)</i></p> <p>Reiterăm că potrivit Codului privind bunele practici în materie electorală procedura de recurs trebuie să fie simplă și lipsită de formalitate, în special cu privire la stabilirea admisibilității contestațiilor. Prin instituirea temeiului de la lit. h) de fapt se includ temeuri nelimitate de declarare a inadmisibilității contestațiilor, iar aceasta contravine standardelor internaționale.</p>
	<p>Articolul 94. Depunerea contestației</p> <p>(1) În calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, concurentul electoral sau participantul la referendum, care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea alin. (1) prin elucidarea tuturor incertitudinilor formulate și excluderea textului „care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Considerăm că următoare aspecte necesită a fi elucidate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - este necesară includerea blocului electoral constituit dar neînregistrat încă în calitate de concurent electoral (ex. pentru alegeri

	<p>alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).</p> <p>(2) Contestatarii depun și/sau participă la procedura de examinare a contestațiilor personal sau prin intermediul reprezentanților împuterniciți în condițiile Codului administrativ, după caz, ale Codului de procedură civilă. În cadrul organelor electorale, depunerea și/sau participarea la procedura de examinare a contestațiilor se stabilește în baza hotărârilor aprobate de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(3) Comisia Electorală Centrală, după caz consiliul electoral de circumscripție sau Consiliul Audiovizualului, poate iniția, din oficiu, procedura de examinare a încălcărilor prevăzute la art. 91 alin. (1) lit. c) și d).</p>	<p><i>de alte acte normative în domeniul electoral”.</i></p> <p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Recomandăm completarea alin. (2) după textul “în condițiile” cu sintagma “prezentului cod, a”.</p>	<p>parlamentare) în calitate de subiect care poate depune contestații;</p> <ul style="list-style-type: none"> - nu este clar cine poate fi subiect al contestației în cazul contestațiilor privind finanțarea partidelor politice, contestații depuse în afara perioadei electorale; - nu este clar cine poate depune contestații după ziua alegerilor, și dacă calitatea de concurent electoral și de alegător se păstrează până la confirmarea/ infirmarea legalității alegerilor, pentru a asigura faptul că contestația nu va fi declarată inadmisibilă după ziua alegerilor; - nu este clar dacă persoanele cărora li s-a refuzat înregistrarea, confirmarea, acreditarea pot depune contestații, prin prisma acestei norme. De exemplu, candidații cărora li s-a refuzat înregistrarea nu dispun nici de calitatea de pretendent la funcție electivă nici nu au obținut calitatea de concurent electoral, însă aceștia ar trebui să aibă dreptul să depună cel puțin contestație împotriva refuzului înregistrării lor. <p>Totodată, considerăm necesară excluderea de la alin. (1) a textului “<i>care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral</i>”, deoarece orice încălcare a prevederilor legale în materie electorală afectează sau încalcă dreptul de a alege și a fi ales, și nu este necesară verificarea acestei condiții.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Evidențiem că potrivit art. 69 alin. (4) Cod electoral, reprezentanții cu drept de vot consultativ pot reprezenta interesele concurentului electoral în litigiile cu caracter electoral, inclusiv să depună contestații. Astfel norma prevăzută la alin. (2) urmează a fi completată, astfel încât reprezentanții cu drept de vot consultativ a concurenților electorali să se regăsească în lista subiecților împuterniciți, prin</p>
--	--	---	---

			de desemnarea și înregistrarea acestora de organele electorale.
<p>Articolul 72. Depunerea contestațiilor</p> <p>(1) Acțiunile/inacțiunile și hotărârile organelor electorale pot fi contestate la organul electoral ierarhic superior, iar acțiunile/inacțiunile concurenților electorali – direct în instanța de judecată, în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii/identificării inacțiunii sau adoptării hotărârii. Termenul de depunere se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.</p> <p>(2) În cazul alegerilor locale, hotărârile consiliilor electorale asupra contestațiilor ce vizează acțiunile/inacțiunile concurenților electorali pot fi atacate în instanța de judecată în a cărei rază teritorială se află consiliul respectiv.</p> <p>(3) Contestațiile privind acțiunile și hotărârile Comisiei Electorale Centrale și ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii sau adoptării hotărârii.</p> <p>(4) Contestația concurentului electoral nu poate fi depusă de către membrul organului electoral respectiv, dar poate fi depusă de reprezentantul concurentului electoral în organul electoral respectiv sau de o persoană împuternicită de concurentul electoral prin procură.</p> <p>(5) În cazul în care examinarea nu ține de competența organului electoral respectiv, contestația, precum și materialele anexate la ea urmează a fi transmise spre examinare conform competenței, în mod urgent, în cel</p>	<p>Articolul 95. Termenul de depunere a contestațiilor</p> <p>(1) În perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile calendaristice, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.</p> <p>(2) În cazurile prevăzute de prezentul cod sau de alte acte normative, termenul de depunere a contestațiilor nu poate fi mai târziu de ziua alegerilor sau de o altă dată (circumstanță) determinată sau determinabilă.</p> <p>(3) În caz de divergență între reglementările prezentului cod și ale altor acte normative, în partea ce ține de termenele de depunere a contestațiilor în perioada electorală, se vor aplica dispozițiile prezentului cod.</p> <p>(4) Contestațiile care vizează faptele prevăzute la art. 91 alin. (1) lit. d) se depun la organul electoral corespunzător în termen de 3 zile calendaristice de la identificarea încălcărilor, inclusiv după ziua alegerilor, dar până la validarea mandatelor.</p> <p>(5) Contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se depun la Consiliul Audiovizualului în termen de 3 zile calendaristice de la identificarea încălcărilor prin care au fost vătămăte drepturile contestatarului.</p> <p>(6) Cererile de acordare a dreptului la replică și de contestare a refuzului de acordare a dreptului la replică se depun în termenele stabilite la capitolul XII.</p> <p>(7) Cererile de anulare a înregistrării, acreditării sau confirmării subiecților</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Recomandăm fie excluderea normei prevăzute la alin. (2) fie revizuirea acesteia.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (5)</i></p> <p>Recomandăm excluderea de la alin. (5) a textului „prin care au fost vătămăte drepturile contestatarului”</p> <p><i>Privind conținutul alin. (7)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea normei prevăzute la alin. (7)</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Norma prevăzută la alin. (2) nu întrunește condițiile de claritate și precizie a norme legale. În special:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Condiția “în cazurile prevăzute de prezentul cod sau de alte acte normative” este lipsită de claritate și certitudine și este lipsit de necesitate păstrarea acesteia. - Textul “sau de o altă dată (circumstanță) determinată sau determinabilă” la fel este lipsit de claritate și certitudine, iar modul de aplicare a ei nu este previzibilă. <p><i>Privind conținutul alin. (5)</i></p> <p>Considerăm necesară excluderea textului „prin care au fost vătămăte drepturile contestatarului”, deoarece nu adăugă conținut juridic normei, ci doar repetă conținutul altor norme. În același timp, reamintim că în procesul electoral orice încălcare a prevederilor legale în materie electorală afectează sau încalcă dreptul de a alege și a fi ales, și prin urmare nu este necesară verificarea condiției de vătămare sau nu a drepturilor contestatarului.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (7)</i></p> <p>Conținutul acestui aliniat nu întrunește condițiile de claritate și precizie a normei, în special cu referință la următoarele aspecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nu este clar dacă cererile la care se face referință sunt depuse de subiecții care au solicitat înregistrarea, acreditarea sau confirmarea acestora, sau sunt depuse ca solicitare de aplicare a sancțiunii pentru încălcarea unor prevederi ale Codului

<p>mult 2 zile calendaristice de la data recepționării.</p>	<p>electorali se depun la organul electoral competent cel târziu cu 5 zile înainte de ziua alegerilor. Cererile depuse după acest termen se examinează concomitent cu totalizarea și confirmarea rezultatelor alegerilor.</p> <p>(8) Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești, se efectuează în același termen stabilit la alin. (1).</p> <p>(9) După ziua alegerilor sau referendumurilor, contestațiile pot fi depuse în termen de 3 zile calendaristice din ziua votării, însă nu mai târziu de data:</p> <p>a) adoptării hotărârilor de către organele electorale cu privire la aprobarea proceselor-verbale de totalizare a rezultatelor alegerilor și referendumurilor locale și/sau validarea mandatelor aleșilor locali;</p> <p>b) confirmării rezultatelor alegerilor parlamentare, prezidențiale sau ale referendumurilor republicane, precum și validării mandatelor candidaților aleși de către Curtea Constituțională.</p> <p>(10) Cererile privind renumărarea voturilor pot fi depuse în termen de 3 zile calendaristice de la aducerea la cunoștința publică a rezultatelor preliminare ale votării. Comisia Electorală Centrală, după caz, Curtea Constituțională dispune renumărarea voturilor dacă încălcările arătate în cerere sunt de natură să influențeze rezultatele votării și, respectiv, distribuirea mandatelor. Se califică întemeiate cererile privind renumărarea voturilor în cazul stabilirii unei diferențe de până la 10% între voturile valabil exprimate pentru concurenții electorali sau între voturile date la referendum, precum și în</p>		<p>electoral. În cazul primei situații, nu există nici un element de contradictorialitate, și corespunzător norma nu ar trebui să se regăsească la acest compartiment.</p> <p>În cazul celei de-a doua situație, solicitarea respectivă nu ar putea fi depusă separat de solicitarea privind constatarea unor încălcări (de ex. utilizarea mijloacelor financiare nedeclarate), iar din norma expusă în proiect aceasta nu poate fi înțeles. În acest caz, norma ar urma să fie completată în mod corespunzător sau să fie reamplasată în conținutul unui articol ce reglementează aplicarea sancțiunilor sau modul de aplicare a sancțiunilor.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sancțiunea de anulare a înregistrării concurentului electoral poate fi aplicată în cazul în care au existat vicii în procesul de înregistrare (de ex. au fost prezentate acte false) sau în cazul în care concurentul electoral nu mai întrunește condițiile prevăzute de legislație după modificările efectuate (de ex. modificarea listei de candidați în alegerile locale sau parlamentare, cota minimă de reprezentare a scăzut sub 40%). Amintim că în Documentul de politici elaborat de Promo-LEX în 2021, s-a evidențiat că pentru încălcările prevăzute de art. 75, alin. (5) Cod electoral efectuate de către concurenții electorali ar fi oportună redenumirea sancțiunii de anulare a înregistrării concurentului electoral în sancțiunea de excludere sau descalificare din scrutin. - Totodată, în raport cu anularea acreditării sau confirmării subiecților electorali, această contestație ar putea fi depusă și respectiv sancțiune - aplicată și cu mai puțin timp înainte de ziua alegerilor decât cu 5 zile, în special dacă se aduce atingere procesului de
---	---	--	--

	<p>cazul în care datele înscrise sau rectificările efectuate în procesele-verbale de numărare a voturilor pun la îndoială conformitatea și veridicitatea acestora.</p> <p>(11) Depunerea contestațiilor nu suspendă executarea actelor emise de organele electorale sau de alte autorități competente, dacă actele normative în domeniul electoral nu prevăd altfel sau autoritatea, după caz, instanța de judecată nu a dispus suspendarea executării actelor contestate în condițiile Codului administrativ.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (9)</i></p> <p>Recomandăm stabilirea expresă în cadrul normei de la alin. (9) a necesității sau nu de respectare a procedurii prealabile pentru contestațiile depuse după ziua alegerilor și a locului depunerii acestora.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (10)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea normei stabilite la alin. (10).</p>	<p>organizare a alegerilor, care se intensifică în ultimele zile.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (9)</i></p> <p>Din conținutul normei respective nu este clar dacă în privința contestațiilor înaintate după ziua alegerilor este necesară respectarea procedurii prealabile dar și care este locul depunerii respectivelor contestații.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (10)</i></p> <p>În legătură cu norma propusă, evidențiem că nu este clar dacă condițiile din primul și al doilea enunț, privind întrunirea diferenței de maxim 10% și a condiției privind influențarea rezultatelor votării și distribuirea mandatelor sunt cumulative și alternative. Considerăm că acest aspect necesită a fi elucidat pentru a evita interpretările duale. În același timp, recomandăm examinarea oportunității includerii opțiunii de admitere a cererii și corespunzător de renumărare a voturilor, în cazul în care costurile de renumărare a buletinelor de vot sunt suportate de concurentul electoral care o solicită, iar diferența între voturile valabil exprimate ale concurenților electorali sau între opțiunile supuse la referendum depășesc 10%.</p>
	<p>Articolul 96. Sarcina probațiunii</p> <p>(1) Fiecare contestatar probează faptele pe care își întemeiază pretențiile formulate și este responsabil de veridicitatea și calitatea probelor prezentate.</p> <p>(2) Obligația de a confirma respectarea termenului de depunere a contestației în condițiile art. 95 revine contestatarului.</p>	<p>Recomandăm completarea articolului 96 cu un nou alineat care să prevadă obligația organului electoral să verifice existența bănuielii rezonabile privind încălcarea invocată și după caz să solicite identificarea și administrarea probelor de la alți subiecți sau de la alte organe competente.</p>	<p>Evidențiem că în cele 6 cazuri de anulare a înregistrării concurenților electorali în scrutinele anterioare, majoritatea probelor au fost administrate cu concursul poliției. Astfel, imposibilitatea administrării probelor este dată și de tipul încălcării, iar aceasta nu trebuie să devină un temei de inadmisibilitate a contestației.</p>

	<p>Articolul 97. Regimul juridic al competenței autorităților publice în examinarea contestațiilor</p> <p>(1) La depunerea contestației se va ține cont de competența și atribuțiile autorităților publice în materie de examinare a contestațiilor, de tipul scrutinului, de pretinsele încălcări și locul unde acestea au fost săvârșite, precum și de cerințele care se înaintează.</p> <p>(2) Pornind de la prevederile prezentului cod și ale altor acte normative conexe, competența de examinare a contestațiilor revine:</p> <p>1) consiliilor electorale de circumscripție în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol. Consiliile electorale au competența de a examina și:</p> <p>a) cererile de anulare în cazul subiecților electorali înregistrați, acreditați sau confirmați de către consiliul electoral respectiv;</p> <p>b) contestațiile împotriva hotărârilor birourilor electorale de aprobare a procesului-verbal privind rezultatele numărării voturilor și/sau raportului asupra activității acestora în perioada electorală;</p> <p>c) contestațiile împotriva hotărârilor consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi de aprobare a procesului-verbal privind totalizarea rezultatelor votării și/sau raportului asupra activității acestora în perioada electorală, precum și celor cu privire la declararea candidaților aleși, atribuirea și validarea mandatelor aleșilor locali, confirmarea listelor candidaților supleanți în alegerile locale.</p> <p>2) Comisiei Electorale Centrale în cazul contestațiilor depuse în condițiile</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Recomandăm excluderea de la alin. (2) a textului „Pornind de la prevederile prezentului cod și ale altor acte normative conexe”.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2) sbpct. 2) și 3)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea normelor prevăzute la alin. (2) sbpct. 2) și 3), prin excluderea textului irelevant, și anume „în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol”.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2) sbpct. 2) lit. c), și lit. d)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea normelor prevăzute la alin. (2), sbpct. 2), lit. c) și d), prin specificarea expresă a hotărârilor căror organe electorale pot fi contestate la CEC</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Considerăm că textul „Pornind de la prevederile prezentului cod și ale altor acte normative conexe” nu este caracteristic unei norme juridice care trebuie să reglementeze în mod clar și concis situația juridică.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2) sbpct. 2) și 3)</i></p> <p>Considerăm că mențiunea „în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol” nu aduce claritate, deoarece și contestațiile depuse la BESV, CECE sau CEC, sunt depuse în condițiile acestui capitol.</p> <p>Totodată, în sensul lit. c) care face referință la contestațiile împotriva hotărârilor CECE I, considerăm că la sbpct. 1) urmează a fi menționat nivelul consiliilor electorale de circumscripție.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2) sbpct. 2) lit. c), și lit. d)</i></p> <p>Evidențiem că sbpct (1) lit. c) prevede că contestațiile împotriva hotărârilor consiliilor electorale de circumscripție de nivelul întâi de aprobare a procesului-verbal privind totalizarea rezultatelor votării și/sau raportului asupra activității acestora în perioada electorală precum și celor cu privire la declararea candidaților aleși, atribuirea și validarea mandatelor aleșilor locali, confirmarea listelor candidaților supleanți în alegerile locale se soluționează de CECE de nivelul I. Astfel, ar fi oportun ca și în cazul soluționării de către CEC a contestațiilor, să fie expres menționat nivelul organelor electorale a căror hotărâri se contestă în mod corespunzător..</p>
--	--	--	---

	<p>prezentului capitol. Comisia Electorală Centrală examinează și:</p> <p>a) cererile de anulare în cazul subiecților electorali înregistrați, acreditați sau confirmați de către comisie;</p> <p>b) cererile privind renumărarea voturilor în cazul dezacordului cu rezultatele preliminare ale votării la alegerile și referendumurile locale;</p> <p>c) contestațiile împotriva hotărârilor organelor electorale cu privire la totalizarea rezultatelor votării și/sau privind aprobarea raportului asupra activității acestora în perioada electorală;</p> <p>d) contestațiile împotriva hotărârilor cu privire la declararea candidaților aleși, atribuirea și validarea mandatelor aleșilor locali, confirmarea listelor candidaților supleanți în alegerile locale;</p> <p>e) contestațiile împotriva reflectării sau difuzării de informații false plasate de către subiecții electorali în presa scrisă sau în spațiul on-line.</p> <p>(...)</p> <p>(4) După dizolvarea birourilor electorale, după caz, consiliilor electorale de circumscripție, acestea sunt substituite de Comisia Electorală Centrală în cadrul procedurilor de examinare a contestațiilor și litigiilor electorale.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea normei de la alin. (4) prin specificarea nivelului consiliilor electorale dizolvate (CECE I) și înlocuirea sintagmei “Comisia Electorală Centrală” cu sintagma “consiliile electorale de circumscripție de nivel II corespunzătoare”.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>Nu este clar de ce după dizolvarea BESV și CECE, acestea sunt substituite de CEC, în condițiile în care se propune permanentizarea CECE II.</p>
<p>Articolul 73. Examinarea contestațiilor</p> <p>(1) Contestațiile privind acțiunile și hotărârile Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor.</p> <p>(2) Contestațiile privind acțiunile și hotărârile consiliilor electorale de circumscripție și ale birourilor secțiilor de</p>	<p>Articolul 100. Termenul de examinare a contestațiilor</p> <p>(1) În perioada electorală, autoritățile competente examinează contestațiile în termen de 3 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. La examinarea litigiilor electorale, instanțele judecătorești aplică același termen, inclusiv în cadrul procedurilor de exercitare a căilor de atac.</p>		

<p>votare se examinează în termen de 3 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. Contestațiile privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali se examinează în termen de 5 zile calendaristice de la depunere, dar nu mai târziu de ziua alegerilor. La examinarea contestațiilor și litigiilor, organele electorale/instanțele de judecată vor acorda prioritate celor care se referă la înregistrarea concurenților electorali și la corectitudinea întocmirii listelor electorale.</p> <p>(3) Contestațiile privind reflectarea campaniei electorale de către radiodifuzori aflați sub jurisdicția Republicii Moldova se examinează de către Consiliul Coordonator al Audiovizualului în termen de 5 zile calendaristice de la depunerea contestației, dar nu mai târziu de ziua alegerilor.</p> <p>(4) Contestațiile depuse la instanțele de judecată în ziua alegerilor se examinează în aceeași zi, iar contestațiile împotriva hotărârii organului electoral cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor și atribuirea mandatelor se examinează de către instanța de judecată concomitent cu confirmarea legalității și validarea mandatelor.</p> <p>(5) Programul instanțelor de judecată se organizează în așa fel încât contestațiile să poată fi depuse și examinate fără întârziere.</p> <p>(6) Concurenții electorali își pot apăra interesele în instanța de judecată la examinarea contestațiilor ce vizează acțiunile/inacțiunile și hotărârile organelor electorale și acțiunile/inacțiunile concurenților electorali prin reprezentantul său desemnat în conformitate cu art. 15 alin. (1).</p> <p>(7) Contestațiile depuse la instanțele de judecată se examinează în conformitate cu</p>	<p>(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), termenul de examinare nu poate fi mai târziu de:</p> <p>a) termenul-limită stabilit pentru înregistrarea, acreditarea sau confirmarea subiecților respectivi de către organele electorale;</p> <p>b) 3 zile până la ziua votării în cazul cererilor de anulare a înregistrării, acreditării sau confirmării subiecților electorali, după caz, concomitent cu totalizarea și confirmarea rezultatelor alegerilor;</p> <p>c) sau concomitent cu examinarea rezultatelor alegerilor, contestațiile privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali, precum și altor subiecți electorali;</p> <p>(3) Examinarea contestațiilor privind finanțarea activității partidelor politice nu se supune termenelor de prescripție prevăzute de prezentul capitol. La examinarea contestațiilor privind finanțarea activității partidelor politice se vor aplica reglementările prezentului cod și ale Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, precum și dispozițiile regulamentului privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(4) Contestațiile depuse în ziua alegerilor se examinează în aceeași zi, cu excepțiile stabilite de prezentul capitol, iar cele depuse după încheierea votării se examinează concomitent cu procedura de totalizare și confirmare a rezultatelor referendumurilor și alegerilor, inclusiv validarea mandatelor candidaților aleși.</p> <p>(5) Cererile privind renumărarea voturilor în cazul dezacordului cu</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea normei incluse la alin. (4) în partea depunerii contestațiilor după încheierea votării.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>Reiterăm că contestațiile depuse după ziua alegerilor pot viza atât finanțarea campaniei electorale, luând în considerare raportul privind finanțarea campaniei electorale pe care trebuie să-l depună concurenții electorali după ziua alegerilor, cât și alte încălcări despre care s-a aflat după ziua alegerilor. În acest sens, pornind de la competența diferitor organe de soluționare a contestațiilor, dar și luând în considerare faptul că este necesară asigurarea dreptului la un recurs efectiv prin contestarea deciziilor organelor electorale inclusiv în instanțele de judecată, considerăm că este imposibilă examinarea contestațiilor depuse după încheierea votării, concomitent cu procedura de totalizare și confirmare a rezultatelor referendumurilor și alegerilor.</p> <p>Atragem atenția că normele care se referă la depunerea contestațiilor după ziua alegerilor trebuie să fie congruente- art. 91 alin. (9), art. 95 alin. (4), art. 95 alin. (9), art. 100 alin. (1), art. 100 alin. (4), art. 100 alin. (6).</p>
--	--	---	--

<p>prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ.</p>	<p>rezultatele preliminare ale votării se examinează în termen 3 zile calendaristice de la depunere. Dacă se dispune efectuarea procedurii de renumărare a voturilor, aceasta se organizează în termen de 5 zile calendaristice în condițiile stabilite de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(6) În cazul contestațiilor depuse între cele două tururi de scrutin, acestea se examinează în termen de 3 zile calendaristice de la depunere, după caz, concomitent cu procedura de totalizare și confirmare a rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor candidaților aleși după organizarea turului doi de scrutin.</p> <p>(7) La examinarea contestațiilor și litigiilor electorale, autoritățile competente vor acorda prioritate celor care se referă la înregistrarea, acreditarea sau confirmarea subiecților electorali, precum și celor care vizează refuzul sau anularea înregistrării, acreditării sau confirmării acestora, inclusiv celor care se referă la corectitudinea întocmirii listelor electorale, precum și la exercitarea dreptului la vot.</p> <p>(8) Consiliile electorale de circumscripție și, respectiv, Curtea Constituțională confirmă rezultatele alegerilor și validează mandatele candidaților aleși, precum și confirmă listele candidaților supleanți, doar după soluționarea definitivă a contestațiilor.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (5)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea sau completarea normei incluse la alin. (5), prin reglementarea situației de depunere a cererii de renumărare a voturilor între două tururi de scrutin.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (6)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea alin. (6) în partea soluționării contestațiilor concomitent cu procedura de totalizare și confirmare a rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor consilierilor aleși.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (8)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea alin. (8), prin înlocuirea textului “consiliile</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (5)</i></p> <p>Norma de la alin. (5) prevede termenele de examinare a cererii de renumărare a voturilor (3 zile) și de desfășurare a renumărării voturilor (5 zile). În condițiile în care cel de-al doilea tur de scrutin urmează să se desfășoare în termen de 14 zile, iar campania pentru cel de-al doilea tur începe cu 10 zile înainte de ziua alegerilor, considerăm că concurenții electorali ar putea fi puși în condiții inegale, dacă se depune cerere și se efectuează renumărarea votului. Astfel concurenților le-ar rămâne doar 5 zile pentru campania electorală.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (6)</i></p> <p>Evidențiem că în urma scrutinului prezidențial din 2016, Curtea Constituțională a menționat că toate contestațiile privind încălcările electorale urmează a fi soluționate exclusiv de către instanțele de judecată, acestea nefiind de competența Curții Constituționale. Astfel considerăm că prevederea propusă de autori de examinare a contestațiilor concomitent cu procedura de confirmare a rezultatelor alegerilor este contrară recomandărilor Înaltei Curți.</p> <p>Totodată, pornind de la competența diferitor organe de soluționare a contestațiilor (competența CEC de soluționare a contestațiilor privind finanțarea campaniei), dar și luând în considerare faptul că este necesară asigurarea dreptului la un recurs efectiv prin contestarea deciziilor organelor electorale inclusiv în instanțele de judecată, considerăm că este imposibilă examinarea contestațiilor depuse după încheierea votării, concomitent cu procedura de totalizare și confirmare a rezultatelor referendumurilor și alegerilor.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (8)</i></p>
--	--	---	--

		electorale de circumscripție” cu “instanțele de judecată”.	<p>Considerăm neîntemeiată inițiativa de acordare a competenței de confirmare a rezultatelor alegerilor și validarea a mandatelor candidaților aleși consiliilor electorale de circumscripție din următoarele considerente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organele electorale care au organizat și desfășurat alegerile vor avea tendința să confirme legalitatea rezultatelor alegerilor, acestea nefiind în stare de exemplu să constate încălcarea gravă a procedurilor electorale de către funcționarii electorali, or se atestă un conflict evident de competență. - Organele electorale deși au în componența sa o persoană desemnată de judecătorii în componența lor, iau decizii în mod colegial, mai puțin fiind competenți să examineze în ce mod încălcările sesizate, constatate au fost în măsură să influențeze rezultatele alegerilor. Astfel, o confirmare sau infirmare a legalității alegerilor ar fi mai degrabă o decizie politică a consiliilor electorale de circumscripție decât una juridică. - În timp ce pentru alegerile prezidențiale și parlamentare, Curtea Constituțională confirmă legalitatea alegerilor, ar fi lipsit de echilibru procesul electoral când în cazul alegerilor locale, consiliul electoral de circumscripție să confirme legalitatea alegerilor și să valideze mandatele. <p>Astfel, optăm pentru păstrarea competenței instanțelor de judecată de confirmare a legalității alegerilor și referendumurile locale.</p>
<p>Articolul 74. Hotărârile instanțelor de judecată cu privire la contestații</p> <p>(1) Instanța de judecată adoptă și pronunță hotărârea în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ.</p> <p>(2) Instanța de judecată, examinând materialele cu privire la confirmarea legalității alegerilor și validarea</p>	<p>Articolul 101. Soluționarea contestațiilor</p> <p>(1) Hotărârea pe marginea contestațiilor se adoptă cu votul majorității absolute a membrilor organului electoral și în conformitate cu procedura descrisă în regulamentele de activitate ale acestor organe.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm excluderea sau revizuirea textului “în conformitate cu procedura descrisă în regulamentele de activitate ale acestor organe”.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Organele electorale nu pot să-și instituie proceduri diferite în regulamentele sale, or contestațiile trebuie să fie soluționate uniform, indiferent de nivelul organului electoral. Mai mult, hotărârea pe marginea contestației ar urma, mai degrabă, să fie adoptată conform Regulamentului privind soluționarea contestațiilor electorale, însă aceasta</p>

<p>mandatelor, adoptă o hotărîre prin care confirmă legalitatea alegerilor din circumscripția electorală respectivă, validează mandatele consilierilor și primarilor aleși, precum și lista candidaților supleanți.</p> <p>(3) În cazul în care instanța de judecată a stabilit legalitatea alegerilor, însă în procesele-verbale au fost depistate greșeli de calcul, instanța, din oficiu sau la cererea părților procesului judiciar, anulează, integral sau în parte, procesul-verbal și exclude concurentul electoral care a obținut un număr mai mic de voturi valabil exprimate, înlocuindu-l cu alt concurent electoral care a obținut un număr mai mare de voturi valabil exprimate în șirul descrescător.</p> <p>(4) Instanța de judecată nu confirmă rezultatele alegerilor locale în circumscripția respectivă în cazul constatării unor încălcări comise în timpul alegerilor sau la totalizarea rezultatelor dacă aceste încălcări au influențat rezultatele alegerilor.</p> <p>(5) Hotărîrea instanței de judecată este definitivă și executorie din momentul pronunțării.</p> <p>(6) Împotriva hotărîrii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel – un recurs în termen de o zi de la pronunțare.</p> <p>(7) Apelul și recursul se examinează în termen de 3 zile de la primirea dosarului în cauză.</p>	<p>(2) Organul electoral, după examinarea contestației, este în drept să adopte următoarele soluții:</p> <p>a) să declare inadmisibilă contestația;</p> <p>b) să admită integral sau parțial contestația;</p> <p>c) să respingă contestația ca fiind neîntemeiată;</p> <p>d) să constate încălcările prevederilor cadrului normativ electoral și/sau să oblige părțile să înlăture încălcările stabilite;</p> <p>e) să aplice sau să solicite aplicarea sancțiunilor pentru încălcările constatate.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2) lit d) și e)</i></p> <p>Recomandăm excluderea de la alin. (2) a lit. d) și e)</p>	<p>nu neapărat să se regăsească în mod repetat în prevederile Codului electoral.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (2) lit d) și e)</i></p> <p>Soluțiile propuse la alin. (2 lit. d) și e) se încadrează în admiterea integrală sau parțială a contestației, iar ca rezultat- se constată încălcarea și după caz, se aplică sancțiunea.</p> <p>Considerăm că enumerarea opțiunilor care pot fi aplicate, după caz, alternativ sau în mod complementar, nu aduc claritate și certitudine normei.</p> <p>În mod alternativ, lit d) și e) pot fi formulate într-un aliniat separat, care să lege aceste soluții de admiterea integrală sau parțială a contestației.</p>
<p>Articolul 75. Răspunderea juridică</p> <p>(1) Persoanele fizice și juridice care încalcă prevederile legislației electorale, împiedică exercitarea liberă a drepturilor</p>	<p>Articolul 102. Răspunderea juridică</p> <p>(1) Persoanele fizice și juridice, grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum, precum și alți</p>		

<p>electorale ale cetățenilor, împiedică activitatea organelor electorale, poartă răspundere în conformitate cu legislația în vigoare.</p> <p>(2) Pentru încălcarea legislației electorale, Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție poate aplica grupului de inițiativă sau concurenților electorali următoarele sancțiuni:</p> <p>a) avertisment;</p> <p>b) anularea înregistrării grupului de inițiativă;</p> <p>c) intentarea procesului contravențional conform legislației;</p> <p>d) lipsirea de alocații de la bugetul de stat, ca sancțiune de bază sau complementară;</p> <p>e) solicitarea anulării înregistrării concurentului electoral.</p> <p>(3) Avertismentul se aplică prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale în cazul oricărui alegeri, precum și prin hotărâre a consiliului electoral de circumscripție – în cazul alegerilor locale.</p> <p>(4) În cazul aplicării repetate a sancțiunii sub formă de avertisment în cursul unei perioade electorale pentru încălcări privind finanțarea campaniei electorale, Comisia Electorală Centrală aplică partidelor politice înregistrate în calitate de concurenți electorali sancțiunea complementară privind lipsirea de alocații de la bugetul de stat pentru o perioadă de la 6 luni pînă la un an.</p> <p>(5) Anularea înregistrării se aplică la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, iar în cazul alegerilor locale – și la solicitarea consiliului electoral de circumscripție, prin hotărâre judecătorească definitivă care constată:</p>	<p>subiecți implicați în procesul electoral, care încalcă prevederile actelor normative în domeniul electoral, împiedică exercitarea liberă a drepturilor electorale, împiedică activitatea organelor electorale poartă răspundere în conformitate cu legislația.</p> <p>(2) Pentru încălcarea actelor normative în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală, după caz, consiliul electoral de circumscripție, din oficiu sau în temeiul cererii formulate de o altă autoritate competentă ori la cererea contestatarilor, poate aplica sau solicita aplicarea următoarelor sancțiuni de bază sau complementare:</p> <p>a) avertismentul;</p> <p>b) privarea de timpii de antenă gratuit și/sau contra plată, pentru o perioadă de 24 până la 48 de ore, care poate fi aplicată doar după ce a fost dată sancțiunea sub formă de avertisment;</p> <p>c) lipsirea de alocații de la bugetul de stat;</p> <p>d) sancțiunea contravențională în temeiul Codului contravențional;</p> <p>e) anularea înregistrării, acreditării sau confirmării subiecților electorali;</p> <p>f) solicitarea radierii din oficiu a partidelor politice.</p> <p>(3) Sancțiunea sub formă de avertisment poate fi aplicată prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale pentru încălcarea actelor normative în domeniul electoral, altele decât cele stabilite la alin. (5), în cazul oricărui alegeri, precum și prin hotărâre a consiliului electoral de circumscripție – în cazul alegerilor și referendumurilor locale.</p> <p>(4) Comisia Electorală Centrală aplică partidelor politice înregistrate în calitate de concurenți electorali sancțiunea complementară privind lipsirea de alocații de la bugetul de stat pentru o perioadă de la</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (3)</i></p> <p>Recomandăm redactarea alin. (3) în partea “încălcarea actelor normative în domeniul electoral, altele decât cele stabilite la alin. (5)”</p> <p><i>Privind conținutul alin.(5)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea alin. (5) prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - înlocuirea textului “Anularea înregistrării (confirmării)” cu textul „excluderea din scrutinul electoral”. - completarea temeiurilor de anulare a înregistrării subiectului electoral cu încălcarea de utilizare a resurselor administrative. 	<p><i>Privind conținutul alin. (3)</i></p> <p>Considerăm că norma nu este formulată în mod clar și cert, or la alin. (5) nu este stabilită încălcarea unor anumite acte normative, ci tipuri de încălcări. Corespunzător, considerăm că norma de la alin. (3) urmează a fi redactată.</p> <p><i>Privind conținutul alin.(5)</i></p> <p>Sancțiunea de anulare a înregistrării concurentului electoral poate fi aplicată în cazul în care au existat vicii în procesul de înregistrare (de ex. au fost prezentate acte false) sau în cazul în care concurentul electoral nu mai întrunește condițiile prevăzute de legislație după modificările efectuate (de ex. modificarea listei de candidați în alegerile locale sau parlamentare, cota minimă de reprezentare a scăzut sub 40%). Amintim că în Documentul de politici elaborat de Promo-LEX în 2021, s-a evidențiat că prevederile Codului civil al Republicii Moldova reglementează nulitatea ca o sancțiune civilă, îndreptată împotriva efectelor actului juridic civil, care este încheiat cu</p>
--	---	--	---

<p>a) folosirea de către concurentul electoral a fondurilor financiare și materiale nedeclarate sau depășirea cheltuielilor peste plafonul mijloacelor din fondul electoral;</p> <p>b) utilizarea de către concurentul electoral a mijloacelor financiare din străinătate;</p> <p>c) nesuspendarea din funcție de către candidatul care are această obligație. În acest caz se anulează înregistrarea candidatului independent sau se exclude din lista concurentului electoral candidatul respectiv;</p> <p>d) încălcarea de către concurentul electoral a prevederilor art. 52 alin. (3).</p> <p>(6) În cazurile prevăzute la alin.(5), Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție adresează o cerere de anulare a înregistrării concurentului electoral, prin adoptarea unei hotărâri în acest sens, Curții de Apel Chișinău, în cazul alegerilor parlamentare și prezidențiale, sau instanței de judecată în a cărei rază teritorială se află consiliul electoral respectiv, în cazul alegerilor locale generale sau al alegerilor locale noi. Instanța de judecată va examina cererea și va emite o hotărâre asupra acesteia în decursul a 5 zile, dar nu mai târziu de ziua anterioară alegerilor.</p>	<p>2 luni până la un an, doar în cazul aplicării repetate a sancțiunii sub formă de avertisment, în cursul unei perioade electorale, pentru încălcări privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și/sau a campaniei electorale.</p> <p>(5) Anularea înregistrării se aplică prin hotărâre a organului electoral care a înregistrat subiectul electoral în cazul în care se constată:</p> <p>a) folosirea fondurilor financiare și materiale nedeclarate, mai mult de 1 la sută raportat la plafonul mijloacelor ce pot fi transferate în contul fond electoral sau cel destinat grupului de inițiativă;</p> <p>b) depășirea cheltuielilor peste plafonul mijloacelor din fondul electoral sau cel destinat grupului de inițiativă;</p> <p>c) utilizarea mijloacelor financiare din străinătate, cu excepția donațiilor din partea cetățenilor Republicii Moldova cu venituri obținute în afara țării;</p> <p>d) nesuspendarea din funcție de către candidatul care are această obligație. În acest caz se anulează înregistrarea concurentului electoral, candidatului independent sau se exclude din lista concurentului electoral candidatul respectiv;</p> <p>(6) În cazul încălcării prevederilor prezentului cod și ale altor acte normative în domeniul electoral de către funcționarii electorali, Comisia Electorală Centrală, după caz, consiliul electoral de circumscripție poate să le aplice, în temeiul hotărârii, următoarele sancțiuni:</p> <p>a) avertismentul;</p> <p>b) revocarea din componența organelor electorale și aparatelor de lucru ale acestora;</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (5) lit. a)</i></p> <p>Recomandăm fie includerea în Dispoziții finale și tranzitorii a mențiunii potrivit căreia, lit. a) de la alin. (5), art. 102, urmează să fie aplicat după aprobarea de către CEC a actelor normative privind modul și criteriile de evaluare a fondurilor financiare și materiale nedeclarate.</p> <p>În mod alternativ, după alin. (5) se propune includerea unei norme potrivit căreia Constatarea încălcării prevăzută la alin. (5) lit. a) are loc potrivit Regulamentului aprobat de CEC privind modul și criteriile de</p>	<p>nerespectarea condițiilor de valabilitate. Prin anularea unui act juridic se consideră, cu efect retroactiv, că acesta nu a produs niciun efect juridic din momentul încheierii. Aplicând prevederile legislației civile în materie de nulitate pentru prevederile electorale, constatăm că anularea înregistrării concurentului electoral poate constitui sancțiune împotriva efectelor înregistrării, care a fost efectuată cu încălcarea normelor electorale. Prin urmare, pentru încălcările prevăzute de art. 75, alin. (5) Cod electoral efectuate de către concurenții electorali ar fi oportună redenumirea sancțiunii de anulare a înregistrării concurentului electoral în sancțiunea de excludere sau descalificare din scrutin.</p> <p>Totodată, propunem completarea temeiurilor de anulare a înregistrării subiectului electoral cu încălcarea de utilizare a resurselor administrative. Evidențiem că în scrutinele anterioare MO Promo-LEX a constatat numeroase cazuri de utilizare a resurselor administrative, iar acestea sunt în măsură să influențeze rezultatele alegerilor, iar intervenția autorităților pentru prevenirea punerii în condiții inegale a concurenților electorali este mai mult decât necesară în acest caz.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (5) lit. a)</i></p> <p>În contextul normei propuse la lit. a), atragem atenția că la momentul actual nu există un regulament sau o metodologie făcută public, care să descrie modul și criteriile de evaluare a fondurilor financiare și materiale nedeclarate de către Comisia Electorală Centrală. Astfel considerăm că această procedură urmează să fie reglementat în mod cert, iar aprobarea acesteia să fie efectuată într-un mod transparent cu respectarea etapelor procesului decizional. Altfel, în lipsa condițiilor clare, aplicarea lit. a) va conduce la numeroase litigii electorale, care pot</p>
---	--	--	---

	<p>c) excluderea din Registrul funcționarilor electorali;</p> <p>d) privarea de dreptul de a desfășura orice activitate în cadrul organelor electorale pentru un termen de la un an până la 4 ani.</p> <p>(7) Pentru încălcarea actelor normative privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media, Consiliul Audiovizualului poate aplica sancțiunile stabilite de Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova.</p> <p>(8) În cazul încălcării de către observator a cadrului normativ electoral, organul electoral care a acreditat observatorul este în drept să îi anuleze acreditarea prin adoptarea unei hotărâri. În sensul prezentului articol, se califică drept încălcare orice acțiune de agitație electorală pentru sau împotriva unui partid politic sau concurent electoral, grup de inițiativă, participant la referendum, opțiunilor pe marginea întrebărilor supuse referendumului sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și nerespectarea obligațiilor ce îi revin observatorului.</p> <p>(9) Comisia Electorală Centrală poate solicita Agenției Servicii Publice radierea din oficiu a partidelor politice în condițiile Legii nr. 294/2007 privind partidele politice.</p>	<p>evaluare a fondurilor financiare și materiale nedeclarate.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (6) lit. d)</i></p> <p>Recomandăm revizuirea alin. (6) lit. d), prin excluderea acesteia, sau detalierea normei.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (8)</i></p> <p>Recomandăm excluderea textului “ orice acțiune de agitație electorală pentru sau împotriva unui partid politic sau concurent electoral, grup de inițiativă, participant la referendum, opțiunilor pe marginea întrebărilor supuse referendumului sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului, precum și”</p>	<p>tergiversa procesul electoral dar și poate duce în eroare alegătorii.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (6) lit. d)</i></p> <p>Considerăm că această sancțiune fie urmează a fi exclusă fie sunt necesare precizările privind tipul încălcărilor pentru care se poate aplica această sancțiune, în ce procedură se va examina încălcările efectuate de funcționarii electorali, modul de înștiințare a subiectului care a desemnat funcționarul respectiv etc. Evidențiem că sancțiunea este una gravă, cu efecte asupra campaniilor electorale viitoare, prin urmare sunt necesare măsuri specifice, incluse în Codul electoral, pentru evitarea abuzurilor în aplicarea acestei sancțiuni.</p> <p><i>Privind conținutul alin. (8)</i></p> <p>Considerăm că această prevedere urmează a fi revizuită în partea în care stabilește drept încălcare orice acțiune de agitație electorală pentru sau împotriva unui partid politic (...) sau încercarea de a influența opțiunea alegătorului. Prin urmare considerăm că în cazul unei interpretări extensive a normei, acțiunile de prezentare a constatărilor MO Promo-LEX ar putea fi calificate drept încercare de influențare a opțiunii alegătorului, și astfel ar putea fi restricționate în mod neîntemeiat activitatea observatorilor.</p> <p>Evidențiem că MO Promo-LEX în scrutinele anterioare a prezentat constatările sale privind desfășurarea campaniei electorale, tratate prin prisma cadrului legal, însă fără a favoriza sau defavoriza vreun concurent electoral. În același timp, constatările prezentate în mod echidistant ar fi putut contribui la efectuarea unei alegeri conștiente de către alegător.</p>
--	---	--	--

Capitolul XIV „REFERENDUMUL REPUBLICAN”¹

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 155. Inițierea referendumului republican</p> <p>(1) Referendumul republican poate fi inițiat de:</p> <p>a) un număr de cel puțin 200000 de cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot. În cazul referendumului constituțional, se aplică prevederile art.141 alin.(1) lit.a) din Constituție;</p> <p>b) un număr de cel puțin o treime din deputații în Parlament;</p> <p>c) Președintele Republicii Moldova;</p> <p>d) Guvern.</p> <p>(4) Propunerea privind desfășurarea referendumului trebuie să includă problemele ce urmează să fie supuse referendumului, expuse clar, excluzându-se interpretarea lor ambiguă, precum și scopul desfășurării, data preconizată pentru desfășurarea lui. Nu pot fi supuse referendumului probleme care se exclud reciproc.</p>	<p>Articolul 183. Inițierea referendumului republican</p> <p>(1) Referendumul republican poate fi inițiat de:</p> <p>a) un număr de cel puțin 100000 de cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot. În cazul referendumului constituțional, se aplică prevederile art.141 alin.(1) lit.a) din Constituție;</p> <p>b) un număr de cel puțin o treime din deputații în Parlament;</p> <p>c) Președintele Republicii Moldova;</p> <p>d) Guvern.</p> <p>(4) Propunerea privind desfășurarea referendumului trebuie să includă problemele ce urmează să fie supuse referendumului, expuse clar, excluzându-se interpretarea lor ambiguă, precum și scopul desfășurării, data preconizată pentru desfășurarea lui. Nu pot fi supuse referendumului întrebări de natură diferită și probleme care se exclud reciproc.</p>	<p><i>Cu privire la alin. (1) lit. (a)</i></p> <p>Se recomandă înlocuirea cifrei „100 000” cu „50 000”.</p> <p>Alternativ, recomandăm instituirea unei condiții procentuale – 1.5% (echivalentul a ponderii 50 000 alegători din RSA).</p> <p><i>Cu privire la conținutul alin. (4)</i></p> <p>Recomandăm verificarea prealabilă de către CEC a respectării condițiilor de valabilitate în sens formal și material a propunerilor supuse la referendum, înainte de înregistrarea grupului de inițiativă și colectarea</p>	<p><i>Cu privire la alin. (1) lit. (a)</i></p> <p>Opțiunea 1. Cifra recomandată este 50 000 semnături (cca. 1.5% din alegătorii din RSA). Valoarea respectivă a fost dedusă reieșind din faptul că un candidat independent pentru funcția de deputat trebuie să colecteze minim (în mediu, pentru bărbați fiind de 2000, iar pentru femei - 1000) – 1 500 semnături. În același timp, potrivit alin. (1) lit. b) 1/3 din deputați au drept de a iniția referendum republican. Într-un final, 33.3*1500=50 000</p> <p>Opțiunea 2. Cu referire la numărul necesar de semnături, <i>Codul bunelor practici în materie de referendum</i> nu oferă anumite cerințe minime. Totuși, reieșind din tendința continuă de depopulare a Republicii Moldova, se recomandă reflectarea numărului în formă de procentaj ce va fi direct proporțional cu numărul alegătorilor înregistrați în RSA, similar prevederilor referitor la numărul de semnături necesare pentru înregistrarea candidatului independent. Astfel, cifra de 50 000 mii, la momentul actual ar reprezenta circa 1.5% din numărul alegătorilor înregistrați în RSA.</p> <p><i>Cu privire la conținutul alin. (4)</i></p> <p>La alin. (4), este necesară reglementarea cerințelor de validitate în sens formal și material (unitatea de formă, unitatea de conținut și unitatea ierarhică). În cazul inițiativelor civice, este necesară ca verificarea respectării acestora să se facă de un organ imparțial, anterior înregistrării grupului de inițiativă și colectării</p>

¹ Suplimentar propunerilor din tabelul de mai jos, recomandăm să examinați mai multe idei cu privire la îmbunătățirea cadrului legal cu privire la referendumuri expuse în studiul semnat de Rodica Secieru la comanda Asociației Promo-LEX: Document de politici. Îmbunătățirea cadrului legal privind referendumurile. <https://promolex.md/wp-content/uploads/2022/07/nota-analitica.pdf>

		semnăturilor	semnăturilor. De asemenea, comisia centrală sau o altă autoritate imparțială să fie autorizată să rectifice, anterior votării, erorile de redactare, să emită o hotărâre nuanțată cu privire la cerințelor de validitate în sens formal și material de către proiectul propus, indicând, de asemenea, unde proiectul ar putea fi modificat pentru a asigura respectarea cerințelor de validitate în sens formal și material și pentru a permite ca prevederile valabile să fie supuse votului fără o nouă colectare de semnături.
<p>Articolul 156. Restricțiile privind desfășurarea referendumului republican</p> <p>(1) Referendumul republican nu se desfășoară în cazul decretării stării de urgență, de asediu ori de război și nici în decursul a 120 de zile de la ridicarea acestor stări. Dacă data referendumului republican a fost stabilită pentru ziua în care, ulterior, se decretează sau se instituie starea de urgență, de asediu ori de război, el se anulează de drept sau se amână pentru o altă zi, respectându-se termenele de desfășurare în condițiile prezentului cod. Hotărîrea privind amânarea referendumului republican se adoptă de către organul care a emis actul de declarare a referendumului.</p> <p>(2) Referendumul republican nu poate avea loc, de asemenea, cu 60 de zile înainte și cu 60 de zile după ziua desfășurării alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale generale, decît dacă se desfășoară în aceeași zi. În aceeași zi nu pot avea loc două referendumuri republicane.</p>	<p>Articolul 184. Restricțiile privind desfășurarea referendumului republican</p> <p>(1) Referendumul republican nu se desfășoară în cazul decretării stării de urgență, de asediu ori de război și nici în decursul a 120 de zile de la ridicarea acestor stări. Dacă data referendumului republican a fost stabilită pentru ziua în care, ulterior, se decretează sau se instituie starea de urgență, de asediu ori de război, el se anulează de drept sau se amână pentru o altă zi, respectându-se termenele de desfășurare în condițiile prezentului cod. Hotărârea privind amânarea referendumului republican se adoptă de către organul care a emis actul de declarare a referendumului.</p> <p>(2) Referendumul republican nu poate avea loc în ziua alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale generale, de asemenea, cu 60 de zile înainte și cu 60 de zile după ziua desfășurării alegerilor. În aceeași zi nu pot avea loc două referendumuri republicane.</p>	<p><i>Cu privire la alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm clarificarea expresă a cazurilor/circumstanțelor de anulare de drept și/sau de amânare a referendumului.</p>	<p><i>Cu privire la alin. (1)</i></p> <p>Nu este clar când se anulează de drept și când se amână?</p> <p>Nici procedura anulării/suspendării, nici etapele posibile în urma acestei anulări/suspendări nu sunt stabilite în lege, ceea ce ar putea afecta certitudinea și predictibilitatea legislației și poate duce la abuz administrativ în procedurile referendumului. Procedurile în cazul anulării/amânării unui referendum în cazul decretării stării de urgență, de asediu ori de război ar trebui dezvoltate în continuare în Codul electoral.</p>
<p>Articolul 160. Inițierea referendumului privind demiterea Președintelui Republicii Moldova</p>	<p>Articolul 188. Inițierea referendumului privind demiterea Președintelui Republicii Moldova</p>	<p><i>Cu privire la alin. (2)</i></p>	

<p>(1) Referendumul privind demiterea Președintelui Republicii Moldova poate fi inițiat în exclusivitate de Parlament.</p> <p>(2) După adoptarea hotărârii privind demiterea din funcție a Președintelui Republicii Moldova în condițiile art. 89 alin. (1) și (2) din Constituție, Parlamentul, în termen de 5 zile, adoptă o hotărâre privind desfășurarea referendumului cu privire la problema în cauză. Referendumul se desfășoară în termenul prevăzut la art. 89 alin. (3) din Constituție.</p> <p>(3) Desfășurarea referendumului privind demiterea Președintelui Republicii Moldova este asigurată de Comisia Electorală Centrală.</p>	<p>(1) Referendumul privind demiterea Președintelui Republicii Moldova poate fi inițiat în exclusivitate de Parlament.</p> <p>(2) După adoptarea hotărârii privind suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova în condițiile art. 89 alin. (1) și (2) din Constituție, Parlamentul, în termen de 5 zile, adoptă o hotărâre privind desfășurarea referendumului cu privire la problema în cauză. Referendumul se desfășoară în termenul prevăzut la art. 89 alin. (3) din Constituție.</p> <p>(3) Referendumul se va desfășura peste cel puțin 60 de zile de la adoptarea hotărârii privind suspendarea din funcție a Președintelui Republicii Moldova.</p>	<p>Fiind un referendum obligatoriu, hotărârea privind desfășurarea acestuia ar trebui adoptată concomitent cu hotărârea privind suspendarea din funcție a Președintelui.</p> <p>De asemenea, în vederea clarității, se recomandă menționarea expresă a termenului prevăzut de Constituție – cel mult 30 de zile.</p> <p>La alin. (3), se menționează că termenul de „cel puțin 60 de zile” este neconstituțional, ori acest termen nu poate fi modificat în Codul electoral până la modificarea prealabilă a articolului 89 alin. (3) din Constituție.</p>	
<p>Articolul 166. Condițiile speciale pentru listele de subscripție</p> <p>Pe fiecare foaie din listele de subscripție, se expune întrebarea sau întrebările preconizate a fi supuse referendumului republican. Se interzice colectarea de semnături pe listele ce nu conțin textul întrebărilor.</p>	<p>Articolul 195. Condițiile speciale pentru listele de subscripție</p> <p>(2) În cazul referendumului constituțional sau legislativ, proiectul de lege se tipărește pe fiecare listă de subscripție. Dacă acesta este voluminos, proiectul de lege se tipărește separat și se anexează la lista de subscripție, care va cuprinde denumirea proiectului și nota informativă sau rezumatul acesteia.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i></p> <p>Recomandăm clarificarea termenului „voluminos”.</p>	<p><i>Privitor la conținutul alin. (2)</i></p> <p>Atragem atenția asupra lipsei clarității în cazul textului din propoziția a 2 cu privire la volumul proiectului de lege tipărit: „Dacă acesta este voluminos..”. Formularea în cauză lasă loc de interpretare și nu este clar în ce situații se aplică.</p>
	<p>Articolul 200. Înregistrarea participanților la referendumul republican</p> <p>(1) După publicarea de către Comisia Electorală Centrală, în condițiile art. 27 lit. g), a listei partidelor politice ce au dreptul să participe la referendumul republican, dar nu mai devreme de 60 de zile și nu mai târziu de 30 de zile înainte de ziua desfășurării referendumului republican, acestea pot depune la Comisia Electorală Centrală cererea privind înregistrarea în calitate de participant la referendum, semnată de persoana abilitată conform normelor statutare.</p>	<p>Recomandăm completarea art. 200 cu două alineate separate care ar reglementa modul de înregistrare în calitate de participant la referendum a:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Grupurilor de inițiativă a cetățenilor; 2. Președintelui Republicii Moldova 	<p>Potrivit noțiunii de la art. 1, participant la referendum – <i>partidele politice, blocurile electorale, Președintele Republicii Moldova sau primarul în privința căruia a fost inițiat referendumul pentru demiterea (revocarea) acestuia, care se înregistrează la organul electoral respectiv, în vederea participării la campania electorală pentru referendum.</i></p> <p>Art. 200 reglementează doar cazul partidelor politice și a blocurilor electorale în calitate de participanți la referendumuri republicane. Respectiv, recomandăm ca și cazul Președintelui Republicii Moldova să fie reglementat. În plus, reiterăm poziția Promo-LEX ca și grupurile de inițiativă care au</p>

	<p>(2) Cererea este însoțită, după caz, de următoarele documente:</p> <p>a) procesul-verbal al ședinței organului abilitat conform normelor statutare privind participarea la referendumul republican;</p> <p>b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul republican: „DA” sau „NU”;</p> <p>c) copia statutului partidului politic, cu toate modificările și completările, înregistrat la Ministerul Justiției;</p> <p>d) cererea privind confirmarea reprezentantului cu drept de vot consultativ și/sau persoanei responsabile de finanțe (trezorier), după caz.</p> <p>(3) Înregistrarea blocurilor electorale se efectuează în condițiile art. 64.</p> <p>(4) Particularitățile înregistrării participanților la referendum se aprobă prin hotărâre a Comisiei Electorale Centrale.</p> <p>(5) Comisia Electorală Centrală, în termen de 3 zile, va examina cererea și documentele anexate, după care va adopta o hotărâre privind înregistrarea partidului politic în calitate de participant la referendumul republican sau privind refuzul motivat de înregistrare.</p>		<p>inițiat referendumul să fie înregistrate în calitate de participanți, deoarece ei trebuie să aibă posibilitatea de ași promova opțiunea pentru care au colectat semnături.</p>
<p>Articolul 175. Monitorizarea referendumului republican și reflectarea lui în mijloacele de informare în masă</p> <p>Monitorizarea referendumului republican și reflectarea în mijloacele de informare în masă a modului de organizare și desfășurare a acestuia se fac în condițiile capitolului 11 (art.68 și art.69), care se aplică în modul corespunzător.</p>	<p>Articolul 205. Monitorizarea referendumului republican și reflectarea lui în mijloacele de informare în masă</p> <p>Monitorizarea referendumului republican și reflectarea în mijloacele de informare în masă a modului de organizare și desfășurare a acestuia se fac în condițiile capitolului XII, care se aplică în modul corespunzător.</p>	<p>Recomandăm înlocuirea cuvântului „monitorizarea” cu cuvântul „observarea”.</p>	<p>Considerăm că legea trebuie să opereze cu o terminologie unică, în special, luând în considerație că Codul electoral prevede statutul și drepturile și obligațiile observatorilor și nu a monitorilor.</p>

Capitolul 15 „REFERENDUMUL LOCAL”¹

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 186. Restricțiile privind desfășurarea referendumului local</p> <p>(4) Referendumul local pentru revocarea primarului poate fi inițiat după expirarea unui an de la intrarea acestuia în funcție sau de la data referendumului local precedent pentru revocarea aceluiași primar. Revocarea primarului nu poate fi inițiată pe parcursul ultimelor 6 luni înainte de expirarea mandatului.</p>	<p>Articolul 216. Restricțiile privind desfășurarea referendumului local</p> <p>(4) Referendumul local pentru revocarea primarului poate fi inițiat după expirarea unui an de la intrarea acestuia în funcție sau de la data referendumului local precedent pentru revocarea aceluiași primar. Revocarea primarului nu poate fi desfășurată pe parcursul ultimului an înainte de expirarea mandatului.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>Recomandăm înlocuirea cuvântului „desfășurată” din a doua propoziție cu cuvântul „inițiată”.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>Considerăm că noțiunea „desfășurată” poate lăsa loc de interpretare în condițiile în care termenele de organizare a alegerilor nu sunt întotdeauna fixe, indicându-se de regulă termenele limită. Respectiv, va depinde mult de gradul de reacție a organelor electorale dacă referendumul se va desfășura pe parcursul ultimului an. Din care cauză propunem ca să fie utilizată noțiunea de „inițiat”. În plus, prin prevederile propuse și așa s-a majorat perioada de la 6 luni la un an.</p>
<p>Articolul 191. Înregistrarea grupului de inițiativă</p> <p>(1) În cazul în care inițiativa desfășurării referendumului local vine de la cetățeni, se constituie un grup de inițiativă, format din cel puțin 20 de cetățeni cu drept de vot și cu domiciliul pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective. La adunarea de constituire a grupului de inițiativă trebuie să participe cel puțin 30 de persoane. Cu cel puțin 3 zile înainte de adunare, inițiatorii sunt obligați să comunice în scris primarului timpul, locul și scopul desfășurării adunării.</p> <p>(2) Grupul de inițiativă se înregistrează de către autoritățile administrației publice</p>	<p>Articolul 221. Înregistrarea grupului de inițiativă</p> <p>(1) În cazul în care inițiativa desfășurării referendumului local vine de la cetățeni, se constituie un grup de inițiativă, format din cel puțin 20 de cetățeni cu drept de vot care au domiciliul pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective. La adunarea de constituire a grupului de inițiativă trebuie să participe cel puțin 30 de persoane. Cu cel puțin 3 zile înainte de adunare, inițiatorii sunt obligați să comunice în scris primarului timpul, locul și scopul desfășurării adunării.</p> <p>(2) În cazul inițierii referendumului local în condițiile art. 220 lit. d), grupul de inițiativă se înregistrează de către Comisia Electorală Centrală în termen de 7 zile de la prezentarea cererii de înregistrare, procesului-verbal de constituire și întrebărilor formulate.</p>		

¹ Suplimentar propunerilor din tabelul de mai jos, recomandăm să examinați mai multe idei cu privire la îmbunătățirea cadrului legal cu privire la referendumuri expuse în studiul semnat de Rodica Secieru la comanda Asociației Promo-LEX: Document de politici. Îmbunătățirea cadrului legal privind referendumurile. <https://promolex.md/wp-content/uploads/2022/07/nota-analitica.pdf>

<p>locale în termen de 5 zile de la prezentarea cererii de înregistrare, procesului-verbal de constituire și întrebărilor formulate. În cazul inițierii referendumului local pentru revocarea primarului, grupul de inițiativă este înregistrat de către judecătoria de sector (raională) sau municipală în a cărei rază teritorială se află localitatea respectivă.</p> <p>(3) În hotărârea de înregistrare se indică termenul de colectare a semnăturilor, care nu poate fi mai mic de 30 de zile și nici mai mare de 60 de zile calendaristice, precum și întrebările preconizate a fi supuse referendumului local.</p> <p>(4) În cazul înregistrării grupului de inițiativă, membrilor acestuia li se eliberează legitimații de un model stabilit de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(5) Informația privind înregistrarea grupului de inițiativă se publică în presa locală.</p>	<p>(3) În hotărârea de înregistrare se indică termenul de colectare a semnăturilor, care nu poate fi mai mic de 30 de zile și nici mai mare de 60 de zile calendaristice, precum și întrebările preconizate a fi supuse referendumului local.</p> <p>(4) În cazul înregistrării grupului de inițiativă, membrilor acestuia li se eliberează liste de subscripție și legitimații de un model stabilit de Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(5) Informația privind înregistrarea grupului de inițiativă se aduce la cunoștința publică.</p>		
<p>Articolul 192. Colectarea de semnături</p> <p>(1) Dreptul de a colecta semnăturile cetățenilor pentru susținerea referendumului local aparține membrilor grupului de inițiativă, înregistrat în condițiile art.191.</p> <p>(2) Colectarea semnăturilor se efectuează în condițiile art.47, care se aplică în modul corespunzător.</p> <p>(3) Pentru efectuarea referendumului local, este necesară colectarea semnăturilor a cel puțin 10 la sută din numărul cetățenilor cu drept de vot care domiciliază în unitatea administrativ-teritorială respectivă.</p>	<p>Articolul 222. Colectarea de semnături</p> <p>(1) Începând cu data înregistrării grupului de inițiativă, dar nu mai devreme de data eliberării listelor de subscripție, membrii lui au dreptul de a colecta semnăturile susținătorilor referendumului local în liste de subscripție.</p> <p>(2) Colectarea semnăturilor se efectuează în condițiile stabilite de prezentul capitol, de regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală în acest sens, fiind aplicabile corespunzător și prevederile art. 65, în măsura în care nu contravin condițiilor speciale aferente colectării semnăturilor susținătorilor referendumului local.</p> <p>(3) Pentru efectuarea referendumului local, este necesară colectarea semnăturilor a cel puțin 10 la sută din numărul cetățenilor cu drept de vot care domiciliază în unitatea administrativ-teritorială respectivă.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție: <i>„Începând cu data înregistrării grupului de inițiativă, dar nu mai devreme de data eliberării listelor de subscripție și a legitimațiilor membrilor grupului de inițiativă, aceștia au dreptul de a colecta semnăturile susținătorilor referendumului local în liste de subscripție.”</i></p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Considerăm că textul de la art. 65 alin. (5), art. 194 alin. (1) și art. 221 alin. (4) trebuie să fie unul uniform.</p>
<p>Articolul 197. Circumscripțiile electorale și secțiile de votare</p> <p>(1) Pentru efectuarea referendumului local, se constituie, după caz, circumscripții electorale: sătești (comunale), de sector, orașenești (municipale), raionale, ale</p>	<p>Articolul 227. Circumscripțiile electorale și secțiile de votare</p> <p>(1) Pentru efectuarea referendumului local, se constituie, după caz, circumscripții electorale: sătești (comunale), orașenești (municipale), raionale, ale unității administrativ-teritoriale cu statut special și secții de</p>	<p><i>Privind conținutul art. 227</i></p> <p>Recomandăm ajustarea prevederilor la normele Capitolului 3, secțiunea a 2-a, în special pe</p>	<p><i>Privind conținutul art. 227</i></p> <p>În condițiile existenței unor organe electorale permanente de nivelul doi, pare ca nefiind necesare constituirea circumscripțiilor electorale de nivelul</p>

<p>unității administrativ-teritoriale cu statut special.</p> <p>(2) Circumscripțiile electorale se constituie de către Comisia Electorală Centrală cu cel puțin 30 de zile înainte de ziua referendumului local la propunerea autorităților administrației publice locale.</p> <p>(3) Secțiile de votare se constituie cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua referendumului local de către consiliile electorale de circumscripție respective, în baza propunerilor primăriei.</p> <p>(4) Secțiile de votare se constituie, conform principiului administrativ-teritorial, prin împărțirea localității în secții de votare cu cel puțin 30 și cel mult 3000 de alegători. Secțiile de votare se numerează.</p> <p>(5) În localitățile în care, pentru desfășurarea referendumului local, se formează o singură secție de votare, consiliul electoral de circumscripție va îndeplini și atribuții de birou electoral al secției de votare.</p>	<p>votare în condițiile art. 34 și 38, care se aplică în modul corespunzător.</p> <p>(2) Circumscripțiile electorale se constituie de către Comisia Electorală Centrală cu cel puțin 45 de zile înainte de ziua referendumului local la propunerea autorităților administrației publice locale.</p> <p>(3) Secțiile de votare se constituie cu cel puțin 35 de zile înainte de ziua referendumului local de către consiliile electorale de circumscripție respective, în baza propunerilor primăriei.</p> <p>(4) În localitățile în care, pentru desfășurarea referendumului local, se formează o singură secție de votare, consiliul electoral de circumscripție va îndeplini și atribuții de birou electoral al secției de votare.</p>	<p>partea ce ține de permanentizarea organelor electorale de nivelul II.</p>	<p>II, iar cele de nivelul I urmând a fi constituite de către CECE de nivelul II.</p>
<p>Articolul 198. Constituirea consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local</p> <p>(1) Consiliile electorale de circumscripție pentru desfășurarea referendumului local se constituie de către Comisia Electorală Centrală, la propunerea consiliilor locale sau a autorităților reprezentative ale unităților administrativ-teritoriale cu statut special, a partidelor și organizațiilor social-politice reprezentate în Parlament, în componență de 5-11 membri, cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua referendumului local. Modul de constituire și funcțiile lor sînt prevăzute la art.28 și 29.</p> <p>(2) Birourile electorale ale secțiilor de votare pentru desfășurarea referendumului local se constituie de către consiliile electorale de circumscripție pentru</p>	<p>Articolul 228. Constituirea consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local</p> <p>(1) Consiliile electorale de circumscripție pentru desfășurarea referendumului local se constituie de către Comisia Electorală Centrală, la propunerea consiliilor locale sau a autorităților reprezentative ale unităților administrativ-teritoriale cu statut special, a partidelor politice reprezentate în Parlament, în componență de 5-11 membri, cu cel puțin 40 de zile înainte de ziua referendumului local. Modul de constituire și atribuțiile lor sunt prevăzute la art. 34 și 37.</p> <p>(2) Birourile electorale ale secțiilor de votare pentru desfășurarea referendumului local se constituie de către consiliile electorale de circumscripție pentru desfășurarea referendumului, la propunerea autorităților administrației publice locale, a partidelor politice reprezentate în Parlament, în componența a 5-11 membri, cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua referendumului local. Modul de constituire și funcțiile lor sunt prevăzute la art. 38 și 41.</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm ajustarea conținutului cu prevederile art. 35 alin. (6) potrivit căruia <i>consiliile se constituie din cel puțin 7 și cel mult 11 membri.</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție a ultimei propoziții: <i>Modul de constituire și atribuțiile lor sunt prevăzute la art. 35 și 37.</i></p>	<p>Recomandăm corelarea textului art. 228 cu capitolul 3 "Organele electorale".</p> <p>În plus, atragem atenția asupra necesității de a modifica la alin. (1) referința la art. 34, care pare a fi la 35.</p>

<p>desfășurarea referendumului, la propunerea autorităților administrației publice locale, a partidelor și organizațiilor social-politice reprezentate în Parlament, în componența a 5-11 membri, cu cel puțin 20 de zile înainte de ziua referendumului local. Modul de constituire și funcțiile lor sînt prevăzute la art.30 și 33.</p> <p>(3) Președinții consiliilor electorale raionale, consiliului electoral al municipiului Chișinău și consiliilor electorale ale unităților administrativ-teritoriale cu statut special pentru desfășurarea referendumului local sînt aleși de către consiliile locale respective.</p> <p>(4) În componența consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local nu pot fi incluși consilieri din consiliile locale, membri ai grupului de inițiativă, membri ai partidelor, altor organizații social-politice care participă la alegeri.</p> <p>(5) La prima ședință a consiliului electoral de circumscripție al unității administrativ-teritoriale de nivelul al doilea pentru desfășurarea referendumului local se aleg, cu votul majorității membrilor, vicepreședintele și secretarul consiliului, iar la prima ședință a consiliului electoral de circumscripție sătesc (comunal), de sector, orășenesc (municipal) și a biroului electoral al secției de votare se aleg președintele, vicepreședintele și secretarul acestor organe electorale.</p> <p>(6) În decursul a 2 zile de la data constituirii, consiliile și birourile electorale aduc la cunoștință publică componența și sediul lor, modul de contactare pentru relații.</p> <p>(7) Împuternicirile consiliilor și birourilor electorale pentru efectuarea referendumului local expiră după confirmarea rezultatelor acestuia.</p>	<p>(3) În componența consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local nu pot fi incluși consilieri din consiliile locale și membri ai grupului de inițiativă.</p> <p>(4) La prima ședință, fiecare consiliu electoral de circumscripție și birou electoral al secției de votare alege, cu votul majorității membrilor, un președinte și un secretar.</p> <p>(5) În decursul a 2 zile de la data constituirii, consiliile și birourile electorale aduc la cunoștință publică componența și sediul lor, modul de contactare pentru relații.</p>		
---	--	--	--

<p><i>Nu există în Codul electoral</i></p>	<p>Articolul 229. Cumularea atribuțiilor de către consiliile și birourile electorale În cazul în care referendumul local se desfășoară concomitent cu alegerile (locale, parlamentare, prezidențiale) sau concomitent cu referendumul republican, consiliile și birourile electorale care organizează desfășurarea alegerilor, constituite în condițiile capitolului III, îndeplinesc și atribuțiile de consilii și birouri electorale pentru desfășurarea referendumului.</p>	<p><i>Privind conținutul art. 229</i></p> <p>Recomandăm anularea prevederilor art. 229 privind cumularea de atribuții a organelor electorale.</p>	<p><i>Privind conținutul art. 229</i></p> <p>Recomandăm revizuirea prevederii, or potrivit art. 216: <i>Referendumul local nu poate avea loc în ziua alegerilor parlamentare, prezidențiale și locale generale.</i></p>
<p><i>Nu există în Codul electoral</i></p>	<p>Articolul 230. Acordarea de sprijin consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea. Acordarea de sprijin, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local se efectuează în condițiile art. 44 - 46, care se aplică în modul corespunzător.</p>	<p>Recomandăm următoarea redacție a art.: <i>Acordarea de sprijin, organizarea activității, modificarea componenței și dizolvarea consiliilor și birourilor electorale pentru desfășurarea referendumului local se efectuează în condițiile art. 43 - 46, care se aplică în modul corespunzător.</i></p>	<p>Este necesară raportarea la articolele relevante.</p>
<p>Articolul 201. Atribuțiile consiliilor și birourilor electorale pentru efectuarea referendumului local</p> <p>Consiliile și birourile electorale pentru efectuarea referendumului local au atribuțiile prevăzute respectiv la art.29 și art.33, care se aplică în modul corespunzător.</p>	<p>Articolul 231. Înregistrarea participanților la referendumul local (1) După publicarea de către Comisia Electorală Centrală, în condițiile art. 27 lit. g), a listei partidelor politice care au dreptul de a participa la referendumul local, dar nu mai devreme de 40 de zile și nu mai târziu de 30 zile înainte de ziua desfășurării referendumului local, acestea pot depune la consiliul electoral cererea privind înregistrarea în calitate de participant la referendum, semnat de persoana abilitată conform normelor statutare. (2) Cererea este însoțită, după caz, de următoarele documente: a) procesul-verbal al ședinței organului abilitat conform normelor statutare privind participarea la referendumul local; b) declarația privind opțiunea aleasă la referendumul local: „DA” sau „NU”; c) copia statutului partidului politic cu toate modificările și completările, înregistrat conform legislației; d) cererea privind confirmarea reprezentantului participantului la referendum și/sau trezorierului, după caz.</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (1) și (4)</i></p> <p>Recomandăm ca noțiunii de “participant la referendum” să-i fie atribuit un sens mai larg care să includă și alți actori decât partidele politice: cetățeni, blocuri electorale sau grupuri de inițiativă.</p>	<p><i>Cu privire la conținutul alin. (1) și (4)</i></p> <p>Subliniem necesitatea de a permite cetățenilor în special în cazul referendumurilor pentru soluționarea problemelor de interes local, inițiate de cetățeni, și unde ar reieși că cetățenii nu au dreptul de a fi participanți!</p>

	<p>(3) Modelul cererii și documentelor anexate se aprobă de către Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(4) Consiliul electoral, în termen de 3 zile, va examina cererea și documentele anexate, după care va adopta o hotărâre cu privire la înregistrarea partidului politic sau blocului electoral în calitate de participant la referendumul local sau cu privire la refuzul de a înregistra partidul politic sau blocul electoral în calitate de participant la referendumul local. Hotărârea motivată privind refuzul de a înregistra participantul la referendum se comunică acestuia în termen de 24 de ore de la adoptare.</p>		
<i>Nu există în Codul electoral</i>	Articolul 236. Monitorizarea referendumului local și reflectarea lui în mijloacele de informare în masă Monitorizarea referendumului local și reflectarea în mijloacele de informare în masă a modului de organizare și desfășurare a acestuia se efectuează în condițiile capitolului XII, care se aplică în modul corespunzător.	<i>Privind conținutul art. 236</i> Recomandăm înlocuirea cuvântului „monitorizarea” cu cuvântul „observarea”.	Considerăm că legea trebuie să opereze cu o terminologie unică, în special, luând în considerație că Codul electoral prevede statutul și drepturile și obligațiile observatorilor și nu a monitorilor.
Articolul 206. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului local (1) Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului local se efectuează în condițiile capitolului 10 (art.61 - art.65), care se aplică în modul corespunzător. (2) În procesul-verbal de totalizare a rezultatelor referendumului local se va indica aparte numărul de voturi "pentru" și numărul de voturi "contra". (3) Rezultatele referendumului local se examinează de către consiliul electoral de circumscripție, care adoptă o hotărâre asupra lui.	Articolul 237. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului local (1) Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului local se efectuează în condițiile capitolului X, care se aplică în modul corespunzător. (2) În procesul-verbal de totalizare a rezultatelor referendumului local se va indica aparte numărul de voturi "DA" și numărul de voturi "NU". (3) Rezultatele referendumului local se examinează de către consiliul electoral de circumscripție, care adoptă o hotărâre asupra lui.	<i>Cu privire la conținutul alin. (1):</i> Recomandăm următoarea redacție a alin.(1): <i>Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor referendumului local se efectuează în condițiile capitolului XI, care se aplică în modul corespunzător.</i>	Redactarea numărului capitolului la care se face referință.

Titlul 3. „ALEGERILE PARLAMENTARE”

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 94. Stabilirea pragului de reprezentare</p> <p>(2) Pragul minim de reprezentare constituie următoarele procente din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:</p> <p>a) pentru un partid sau o altă organizație social -politică – 5 la sută;</p> <p>b) pentru un bloc electoral – 7 la sută;</p> <p>c) pentru un candidat independent – 2 la sută.</p>	<p>Articolul 122. Stabilirea pragului de reprezentare</p> <p>(2) Pragul minim de reprezentare constituie următoarele procente din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:</p> <p>a) pentru un bloc electoral – 7 la sută;</p> <p>b) pentru un partid politic – 5 la sută;</p> <p>c) pentru un candidat independent – 2 la sută.</p>	<p>(2) Pragul minim de reprezentare constituie următoarele proporții din voturile valabil exprimate în ansamblu pe țară:</p> <p>a) pentru un partid – 4 la sută;</p> <p>b) pentru un bloc electoral – 6 la sută.</p> <p>c) pentru un candidat independent – 1 la sută.</p>	<p>Comisia de la Veneția și OSCE/BIDDO au recomandat în mod consecvent reducerea pragurilor electorale în Republica Moldova. În acest fel în Opinia sa din 2014 Comisia de la Veneția a apreciat pozitiv ideea revenirii la pragul de 4% pentru partide politice.</p> <p>În plus, considerăm că în cazul candidaților independenți valoarea de 1% reflectă matematic ponderea sprijinului electoral în cazul unui deputat dintr-un Parlament de 101 deputați.</p>
<p>Articolul 97. Confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor de deputat de către Curtea Constituțională</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 de ore de la totalizarea rezultatelor alegerilor, prezintă Curții Constituționale actele menționate la art. 65, de asemenea listele de deputați aleși și de candidați supleanți.</p> <p>(2) În termen de 5 zile de la primirea actelor menționate de la Comisia Electorală Centrală, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite de legislație, Curtea Constituțională confirmă sau infirmă legalitatea alegerilor printr-un aviz. Concomitent, Curtea Constituțională validează, printr-o hotărâre, mandatele deputaților aleși și confirmă listele de candidați supleanți.</p> <p>(3) În cazul în care alegerile sînt declarate legale, Comisia Electorală Centrală eliberează legitimații deputaților aleși.</p>	<p>Articolul 125. Confirmarea rezultatelor alegerilor și validarea mandatelor de deputat de către Curtea Constituțională</p> <p>(1) Comisia Electorală Centrală, în termen de 24 de ore de la totalizarea rezultatelor alegerilor, prezintă Curții Constituționale actele menționate la art. 85, de asemenea listele de deputați aleși și de candidați supleanți.</p> <p>(2) În termen de 10 zile de la primirea actelor menționate de la Comisia Electorală Centrală, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către organele electorale și instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite, Curtea Constituțională confirmă sau infirmă legalitatea alegerilor. Concomitent, Curtea Constituțională validează, printr-o hotărâre, mandatele deputaților aleși și confirmă listele de candidați supleanți.</p>	<p>Recomandăm modificarea art. 125 alin. (2) din Codul electoral pentru a face explicită situația cu încadrarea sau neîncadrarea perioadei de examinare a contestațiilor de către instanțele comune în termenul de 10 zile de care dispune Curtea Constituțională.</p>	<p>La 23.11.2020 Comisia Electorală Centrală a depus la Curtea Constituțională sesizarea referitoare la confirmarea rezultatelor alegerilor din 15.11.2020 și validarea mandatului de Președinte al Republicii Moldova. Deși expirase termenul de 10 zile de la primirea actelor de la CEC, prevăzut de art. 122 Cod electoral, Curtea Constituțională a comunicat, la 02.12.2020, că nu se poate pronunța deocamdată asupra legalității alegerilor din cauza existenței contestațiilor electorale nesoluționate în mod definitiv de instanțele de judecată. Amintim că MO Promo-LEX a atras atenția în scrutinul prezidențial din 2016 că sintagma „dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către instanțele de judecată a contestațiilor” de la art. 122 Cod electoral nu este una foarte explicită și lasă loc de interpretare în ceea ce privește încadrarea sau neîncadrarea perioadei de examinare a contestațiilor de către instanțele comune în termenul de 10 zile de care dispune Curtea Constituțională. Or, procedurile de examinare a contestațiilor în instanțele comune pot lăsa prea puțin timp Curții Constituționale pentru a examina toate materialele prezentate de CEC.</p> <p>Opt zile mai târziu, la 10 decembrie 2020, Curtea Constituțională, prin Hotărârea nr. 30, a confirmat rezultatele alegerilor Președintelui Republicii Moldova din 15 noiembrie 2020 și a validat alegerea doamnei Maia Sandu în funcția de Președinte al Republicii Moldova .</p>

Titlul 4. „ALEGERI PREȘEDINTE”

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 120. Al doilea tur de scrutin. Prevederi speciale</p> <p>(1) În cazul în care niciunul dintre candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri, se organizează al doilea tur de scrutin pentru primii doi candidați stabiliți în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur.</p> <p>(2) Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi pentru accesarea în turul doi, Comisia Electorală Centrală efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal. Candidaților li se oferă posibilitatea de a hotărî de comun acord care dintre ei va candida în al doilea tur sau de a participa la tragerea la sorți.</p> <p>(3) Dacă cei doi candidați care participă la al doilea tur de scrutin au întrunit același număr de voturi în primul tur, ordinea includerii numelor lor în buletinele de vot va fi stabilită prin tragere la sorți.</p> <p>(4) Al doilea tur de scrutin are loc la 2 săptămâni de la data primului tur de scrutin, în condițiile prezentului cod. Informația despre efectuarea celui de-al doilea tur de scrutin se aduce la cunoștință publică de către Comisia Electorală Centrală în termen de 24 de ore de la data la care a fost stabilit. Data celui de-al doilea tur de scrutin se stabilește de către Comisia Electorală Centrală.</p> <p>(5) Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin. Voturile date pentru un candidat se consideră ca fiind voturi exprimate împotriva celui alt candidat.</p> <p>(6) În cazul în care ambii candidați au obținut același număr de voturi, se consideră ales candidatul care a întrunit mai multe voturi în primul tur de scrutin. În cazul în care ambii candidați au acumulat același număr de voturi și în primul tur, Comisia Electorală Centrală efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.</p> <p>(7) În cazul în care unul dintre candidați se retrage, cel care rămâne se consideră ales dacă a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri.</p>	<p>Articolul 146. Al doilea tur de scrutin. Prevederi speciale</p> <p>(1) În cazul în care niciunul dintre candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri, se organizează al doilea tur de scrutin pentru primii doi candidați stabiliți în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur.</p> <p>(2) Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi pentru accesarea în turul doi, Comisia Electorală Centrală efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal. Candidaților li se oferă posibilitatea de a hotărî de comun acord care dintre ei va candida în al doilea tur sau de a participa la tragerea la sorți.</p> <p>(3) Dacă cei doi candidați care participă la al doilea tur de scrutin au întrunit același număr de voturi în primul tur, ordinea includerii numelor lor în buletinele de vot va fi stabilită prin tragere la sorți.</p> <p>(4) Al doilea tur de scrutin are loc la 2 săptămâni de la data primului tur de scrutin, în condițiile prezentului cod. Data celui de-al doilea tur de scrutin se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale, imediat după procesarea rezultatelor votării din primul tur de scrutin. Informația despre efectuarea celui de-al doilea tur de scrutin se aduce la cunoștință publică de către Comisia Electorală Centrală în termen de 24 de ore de la data la care a fost stabilit.</p> <p>(5) Este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin.</p> <p>(6) În cazul în care ambii candidați au obținut același număr de voturi, se consideră ales candidatul care a întrunit mai multe voturi în primul tur de scrutin. În cazul în care ambii candidați au acumulat același număr de voturi și în primul tur, Comisia Electorală Centrală efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.</p> <p>(7) În cazul în care unul dintre candidați se retrage, cel care rămâne se consideră ales dacă a întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri.</p>	<p>Recomandare Promo-LEX:</p> <p>Completarea articolului cu prevederi care să reglementeze condițiile de organizare și desfășurare a turului al doilea de scrutin, și anume:</p> <ul style="list-style-type: none"> - condițiile speciale de organizare și desfășurare a turului al doilea de scrutin în cazul anulării înregistrării unuia sau ambilor candidați sau retragerii ambilor candidați ce au ajuns în turul al doilea. - procedura și termenele de renumărare a voturilor, precum și corelarea acestora cu termenul stabilit pentru începutul campaniei pentru turul doi de scrutin. 	<p>În condițiile prevederilor în vigoare dar și acelor propuse rămâne valabilă întrebarea cu privire la modalitatea organizării turului doi de scrutin în condițiile în care unui candidat ce a ieșit în turul doi, între-timp i-a fost anulată înregistrarea? Or norma actuală reglementează cazul doar a retragerii candidatului. Cum se organizează turul doi, cu participarea unui singur candidat sau cu participarea următorului pe listă?</p> <p>De asemenea, care e procedura dacă ambii candidați s-au retras, se i-au următorii după listă sau se organizează alegeri repetate?</p> <p>De asemenea, o altă problemă ține de corelarea termenilor între eventuala procedură de renumărare (după primul tur) și începutul campaniei pentru turul doi. Amintim, procedura de renumărare poate dura până la 8 zile, iar potrivit prevederilor legale campania trebuie să înceapă cu cel puțin 10 zile înainte de data turului 2 stabilită pentru două săptămâni după primul tur.</p>

Titlul 5. „ALEGERI LOCALE”

Redacția articolului din Codul electoral (în vigoare)	Redacția articolului din Codul electoral propus în calitate de inițiativă legislativă	Recomandări Promo-LEX	Argumentare Promo-LEX
<p>Articolul 133. Stabilirea datei alegerilor</p> <p>(1) Data alegerilor locale generale sau anticipate se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 60 de zile înainte de alegeri.</p> <p>(2) Data votării repetate, a alegerilor noi și a celor parțiale se stabilesc de către Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod.</p>	<p>Articolul 159. Stabilirea datei alegerilor</p> <p>(1) Data alegerilor locale generale sau anticipate se stabilește prin hotărâre a Parlamentului, cu cel puțin 70 de zile înainte de alegeri.</p> <p>(2) Data votării repetate, a alegerilor noi și a celor parțiale se stabilesc de către Comisia Electorală Centrală în condițiile prezentului cod.</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (1)</i></p> <p>Recomandăm următoarea redacție a alin. (1): „Pentru organizarea și desfășurarea alegerilor locale generale este stabilită a treia zi de duminică (sâmbătă) din luna octombrie”.</p>	<p>Considerăm că este necesară modificarea prevederilor din Codul electoral în scopul stabilirii unei date fixe pentru desfășurarea alegerilor locale generale.</p> <p>Amintim experiența anului 2019, când intervalul dintre expirarea mandatului de patru ani al alesului local și data alegerilor a depășit patru luni. Considerăm că prin introducerea unei date fixe vor fi termene previzibile și fără vulnerabilități de implicare politică din partea autorităților centrale în materie de stabilire a datei scrutinului.</p> <p>Considerăm că modificarea „cu cel puțin 70 de zile înainte de alegeri” în loc de „cu cel puțin 60 de zile înainte de alegeri” nu rezolvă problema expusă mai sus.</p>
<p>Articolul 135. Condițiile speciale pentru a fi ales</p> <p>(1) Au dreptul de a fi aleși consilieri în consiliile locale cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani.</p> <p>(2) Au dreptul de a fi aleși primari cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 25 de ani.</p>	<p>Articolul 161. Condițiile speciale pentru a fi ales</p> <p>(1) Au dreptul de a fi aleși consilieri în consiliile locale cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot, care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 18 ani.</p> <p>(2) Au dreptul de a fi aleși primari cetățenii Republicii Moldova cu drept de vot care au împlinit, inclusiv în ziua alegerilor, vârsta de 23 de ani și au studii medii generale, studii medii de specialitate sau studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă.</p>	<p>Recomandăm ajustarea condițiilor de studii la prevederile Codului educației.</p>	<p>Amintim că, Codul bunelor practici în materie electorală descrie trei tipuri de condiții speciale ce țin de valorificarea dreptului de a alege și de a fi ales: de vârstă, de naționalitate, de reședință.</p> <p>În esență, considerăm că condițiile de studii introduse pentru a fi ales în calitate de primar nu este o condiție discriminatorie, în virtutea a cel puțin doi factori:</p> <ul style="list-style-type: none"> - În Republica Moldova învățământul obligatoriu începe cu grupa pregătitoare din învățământul preșcolar și se finalizează cu învățământul gimnazial. Respectiv, ceea ce în normă este stabilit ca „studii medii generale” s-ar referi la studiile gimnaziale care oricum sunt obligatorii.

			<p>- funcția de primar presupune anumite responsabilități a căror realizare impune deținerea unui minim de competențe, ce pot fi obținute exclusiv în cadrul studiilor.</p> <p>Totuși pentru a nu determina diferite interpretări a nivelului de studii necesar recomandăm legiuitorului să ajusteze terminologia de specialitate la prevederile Codului educației cu privire la nivelurile și tipurile de învățământ (de exemplu, sintagma „studii medii generale” nu a fost identificată în Codul educației).</p>
<p>Articolul 137. Condițiile speciale pentru depunerea candidaturilor de către partide, alte organizații social-politice și blocuri electorale</p> <p>(1) Numărul de candidați în consiliu înscriși în liste trebuie să conțină minimum 1/2 din numărul mandatelor prevăzute pentru circumscripția electorală respectivă și maximum cinci candidați supleanți. Dacă după înregistrare numărul de persoane incluse în lista de candidați se reduce sub minimul stabilit, înregistrarea nu se anulează, concurentul electoral fiind avertizat de către organul electoral care l-a înregistrat.</p> <p>(2) Listele de candidați vor fi întocmite și/sau modificate cu respectarea prevederilor art. 46 alin. (3).</p> <p>(3) Nerespectarea condițiilor specificate la alin. (2) atrage după sine refuzul înregistrării listelor de candidați de către organul electoral respectiv.</p> <p>(4) Partidele, alte organizații social-politice și blocurile electorale pot propune câte o singură candidatură pentru funcția de primar în fiecare circumscripție electorală. O persoană nu poate candida în mai multe circumscripții electorale de același nivel.</p> <p>(5) O persoană poate candida pentru funcția de consilier atât în consiliul unității</p>	<p>Articolul 163. Condițiile speciale pentru depunerea candidaturilor de către partide politice și blocuri electorale</p> <p>(1) Numărul de candidați în consiliu înscriși în liste trebuie să conțină minimum 1/2 din numărul mandatelor prevăzute pentru circumscripția electorală respectivă și maximum șapte candidați supleanți.</p> <p>(2) Listele de candidați vor fi întocmite și/sau modificate cu respectarea prevederilor art. 68 alin. (3).</p> <p>(3) Nerespectarea condițiilor specificate la alin. (1)-(2) atrage după sine refuzul înregistrării listelor de candidați de către organul electoral respectiv.</p> <p>(4) Partidele politice și blocurile electorale pot propune câte o singură candidatură pentru funcția de primar în fiecare circumscripție electorală. O persoană nu poate candida în mai multe circumscripții electorale de același nivel.</p> <p>(5) O persoană poate candida pentru funcția de consilier atât în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi a Republicii Moldova, cât și în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul doi. O persoană poate candida și la funcția de primar și la funcția de consilier local, dar nu poate candida la aceste funcții în mai multe circumscripții electorale de același nivel.</p>	<p>Recomandăm amendarea prevederilor, în acest sens fiind propuse două opțiuni:</p> <p>1. Crearea de condiții echitabile între candidații înregistrați pentru alegerile locale prin impunerea mecanismului de colectare a listelor de subscripție pentru toate categoriile de concurenți electorali. După exemplul alegerilor prezidențiale.</p> <p>2. Sunt exceptate de a depune liste de subscripție pentru înregistrare în calitate de concurenți electorali doar partidele politice și blocurile electorale care au în componență partide care au obținut măcar una din următoarele performanțe:</p> <p>a) au obținut reprezentare în Parlament la alegerile parlamentare precedente,</p> <p>b) au obținut cel puțin 1% de funcții de primari sau de consilieri raionali și municipali la ultimele alegeri locale generale;</p>	<p>Promo-LEX nu este de acord cu prevederile actuale ale Codului electoral care dezavantajează candidații independenți prin faptul că doar aceștia sunt impuși să colecteze semnături în susținere.</p>

<p>administrativ-teritoriale de nivelul întâi a Republicii Moldova, cât și în consiliul unității administrativ-teritoriale de nivelul doi. O persoană poate candida și la funcția de primar și la funcția de consilier local, dar nu poate candida la aceste funcții în mai multe circumscripții electorale de același nivel.</p> <p>Articolul 138. Condițiile speciale pentru depunerea candidaturilor de către candidații independenți</p> <p>(1) Cetățeanul Republicii Moldova își poate depune candidatura în calitate de candidat independent pentru a fi ales în consiliul local dacă este susținut de 2 la sută din numărul alegătorilor din circumscripția respectivă, împărțit la numărul de mandate pentru consiliul respectiv, dar nu mai puțin de 50 de persoane, iar pentru a fi ales primar – dacă este susținut de 5 la sută din numărul alegătorilor din circumscripție, dar nu mai puțin de 150 de persoane și nu mai mult de 10000 de persoane.</p> <p>(2) În cazul în care, la verificarea de către consiliul electoral de circumscripție, în listele de subscripție se depistează semnături false ori semnături repetate în mai multe liste, acestea se exclud.</p> <p>(3) Dacă la verificare se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături sau, în urma excluderii semnăturilor nevalabile, numărul lor s-a redus sub plafonul minim prevăzut la alin.(1), candidatul independent nu este înregistrat, comunicându-i-se hotărârea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare.</p> <p>(4) Nu se admite depunerea unor liste de subscripție suplimentare după ce consiliul electoral de circumscripție a primit și a înregistrat în registru setul de documente prevăzut la art.49.</p>	<p>Articolul 164. Condițiile speciale pentru depunerea candidaturilor de către candidații independenți</p> <p>(1) Cetățeanul Republicii Moldova își poate depune candidatura în calitate de candidat independent pentru a fi ales în consiliul local dacă este susținut de 2 la sută din numărul alegătorilor din circumscripția respectivă, împărțit la numărul de mandate pentru consiliul respectiv, dar nu mai puțin de 50 de persoane, iar pentru a fi ales primar – dacă este susținut de 1 la sută din numărul alegătorilor din circumscripție, dar nu mai puțin de 100 de persoane.</p> <p>(2) Colectarea semnăturilor pentru susținerea candidatului independent, prezentarea și verificarea listelor de subscripție se efectuează în conformitate cu art. 65, 66 și 67 și cu regulamentul aprobat de Comisia Electorală Centrală, care se aplică în modul corespunzător.</p> <p>(3) Dacă în cadrul verificării se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături ori, după invalidarea listelor de subscripție și/sau a semnăturilor din acestea, numărul lor s-a redus sub plafonul minim prevăzut la alin. (1), candidatul independent nu este înregistrat. Hotărârea motivată privind refuzul de a înregistra candidatul independent se comunică acestuia în termen de 24 de ore de la adoptare.</p> <p>(4) Nu se admite depunerea unor liste de subscripție suplimentare după ce consiliul electoral de circumscripție a primit și a înregistrat setul de documente prevăzut la art. 68.</p>	<p>c) au obținut cel puțin 0.5% de funcții de consilieri locali la ultimele alegeri locale generale;</p>
---	---	--

<p>Articolul 145. Alegerea primarului</p> <p>(1) Candidatul pentru funcția de primar se consideră ales dacă a întrunit mai mult de jumătate din voturile valabil exprimate ale alegătorilor care au participat la votare.</p> <p>(2) În cazul în care nici un candidat nu întrunește mai mult de jumătate din numărul de voturi valabil exprimate, în termen de 2 săptămâni se va proceda la al doilea tur de scrutin cu 2 candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin. Acești doi candidați se înscriu în buletinele de vot în ordinea descrescătoare a numărului de voturi acumulate în primul tur de scrutin. Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.</p> <p>(3) La al doilea tur de scrutin se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi, indiferent de numărul alegătorilor care au participat la alegeri. În caz de paritate de voturi, se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin.</p>	<p>Articolul 173. Alegerea primarului</p> <p>(1) Candidatul pentru funcția de primar se consideră ales dacă a întrunit mai mult de jumătate din voturile valabil exprimate ale alegătorilor care au participat la votare.</p> <p>(2) În cazul în care nici un candidat nu întrunește mai mult de jumătate din numărul de voturi valabil exprimate, în termen de 2 săptămâni se organizează al doilea tur de scrutin cu 2 candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin. Acești doi candidați se înscriu în buletinele de vot în ordinea descrescătoare a numărului de voturi acumulate în primul tur de scrutin. Dacă mai mulți candidați au acumulat un număr egal de voturi, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.</p> <p>(3) Data celui de-al doilea tur de scrutin se stabilește prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale, imediat după procesarea rezultatelor votării din primul tur de scrutin, însă nu mai târziu de 10 zile până la data fixată pentru organizarea scrutinului respectiv. Informația despre efectuarea celui de-al doilea tur de scrutin se aduce la cunoștință publică de către Comisia Electorală Centrală în termen de 24 de ore de la data la care a fost stabilit.</p> <p>(4) La al doilea tur de scrutin se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi. În caz de paritate de voturi, se consideră ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi în primul tur de scrutin. În cazul în care ambii candidați au acumulat același număr de voturi și în primul tur, consiliul electoral de circumscripție efectuează tragerea la sorți, consemnând faptul respectiv într-un proces-verbal.</p> <p>(5) În cazul în care unul dintre candidați se retrage, cel care rămâne se consideră ales dacă a</p>	<p>Recomandare generală Promo-LEX:</p> <p>Completarea articolului cu prevederi care să reglementeze condițiile de organizare și desfășurare a turului al doilea de scrutin, și anume:</p> <ul style="list-style-type: none"> - condițiile speciale de organizare și desfășurare a turului al doilea de scrutin în cazul anulării înregistrării unuia sau ambilor candidați sau retragerii ambilor candidați ce au ajuns în turul al doilea. - procedura și termenele de renumărare a voturilor, precum și corelarea acestora cu termenul stabilit pentru începutul campaniei pentru turul doi de scrutin. <p><i>Privind conținutul alin. (4)</i></p> <p>Recomandăm completarea primei propoziții cu textul „indiferent de numărul alegătorilor care au participat la alegeri,,.</p>	<p>Este de apreciat faptul că articolul a fost completat cu prevederi ce fac mai clare procedurile de organizare a turului doi de scrutin.</p> <p>În același timp, sunt probleme care rămân nesoluționate.</p> <p>Astfel, după precedentul alegerilor locale noi din Bălți (2021) rămâne valabilă întrebarea cu privire la modalitatea organizării turului doi de scrutin în condițiile în care unui candidat ce a ieșit în turul doi, între-timp i-a fost anulată înregistrarea? Cum se organizează turul doi, cu participarea unui singur candidat sau cu participarea următorului pe listă?</p> <p>De asemenea, o altă problemă ține de corelarea termenilor între eventuala procedură de renumărare (după primul tur) și începutul campaniei pentru turul doi. Amintim, procedura de renumărare poate dura până la 8 zile, iar potrivit prevederilor legale campania trebuie să înceapă cu cel puțin 10 zile înainte de data turului 2 stabilită pentru două săptămâni după primul tur.</p> <p><i>Privind propunerile de la alin. (4)</i></p> <p>Potrivit Notei informative la prezentul proiect este specificat că:</p> <p>„La același capitol, se propune revizuirea și uniformizarea procedurilor aferente organizării turului doi de scrutin în cazul alegerii primarilor, fiind instituită și rata minimă de participare de 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale. Aceste clarificări vor asigura o mai bună reprezentativitate în cazul în care în cursă rămâne doar un singur candidat.”</p>
---	---	--	--

	<p>întrunit cel puțin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri.</p>		<p>În conținutul Codului modificat, atât la „Articolul 173. Alegerea primarului” cât și la „Articolul 175. Alegerile nevalabile” această rată de participare nu a fost identificată.</p> <p>Mai mult, în lipsa specificării pentru turul doi „indiferent de numărul alegătorilor care au participat la alegeri” prevederile de la art. 175 pot fi interpretate ca fiind valabile și pentru turul doi, respectiv și la turul doi s-ar cere o prezență de ¼ pentru a declara alegerile valabile.</p> <p>Asociația Promo-LEX este împotriva introducerii unei rate minime de participare pentru turul doi, or turul doi este o prelungire a aceluiași proces electoral, care a fost declarat deja valabil.</p> <p>Pledăm pentru păstrarea normei în vigoare privind prezența la turul doi de scrutin.</p>
<p>Articolul 146. Confirmarea legalității alegerilor și validarea mandatelor (1) Consiliile electorale de circumscripție ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi prezintă procesele-verbale cu privire la rezultatele alegerilor în judecătoriile de sector sau municipale respective, iar cele de nivelul doi în judecătoriile unde sînt situate consiliile electorale de circumscripție ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi. Consiliul electoral de circumscripție al municipiului Chișinău va prezenta actele respective în judecătoria sectorului unde este situat consiliul electoral de circumscripție al municipiului Chișinău. (2) Instanțele de judecată, în termen de 10 zile de la data primirii rapoartelor consiliilor electorale de circumscripție, confirmă sau infirmă printr-o hotărîre legalitatea alegerilor din fiecare circumscripție electorală și o</p>	<p>Articolul 174. Confirmarea legalității alegerilor și validarea mandatelor (1) Consiliile electorale de circumscripție ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul întâi prezintă procesele-verbale cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor în consiliile electorale de circumscripție ale unităților administrativ-teritoriale de nivelul doi, după caz, Comisiei Electorale Centrale. (2) Consiliile electorale de circumscripție, în termen de cel mult 10 zile de la data primirii rapoartelor, proceselor-verbale și altor documente electorale de la birourile electorale, după caz, consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi, dar nu mai devreme de soluționarea definitivă de către organele electorale și instanțele de judecată a contestațiilor depuse conform procedurilor stabilite, confirmă sau infirmă printr-o hotărîre legalitatea alegerilor din circumscripție</p>	<p><i>Privind conținutul alin. (2)</i> Recomandăm revizuirea normei respective deoarece consiliile electorale de circumscripție nu pot avea competența de a confirma rezultatele alegerilor și a valida mandatele candidaților aleși.</p>	<p>Reiterăm poziția Promo-LEX (expusă în comentariile pentru capitolele 11 și 13) că anume instanțele de judecată sunt competente de a confirma sau infirma printr-o hotărîre legalitatea alegerilor din fiecare circumscripție electorală. Această procedură este prescrisă în varianta în vigoare a Codului electoral.</p>

<p>transmit, în termen de 24 de ore după adoptare, Comisiei Electorale Centrale și consiliilor electorale de circumscripție respective, care publică rezultatele definitive.</p> <p>(3) Concomitent cu confirmarea legalității alegerilor, instanțele de judecată respective validează mandatele consilierilor și primarilor aleși, fapt ce se indică în hotărâre. Persoana aleasă concomitent în funcțiile prevăzute la art.7 din Legea privind statutul alesului local prezintă instanței de judecată consimțământul său de a fi validată în una din aceste funcții. Instanțele de judecată confirmă, de asemenea, și lista candidaților supleanți.</p> <p>(4) Consiliul se consideră legal constituit după validarea mandatelor a cel puțin 2/3 din numărul total de consilieri.</p> <p>(5) Legitimația de ales local se execută și se eliberează conform procedurii stabilite prin Legea nr. 256/2004 pentru aprobarea Regulamentului legitimației de ales local și a Regulamentului insignei de ales local.</p>	<p>electorală respectivă și o transmit, în termen de 24 de ore după adoptare, Comisiei Electorale Centrale și consiliilor electorale de circumscripție respective de nivelul al doilea, care publică rezultatele definitive.</p> <p>(3) Concomitent cu confirmarea legalității alegerilor, consiliile electorale de circumscripție respective declară candidații aleși, atribuie și validează mandatele consilierilor și primarilor aleși, confirmă lista candidaților supleanți, cu adoptarea hotărârilor în acest sens. Persoana aleasă concomitent în funcțiile de primar și consilier local prezintă consiliului electoral de circumscripție consimțământul său de a fi validată în una din aceste funcții.</p> <p>(4) Consiliul local se consideră legal constituit după validarea mandatelor a cel puțin 2/3 din numărul total de consilieri.</p> <p>(5) Legitimația de ales local se execută și se eliberează conform procedurii stabilite prin Legea nr. 256/2004 pentru aprobarea Regulamentului legitimației de ales local și a Regulamentului insignei de ales local.</p>		
<p>Articolul 147. Alegerile nevalabile</p> <p>Alegerile sînt considerate nevalabile în anumite circumscripții dacă la ele au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale. Hotărîrea cu privire la declararea alegerilor nevalabile se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.</p>	<p>Articolul 175. Alegerile nevalabile</p> <p>(1) Alegerile sunt considerate nevalabile în anumite circumscripții dacă la ele au participat mai puțin de 1/4 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.</p> <p>(2) Hotărîrea cu privire la declararea alegerilor nevalabile se adoptă de către Comisia Electorală Centrală în baza actelor prezentate de consiliile electorale de circumscripție.</p>	<p>Înlocuirea textului din alin. (1) „dacă la ele au participat” cu ”dacă la primul tur de scrutin au participat”.</p>	<p>Urmează de clarificat la care articol se va dori a face modificarea, la 175 sau la 173, dar poziția Promo-LEX este că de principiu, valabilitatea alegerilor trebuie să țină de primul tur, deja al doilea, care este o parte componentă a procesului demarat în primul tur, nu trebuie să pretindă condiția valabilității.</p>